

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu jižní Morava a
jeho perspektivy**

Anna Samsonova

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Anna Samsonova

Hospodářská politika a správa

Podnikání a administrativa

Název práce

Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu Jižní Morava a jeho perspektivy

Název anglicky

Assessing of Tourism Industry Market in the Czech Republic in South Moravia Region

Cíle práce

Cílem diplomové práce je analýza a zhodnocení současného stavu turismu v regionu Jižní Morava, hodnocení potenciálu cestovního ruchu a na základě výsledků je následně navrhnout vhodné opatření (změny, nové zájezdy apod).

V souladu se stanoveným cílem a předmětem výzkumu je nutné řešit dílčí úkoly:

Studium historie vývoje mezinárodního cestovního ruchu;

Vymezení pojmu, které souvisí s problematikou cestovního ruchu;

Rozbor druhů cestovního ruchu;

Charakteristika zvolené území;

Rozbor stávající nabídky zájezdů do zvolené destinace;

Zhodnocení nabídky zájezdů a zjištění potenciálu cestovního ruchu ve zvolené destinaci.

Po splnění těchto dílčích úkolů budou navrženy vlastní nové zájezdy pro region Jižní Morava, které umožní zlepšit současnou nabídku zájezdů a přiláká nové zákazníky.

Metodika

Diplomová práce na téma „Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu Jižní Morava a jeho perspektivy“ se skládá ze dvou částí, a to z části teoretické a praktické.

Analýza dokumentů

Metodika teoretické části spočívala v analýze dokumentů, která je významnou metodou analýzy, sloužící ke sběru dat při provádění výzkumu, ve kterém dokumenty mohou být použity jako primární, tak i sekundární zdroj informací. (SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. Základy sociologického výzkumu. Praha: Management Press, 2001, s. 129.)

Při zpracování byla použita odborná literatura a také v některých případech informace byla doplněna ze vhodných internetových zdrojů. Na základě této informace jsou vymezeny nejdůležitější pojmy vztahující k problematice cestovního ruchu. Také pod teoretickou část spadá informace o významu cestovního ruchu z pohledů různých autorů.

Praktická část rozdělena na několik částí. V první části byla provedena charakteristika zvolené destinace – regionu Jižní Morava. Tato informace byla získána prostřednictvím analýzy dokumentů a to především z odborných zdrojů a také z internetových portálů. (internetové stránky cestovních kanceláří, internetové stránky se základní informací o regionu Jižní Morava)

Analýza a syntéza dat

Metodika druhé části spočívala zejména v analýze, syntéze a komparaci dat. V této kapitole provedena analýza současného stavu cestovního ruchu, která zkoumá nabídku cestovních kanceláří pro zvolený region v roce 2018 a 2019. Pro získání těchto dat byly především použity internetové stránky cestovních kanceláří, které nabízejí zájezdy do Jižní Moravy. Cílem analýzy je zhodnocení současné nabídky jednotlivých kanceláří.

Komparace dat

Komparace dat představuje porovnání mezi sebou jednotlivých zájezdů s různých hledisek:

ceny

délky pobytu

podmínek ubytování

kvality stravování

termínu zájezdů aj.

Komparace byla provedena pro zjištění shody a rozdílů mezi objekty zkoumání, jejich výhody a nevýhody. Pro porovnání byla použita data z roku 2018-2019.

Pro celkové zhodnocení nabídky provedena syntéza jednotlivých dat. Cílem následně zjistit, jaké jsou nedostatky na trhu cestovních kanceláří nabízejících zájezdy do zvolené destinace.

Dotazníkové šetření

Třetí část se zabývá dotazníkovým šetřením, které je jednou z kvantitativních metod výzkumu veřejného mínění. Obecně je dotazníkové šetření charakterizováno těmito rysy: zjišťuje potřebné údaje zprostředkovaně, prostřednictvím subjektivní výpovědi zkoumaných osob; nedochází k přímé interakci mezi výzkumným pracovníkem a respondentem; je to technika vysoce formalizovaná a standardizovaná; rozhodující část zásahů výzkumníka do sběru informací v terénu se realizuje již předem, při přípravě projektu výzkumu. (Sociologická encyklopedie, 2018)

Dotazníkové šetření bylo provedeno mezi určitým počtem respondentů a mělo za cíl zjistit preference potenciálních zákazníků při výběru zájezdu. Na základě tohoto šetření bylo odhaleno co podle zákazníků „chybí“ a následně navrženy určité kroky pro zlepšení situace v nabídce zájezdů, co je hlavním cílem této práce.

Doporučený rozsah práce

70 stran

Klíčová slova

Cestovní ruch, potenciál, vývoj, Jižní Morava, výlet

Doporučené zdroje informací

Hešková Cestovní ruch pro VOŠ a VŠ, Praha: Fortuna 2015

JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu : jak uspět v domácí i světové konkurenci*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

KOTÍKOVÁ, H. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

PALATKOVÁ, M. *Mezinárodní turismus : analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Abrahám, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 7. 9. 2021

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 10. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu jižní Morava a jeho perspektivy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 01.11.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. Ing. Josefu Abrahámu Ph.D. za odborné vedení, ochotu, vstřícný přístup a cenné rady.

Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu jižní Morava a jeho perspektivy

Souhrn

Diplomová práce se zabývá zhodnocením cestovního ruchu v regionu jižní Morava. Práce je rozdělena na dvě hlavní části - teoretickou a praktickou. V teoretické části práce jsou uvedeny nejdůležitější pojmy v oblasti cestovního ruchu, historie vývoje mezinárodního cestovního ruchu a základní vývojové etapy, jeho členění dle různých kritérií, nové trendy cestovního ruchu atd.

V praktické části popsána základní informace o vybrané destinaci a také charakterizovány jednotlivé lokality regionu jižní Morava (Lednicko-Valtický areál, Zlínsko, Moravský kras a okolí a další) s ohledem na současný stav cestovního ruchu v dané destinaci a vývoj v minulém roce. Po analýze aktuálního stavu nabídky cestovních kanceláří bylo provedeno dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení.

Díky získaným informacím a provedené analýze bylo možné navrhnout některé doporučení umožňující zlepšení současného stavu cestovního ruchu v daném regionu a využití jeho potenciálu v budoucnu. Tato doporučení navíc umožňují posílit pozici některých dílčích okresů Jihomoravského kraje na trhu cestovního ruchu.

Klíčová slova: cestování, cestovní ruch, jižní Morava, návštěvník, návštěvnost, vývoj

Assessing of Tourism Industry Market in the Czech Republic in South Moravia Region

Abstract

This diploma thesis deals with the evaluation of tourism in the region of South Moravia. The work is divided into two main parts - theoretical and practical. The theoretical part of the thesis lists the most important concepts in the field of tourism, the history of the development of international tourism and the basic development stages, its breakdown according to various criteria, new trends of tourism, etc.

Practical part describes the basic information about the selected destination and also characterized by the individual locations of South Moravia (Lednice-Valtice area, Zlínsko, Moravian Karst and neighborhood) having regard to the current state of tourism in the destination and development last year. After analyzing the current status of the travel agency offer, a questionnaire survey and its evaluation were carried out.

With the information obtained and the analysis, it was possible to propose some recommendations to improve the current state of tourism in the region and the use of its potential in the future. In addition, these recommendations allow you to strengthen the position of some sub-districts of the South Moravian Region on the tourism market.

Keywords: travel, tourism, South Moravia, visitor, attendance, development

Obsah

1 Uvod	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce.....	13
2.2 Metodika práce.....	13
3. Teoretická východiska	16
3.1 Vymezení cestovního ruchu, základní pojmy.....	16
3.2 Historie vývoje mezinárodního cestovního ruchu.....	18
3.2.1 Prefáze vývoje cestovního ruchu.....	18
3.2.2 Vývoj cestovního ruchu v novověku.....	20
3.2.3 Vývoj novodobého cestovního ruchu.....	24
3.2.3.1 Období před 1. světovou válkou.....	24
3.2.3.2 Meziválečné období	25
3.2.3.3 Období po 2. světové válce do 90. let.....	25
3.2.3.4 Vývoj ve 21. století	28
3.3 Typologie cestovního ruchu.....	31
3.3.1 Druhy cestovního ruchu.....	31
3.3.2 Formy cestovního ruchu.....	34
3.3.3 Další produkty cestovního ruchu.....	36
3.4 Nové trendy cestovního ruchu v roce 2020 - 2021.....	40
3.5 Plán podpory cestovního ruchu zemí Visegrádské čtyřky.....	41
4 Vlastní práce	43
4.1 Charakteristika regionu jižní Morava.....	43
4.1.1 Historie regionu jižní Morava.....	43
4.1.2 Geografická a demografická charakteristika regionu jižní Morava.....	43
4.1.3 Ekonomická charakteristika regionu.....	45
4.1.3.1 Hospodářství	45
4.1.3.2 Zaměstnanost	47
4.1.3.3 Doprava.....	48
4.1.3.4 Školství a kultura.....	49
4.2 Vývoj cestovního ruchu v kraji v letech 2019 -2021.....	50
4.2.1 Vývoj cestovního ruchu v roce 2019.....	50
4.2.2 Vývoj cestovního ruchu v letech 2020 - 2021.....	52
4.3 Cestovní ruch na jižní Moravě.....	54
4.3.1 Cílové turistické oblasti.....	54
4.3.1.1 Moravský kras a okolí.....	55
4.3.1.2 Brno a okolí.....	55
4.3.1.3 Znojensko a Podvyjí.....	59
4.3.1.4 Pálava a Lednicko-valtický areál.....	61
4.3.1.5 Slovácko.....	63
4.3.2 Návštěvnost turistických cílů v roce 2019	63
4.3.3 Vývoj návštěvnosti turistických cílů 2019-2020.....	66
4.4 Nabídka zájezdů cestovních kanceláří.....	67
4.5 Zhodnocení nabídky zájezdů cestovních kanceláří.....	74

4.6 Dotazníkové šetření.....	75
4.7 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření.....	89
5 Vlastní doporučení a návrh zájezdů.....	90
6 Závěr	95
7 Seznam použitých zdrojů	97
8 Přílohy.....	104

Seznam obrázků

Odkazovaný seznam obrázků

Seznam tabulek

Odkazovaný seznam tabulek

Seznam grafů

Odkazovaný seznam grafů

Seznam schemat

Odkazovaný seznam schemat

Seznam použitých zkratk

HUZ - hromadné ubytovací zařízení

CR - cestovní ruch

CK - cestovní kancelář

EU - Evropska unie

1 Úvod

V současné době lze na cestovní ruch nahlížet jako na socioekonomický fenomén, který přímo či nepřímo ovlivňuje rozvoj související infrastruktury. Dnešní cestovní ruch se nachází pod vlivem různých faktorů, kterými jsou vysoká úroveň rozvoje dopravy, sociální sféry, oblastí různých služeb, což dělá cestovní ruch nejvýnosnějším odvětvím ekonomiky a také umožňuje dynamický rozvoj cestovního ruchu.

Cestovní ruch během svého vývoje postupně získal významnou roli ve světové ekonomice a proto se velmi rychle rozvíje ve mnoha zemích. S ohledem na to, že cestovní ruch je meziodvětvová sféra ekonomiky, která zahrnuje nejen způsoby rozmístění ale i dopravu, spojení, sféru stravování, zábavu aj., v současnosti má velký vliv na města, státy a dokonce i celé kontinenty. Význam cestovního ruchu pro ekonomiku různých zemí spojen především s těmi výhodami, které může přinést při svém úspěšném a rychlém vývoji. Jednou z hlavních výhod je růst počtu pracovních míst v různých službách souvisejících s cestovním ruchem: v hotelnictví, v restauracích a jiných druzích sféry stravování, v odvětví dopravy aj.

Druhou důležitou výhodou je multiplikační efekt cestovního ruchu. To znamená, že působí na vývoj vedlejších odvětví ekonomiky a kromě toho přináší prospěch místním obyvatelům. Dalším ekonomickým přínosem to, že cestovní ruch vyvolává růst daňových příjmů, podílí se na tvorbě HDP, zlepšuje platební bilanci, pomáhá přitahovat investice. Kromě toho cestovní ruch má ekonomický účinek na místní ekonomiku tím, že stimuluje růst výroby a export místního zboží.

Cestovní ruch je kategorií sociální a hromadnou. Poptávka po cestovním ruchu se formuje na základě mnoha faktorů a tyto faktory mohou značně ovlivnit poptávku, a to zvýšit nebo naopak snížit. Nejdůležitějšími faktory jsou:

- obecné ekonomické faktory: úroveň blahobytu společnosti, poměr pracovní doby a volného času obyvatelstva, pracovní podmínky, zkrácený nebo částečný úvazek, oblasti investování, programy rozvoje cestovního ruchu.
- sociálně demografické faktory: věk, pohlaví, povolání, sociální status, rodinný stav, velikost rodiny, majetkové poměry, región pobytu, úroveň urbanizace, město nebo venkov a jejich velikost aj.
- kulturní faktory: růst kulturní úrovně obyvatelstva, což vyvolává zájem o poznání jiných zemí a jejich kultury.
- osobní faktory: osobní vlastnosti, životní styl, čemu se věnují ve volném čase, preference v systému duchovních hodnot.

Podle západních odborníků nejdůležitějšími faktory, které se podílejí na atraktivitě turistického regionu, jsou jeho vzdálenost, přírodní podmínky a klima, vztah místního obyvatelstva k turistům, infrastruktura regionu, cenová úroveň, stav maloobchodního prodeje. V neposlední řadě sportovní, zábavní a vzdělávací možnosti, kulturní a společenské charakteristiky. Do kulturního faktoru spadají národní oblečení, architektura, řemesla, historie, jazyk, náboženství, vzdělání, tradice, malířství, hudba a stravování.

Při definování cestovního ruchu je základem následující příznaky:

- cestovní ruch je výsledkem pohybu lidí
- cestovní ruch vždy obsahuje dva prvky: cestování do místa určení a zastavení tam
- cestování znamená odchod ze země (nebo regionu), kde turista trvale žije
- cestování je dočasný pohyb turisty po turistické trase.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení cestovního ruchu (dále CR) v regionu jižní Morava a na základě výsledků je následný návrh vhodných doporučení (rozšíření v nabídce služeb, nové zájezdy apod). Základem pro splnění první části cíle je rozbor současného, respektivě minulého stavu CR ve zvoleném regionu. Pro splnění hlavního cíle bude realizován výzkum ve formě dotazníkového šetření.

V souladu se stanoveným cílem a předmětem výzkumu je nutné řešit dílčí cíle:

- Studium historie vývoje mezinárodního CR
- Vymezení pojmu, které souvisejí s problematikou CR
- Rozbor druhů a forem CR
- Charakteristika a analýza zvolené území včetně historie, ekonomiky aj.
- Studium vývoje CR ve zvolené destinaci v roce 2019 - 2021
- Rozbor a zhodnocení současné nabídky zájezdů do zvolené destinace
- Realizace dotazníkového šetření pro zjištění preferencí zákazníků
- Zhodnocení dotazníkového šetření

Po splnění těchto dílčích úkolů budou navrženy doporučení v podobě nových zájezdů pro region, akce pro turisty a jiné opatření, které umožní zlepšit současnou nabídku zájezdů a přilákat nové zákazníky na jižní Moravu.

2.2 Metodika práce

Diplomová práce na téma “Zhodnocení cestovního ruchu v ČR v regionu jižní Morava a jeho perspektivy” se skládá z částí teoretické a vlastní práce. Při zpracování byly zvoleny následující metody:

- analýza dokumentů
- komparace dat
- analýza a syntéza dat
- dotazníkové šetření

Analýza dokumentů

Při zpracování teoretické části diplomové práce metodika spočívala v analýze dokumentů, která umožňuje rozsáhlý sběr dat. Během získání údajů byly použity různé zdroje informací a to, jak primární, tak sekundární zdroje.

Pro zpracování teoretické části byla především použita odborná literatura a v některých případech informace byla doplněna ze vhodných internetových zdrojů. Na základě těchto informací byly vymezeny nejdůležitější pojmy vztahující k problematice CR: cestovní ruch, cestující osoba, destinace CR aj. Pod teoretické východisko spadá i historický vývoj CR a vymezení jednotlivých fází vývoje, klasifikace CR z pohledů různých autorů a současné trendy v CR.

Metoda byla také aplikována v praktické části, která je rozdělena na několik částí. V první části byla provedena charakteristika zvolené destinace - regionu jižní Morava. Tato informace byla získána prostřednictvím analýzy dokumentů a to především z odborných zdrojů a také z internetových portálů: internetové stránky se základní informací o regionu jižní Morava (historie, hospodářství, demografie, turistické atraktivita), webové stránky ČSÚ pro získání statistických údajů (vývoj CR v roce 2019 - 2021, demografie).

Komparace dat

Komparace dat představuje porovnání mezi sebou s různých hledisek jednotlivých zájezdů nabízených cestovními kancelářemi. Základní prvky, podle kterých probíhala komparace dat jsou:

- cena
- délka pobytu
- podmínky ubytování
- typ stravování
- termín zájezdů
- akce, benefity aj.

Komparace byla provedeno s cílem zjistit, jak různorodá je nabídka CK, identifikovat jejich výhody a nevýhody. Pro porovnání byla použita informace o nabídce zájezdů v roce 2021.

Analýza a syntéza dat

Analýza a syntéza dat byla realizována v praktické části diplomové práce. V této kapitole byla provedena analýza současného stavu CR prostřednictvím rozboru nabídky CK pro zvolený region

v roce 2021. Pro získání těchto informací byly především použity internetové stránky CK, které nabízejí zájezdy do jižní Moravy. Tato metoda umožnila provést zhodnocení současné nabídky jednotlivých kanceláří.

Pro celkové zhodnocení CR v regionu jižní Morava byla provedena syntéza zkoumaných dat a pak realizována další metoda - dotazníkové šetření, kde je cílem následně zjistit, jaké jsou z pohledu cestujících nedostatky na trhu CK nabízejících zájezdy do zvolené destinace.

Dále výsledky analýzy a syntézy dat byly podpůrně použity při zpracování vlastních návrhů pro zájezdy do zvolené destinace.

Dotazníkové šetření

Třetí část se zabývá dotazníkovým šetřením, které je jednou z kvantitativních metod výzkumu veřejného mínění. Obecně je dotazníkové šetření charakterizováno těmito rysy: zjišťuje potřebné údaje zprostředkovaně, prostřednictvím subjektivní výpovědi zkoumaných osob; nedochází k přímé interakci mezi výzkumným pracovníkem a respondentem; je to technika vysoce formalizovaná a standardizovaná; rozhodující část zásahů výzkumníka do sběru informací v terénu se realizuje již předem, při přípravě projektu výzkumu (Sociologická encyklopedie, 2018).

Dotazníkové šetření bylo provedeno prostřednictvím zveřejnění elektronického dotazníku v sociálních sítích mezi neomezeným počtem respondentů. Dotazník se skládá ze 22 otázek a sestaven především z uzavřených otázek a 1 otevřené otázky pro možnost vyjádřit svůj názor.

Dotazování mělo za cíl zjistit preference stávajících a potenciálních zákazníků při výběru zájezdu a destinace. Na základě tohoto šetření bylo odhaleno co podle zákazníků „chybí“ a provedeno zhodnocení výsledků dotazníkového šetření. Následně byly navrženy vlastní zájezdy, což je hlavním cílem této práce.

3 Teoretická východiska

Teoretická část zahrnuje informace o historii vývoje CR, charakteristiky a formy CR. Tato část také znázorňuje nové trendy CR, a uvádí faktory a prvky, které jsou důležité pro pochopení vývoje CR.

3.1 Vymezení cestovního ruchu, základní pojmy

Systém pohledů na CR, jako na kulturní jev, neustále se mění. V současnosti existuje mnoho definic a některé odborníci vnímají CR jako samostatnou vědní disciplínu. Při prvních pokusech o definici CR na začátku 20. století byl kladen důraz na odlišení od širšího pojmu cestování. V této době se hovořilo o CR jako o novém společenském jevu (Beránek a kol., 2013).

V pozdějších definicích se objevil větší důraz na sociální a pak na ekonomické stránky CR. Mezi prvních patří australský ekonom H. von Schullard, který v roce 1910 definoval ho jako *“soubor operací zejména ekonomického charakteru, které se přímo vztahují na vstup, pobyt a pohyb cizinců vně i uvnitř určité země, města nebo regionu”* (Beránek a kol., 2013, s.14).

Cestovní ruch podle UNWTO znamená *“souhrn aktivit osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok (resp. 6 měsíců), za účelem trávení volného času, podnikání (výdělečná činnost není založena na trvalém či přechodném pracovním poměru) či jiným účelem”*.

Autoři výkladového slovníku CR Pásková a Zelenka (2002, s.45) definují CR jako *„komplexní společenský jev, jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně-správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity“*.

Pozdější definice CR zní: *„komplexní společenský jev, zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících na těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělávání, pracovní či jiným účelem, i aktivity subjektu poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně-správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity“* (Zelenka a Pásková, 2012, s.83)

Cestující osoba (účastník CR) je turista a podle UNWTO definujeme *jako osobu, která pobývá nejméně 24 hodin a nejvýše jeden rok mimo svůj obvyklý domov, nemá z této destinace příjem a neruší své právní vztahy s domovem, kam se nakonec vrací.*

Účastníky CR podle délky pobytu v destinaci můžeme rozdělit na:

- turisty – dočasní návštěvníci, kteří v navštěvovaném místě přenocují, přičemž účel je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi;
- výletníky (jednodenní návštěvník) – dočasní návštěvníci, kteří cestují na dobu kratší 24 hodin, aniž by v místě přenocovali, přičemž účel je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštívené zemi.

Důležité je také vymezení pojmů “domácí” a “zahraniční” CR. Účastníci domácího CR cestují ve vlastní zemi a nepřekračují hranice své země. Zahraniční CR je spojený s cestováním obyvatel v zahraničí. Můžeme ho rozdělit na příjezdový a výjezdový CR.

Často se můžeme také setkat s pojmem “*rekreace*” který podle Sociologické encyklopedie je *používán nejednotně, v nejširším smyslu pro označení činností vykonávaných ve volném čase (zejména o víkendech a dovolených, respektive o prázdninách) za účelem regenerace, relaxace, kompenzace a zábavy. Rozumí se tím též institucionální základ těchto činností, zejm. těch, které mají hromadnější charakter a jsou realizovány mimo místo bydliště* (Sociologické encyklopedie, 2018).

Dále můžeme vymežit následující pojmy, které v roce 2008 byly upřesněny a pak zavedeny nové definice v rámci revize UNWTO (*International Recommendations for Tourism Statistics, 2008*):

- Stálý obyvatel v mezinárodním turismu (resident) - ve vztahu k dané zemi osoba, která žije v zemi alespoň jeden rok před příjezdem do jiné země na dobu kratší jednoho roku.
- Stálý obyvatel v domácím turismu - ve vztahu k určitému místu v dané zemi osoba, která v tomto místě žije alespoň šest po sobě jdoucích měsíců před příjezdem do jiného místa na dobu kratší šesti měsíců.
- Cesta (*trip*) jako aktivita realizovaná k návštěvě daného místa a návštěva (tourism visit) vztahující se k pobytu v navštíveném místě během cesty.

Destinace CR (*tourism destination*): *„je to cílová oblast v daném regionu, pro kterou je typická významná nabídka atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu. Jde v širším slova smyslu o země, regiony, lidská sídla a další oblasti, typické velkou koncentrací atraktivit cestovního ruchu,*

rozvinutými službami a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků” (Pásková a Zelenka, 2002, s. 43).

Z geografického pohledu destinace cestovního ruchu je „územní celek, který se vyznačuje společným postupem při využívání potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu, sdílenou kapacitou území pro tento rozvoj (únosnou mírou aktivace zmíněného potenciálu), společným životním cyklem cestovního ruchu a společnými procesy cestovního ruchu (destinačními procesy)” (Vystoupil a Šauer, 2006, s. 112).

3.2 Historie vývoje mezinárodního cestovního ruchu

Pro každou dobu jsou charakteristické svoje motivy cestování lidí, které byly ovlivněny různými faktory: ekonomickými, politickými, sociálními aj. Historie vývoje CR zahrnuje několik etap: dobu starověku, dobu antickou, CR ve středověku, dobu novověku a dále počátky moderního CR. První 3 výše uvedené etapy můžeme odnést k prefáze vývoje CR a další etapy patří k počáteční fázi vývoje novodobého CR.

3.2.1 Prefáze vývoje cestovního ruchu

K nejstarším cestovatelům patří Římané, Řekové, a Egyptané. V starověkém světě v Řecku a Římě cestování převážně bylo motivované obchodem, poznáním, nebo vzděláním. Některé skupiny obyvatel, zejména šlechta a vzdělané lidé, začali cestovat pro hledání zážitků a relaxaci a také podnikali cesty pro návštěvu známých památek, například Řekové cestovali do Delf, účastnili se hudebních a sportovních soutěží. Také cestování bylo nezbytné pro vývoj některých civilizací, například jsou Egyptané, Sumerové, Peršané, pro které významnou roli hrál obchod s jinými zeměmi (Ryglová, 2009).

Cestování v době antické bylo motivované vzděláním, obchodem, pouťí, léčením, náboženstvím a zúčastněním sportovních soutěží. Postupně se objevovalo cestování motivované výzkumem, začali cestovat lidé se zájmem o historii a etnologii (Gyr, 2010).

A již v tuto dobu byly vytvořeny první mapy, které vystihovaly poznání světa, popisovaly nově objevené země a jednotlivé moře.

Významnou roli v oblasti cestování a jeho dokumentace sehráli Řekové, kterými jsou například Hérodotos (5. stol. př. n. l.), který popsal ve svých dílech různé země jako jsou Mezopotámie, Egypt, Aithiopie, Skythie, a Xenofont s popisem Arménie (Seifertová a kol., 2013).

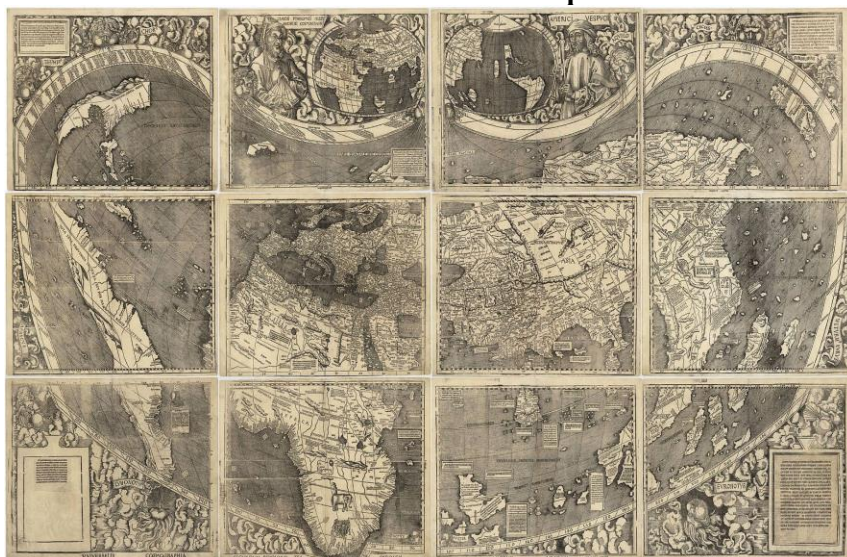
K rozvoji turistiky přispělo i hledání tras pro vojenská tažení. Jednou z takových vojenských výprav, která byla zdokumentována a známá i v dnešní době, je výprava Alexandra Makedonského (Velikého) do Indie a Persie. Některé z těch cest lidé potom využívali pro cestování do rekreačních centrů jelikož postupně nabývá na významu ozdravné pobyty v termálních lázních.

Saří Římané cestovali s různých důvodů: vojenské výpravy, zájezdy do rekreačních středisek poblíž Alp (lázně) a obchodování. Velká pozornost byla věnována výstavbě cest a to hlavně z vojenských důvodů, co také přispělo k rozvoji cestování. Již v tu dobu existovaly první psané cestovní příručky, průvodce zájezdů, které například působily při cestování ve Svaté zemi, a značná pozornost byla věnována tvorbě map (Rux, 2015).

V období středověku bylo zaznamenáno objevování nových námořních cest do Indonésie, Číny, Indie, kde můžeme zmínit o výpravě Portugalců: 1471 - překročení rovníku, 1486 - 1487 obeplutí Mysu dobré naděje, v roce 1498 se Vasco da Gama vydal na cestu do Indie. V roce 1492 Kryštofem Kolumbem byla objevena Amerika, v letech 1519 - 1522 byla podniknuta první cesta kolem světa. Důsledkem těchto objevů byly první tištěné popisy cest a rozvoj kartografie, což způsobilo vznik nové obchodní cesty mezi Evropou a Asií (Hesková, 2006).

V dubnu 1507 německým kartografem Martinem Waldseemüllerem byla dokončena Waldseemüllerova mapa (viz obr. 1), která byla vytvořena po vzoru Ptolemaiovy Geógrafiké hyfégésis, a byla jednou z prvních map, které ukazovaly zeměpisnou délku a šířku, a první, která ukázala Nový svět jako Ameriku, kde název země byl zvolen podle italského objevitele Ameriga Vespucciho (Čapek, 1992).

Obrázek 1 - Waldseemüllerova nástěnná mapa z roku 1507

Zdroj: internetová stránka Vlastivědného muzea v Olomouci

Postupně stoupl význam cestování na posvátná místa, které organizovali hlavně kněží, například křesťanské poutě na posvátná místa. S tím byl spojen růst zájmu o služby průvodců a ubytování, kde ubytovací služby byly prezentovány kláštery a později i prvními hostinci. Ve středověké společnosti postupně nabývají na významu cesty s cílem vzdělání do známých vzdělávacích institucí v Anglii, ve Francii, Itálii a cestování se stává prostředkem zkoumání světa (Gyr, 2010).

3.2.2 Vývoj cestovního ruchu v novověku

V 16. a 17. století v objevování nových zemí pokračovaly Anglie a Nizozemsko. Na začátku 16. století Nizozemsko bylo součástí Španělské Říše, ale velmi rychle se rozvíjelo a již v 17. století se vydalo na cestu průmyslového rozvoje. Vynikajícího výsledku dosáhly nizozemské manufaktury. Nizozemsko také disponovalo obrovskou flotilou, což dělalo je významným prostředníkem ve světovém obchodě mezi Čínou, Indonésií na jedné straně a Persií, Východní Afrikou a Arábií na druhé straně.

Vznik CR jako společenského jevu a také základ moderního cestovního ruchu můžeme odnést ke konci 17. a počátku 18 století, kdy byl výrazně ovlivněn průmyslovou revolucí (Ryglová a kol, 2011).

Významně ovlivnily cestovní ruch i výpravy známého anglického cestovatele Jamese Cooka. Ve svém výzkumu v letech 1768–1771 James Cook objevil několik ostrovů, detailně popsal a zmapoval části východního pobřeží Kanady, Austrálie, Nového Zélandu a západního pobřeží Severní Ameriky, což vyvolalo růst zájmů společnosti o podnikání cest do těchto zemí.

V 18. století stoupl zájem panstva a bohatých měšťanských vrstev o dlouhé výlety po Evropě. Tento typ cestování je známý jako Grand tour, který původně měl hlavní zastávky v kulturních centrech Evropy, to jsou převážně města a pozoruhodnosti ve Španělsku, Francii, Itálii a Řecku. Trval takový výlet 2 - 3 roky a cílem se bylo seznámit s kulturou jiných zemí.

Postupně se mění pohled na cestování k moři a do horských vrcholů, kdy na konci 18. století lékaři začínají prosazovat názor, že mořská voda a vzduch má blahodárný vliv na zdraví lidí.

Rychlý vývoj cestovního ruchu v době novověku byl značně ovlivněn rozvojem dopravy. Tak v 19. století byl zaznamenán rozvoj silniční sítě, později i železniční dopravy a využití v ní parního stroje, co dělalo cestování dostupným i pro další vrstvy společnosti. Díky rozvoji dopravy došlo ke zkracování cest a vzrostl počet krátkodobých výletů. Také došlo k rychlému rozvoji a zlepšení

kvality ubytovacích a stravovacích služeb. Původní hostince se na přelomu 18. a 19. století ve Francii, Velké Británii, Švýcarsku a Německu měnily na první hotely (Hesková, 2006).

Kromě toho se častěji objevují nové řídicí mechanismy, přístupy a inovace. Jako příklad můžeme uvést čišťené knižní průvodce. V roce 1835 německým vydavatelem Karlem Baedekerem byl vydán první tištěný průvodce, který kromě tras, map, popisů pozoruhodných budov, informací o památkách a ubytování, obsahoval velmi užitečné praktické rady pro cestující. Ten průvodce představoval vydanou dříve, prepracovanou publikaci historika J. A. Kleina. Za 4 roky Baedeker publikoval další verze průvodce, které byly velice populární díky své praktické struktuře a informacím pro turisty. Později v řadě jazyků stali využívat slovo „*bedekr*“ jako označení pro všechny turistické průvodce.

Výrazně ovlivnil dynamiku cestování známý anglický podnikatel Thomas Cook, kterého můžeme považovat za průkopníka organizovaného cestovního ruchu a zakladatele první cestovní kanceláře (dále CK) pod názvem Thomas Cook & Son, která oficiálně vznikla v roce 1871. K úspěšné činnosti Cookove společnosti přispěl především vývoj železniční dopravy zaznamenaný v tu dobu v Anglii.

Thomas Cook je známý tím, že v roce 1841 zařídil první výlet vlakem z Leicesteru do Loughborough, kterého se zúčastnili 570 lidí, a v roce 1845 uspořádal výlet do města Liverpool s provedením tam exkurze. Železniční doprava v tu dobu ještě nebyla vnímána jako prioritní pro podporu cestovního ruchu ale od poloviny 19. století umožnila masové cestování a byla považována za jeden z důležitějších faktorů rozvoje moderního masového cestovního ruchu.

Thomas Cook se také systematicky zabýval zkoumáním poptávky po turistických službách, vydáváním brožur, které představovaly turistické průvodce, a kromě toho vydával časopis, ve kterém propagoval své výlety a později rozpracoval různé trasy ve mnoha evropských městech, vypracoval barevné plakáty, které přitahovaly zákazníky.

Na začátku 60. let 19. století Cook začal vykonávat soukromé výlety jak v Anglii, tak i v zahraničí. V roce 1851 Cook vypravil 165 tisíc lidí z Yorkshiru do Londýna, kde se v Hyde Parku konala 1. mezinárodní průmyslová výstava. Již v roce 1855 byl uspořádán první zahraniční zájezd do Paříže na Světovou výstavu a od roku 1856 začal organizovat pravidelné cesty do ostatních evropských zemí. Kdy se mu v roce 1862 podařilo vyjednat skupinové slevy na dopravu přes kanál La Manche, začal pořádat pravidelné zájezdy do Francie a Švýcarska. V důsledku se cestování stalo oblíbené do takové míry, že například ve Švýcarsku začali budovat hotely, aby uspokojili nároky, potřeby a přání turistů (Seifertová a kol., 2013).

V roce 1866 se zapojil do činnosti i Cookův syn John Mason Cook a jako první uspořádal pro zákazníky cestu do Ameriky. Již v roce 1868 se Thomas Cook vyrazil na svou první cestu do

Egypta a pronajal si parní lodě, aby zajistil svým zákazníkům plavbu po Nilu a na konci 19. století společnost Thomas Cook & Son vlastnila celou flotilu parníků na řece Nil.

Během jedné z takových plaveb po Nilu čerpala inspiraci pro svůj slavný detektivní román *Smrt na Nilu* známá spisovatelka Agatha Christie. Můžeme zmínit o Marku Twainovi, Rudyardu Kiplingovi a Winstonu Churchillovi, které také patří mezi slavné klienty CK Cooka. Postupně založil nové filiálky a tak rozšiřoval nabídku zájezdu i na ostatní kontinenty, to například do Ameriky, Austrálie, do Indie i na Střední východ. Kromě toho společnost provozovala hotely a aerolinky. Pak organizoval zájezdy indických mahárádžů do Evropy, cesty indických muslimů do Mekky, organizoval letecké cesty do Ameriky, Egypta a Palestiny.

V roce 1872 pod jménem Thomas Cook & Son byla uspořádána cesta kolem světa, která trvala 222 dní. Kromě toho Thomas Cook jménem své společnosti vystupoval v roli průvodce a prováděl cestující po cizích zemích: po ledovcích v Alpách, na poutích do Říma aj. (Viz obr. 4). V roce 1896 společnost zajistila přepravu a servis sportovních fanoušků na první novodobou olympiádu v Aténách (E15.cz, 2019).

Společnost Thomas Cook v průběhu své činnosti objevila nové trendy v oblasti CR. Jako příklad můžeme uvést nabídku kompletního balíčku, který obsahoval přepravu, ubytování a zajištění stravování. Thomas Cook stanovil základní hodnoty pro CK, které se používají i v současnosti: spolehlivost, odpovědnost a odborné znalosti, smysl pro kvalitu, věnování pozornosti každému detailu při organizaci zájezdu (Ryglová, 2009). Můžeme říct, že Cook založil základy marketingu a managementu v CR.

V dnešní době CK využívají ty prvky, které již v 19. století uplatňoval Cook (Hesková, 2006):

- rooming listy, které určené k rezervování předem zaplaceného ubytování;
- blanketové úvěrové listy, které opravňovaly jejich držitele se ubytovat, stravovat a požadovat další služby v hotelech uvedených v seznamu smluvních partnerů - v dnešní době tzv. vouchery;
- popisy tras, harmonogramy a programy včetně všech zabezpečených služeb;
- dohody se železničními společnostmi, které umožňovaly vydávat jízdenky za smluvní ceny na určité železniční trati.
- hotelový poukaz a peněžní poukaz, který se dál používá jako cestovní šek.

Velký význam pro cestování a obchodování mělo vybudování Suezského a Panamského průplavů. 17. listopadu v roce 1869 byl zahájen provoz na Suezském průplavu v Egyptě, co významně ovlivnilo cestování mezi Evropou a Asií. Průplav o délce 163 kilometrů je hranicí mezi

Asií a Afrikou a doslova otevřel Evropě Asii. Umožňuje totiž lodím cestovat ze Středozevního do Rudého moře bez obeplouvání Afriky (ČT24, 2009).

V letech 1880 až 1914 proběhla stavba Panamského průplavu, který v současnosti spojuje dva největší oceány - Tichý a Atlantický. Tato stavba byla v té době nejdražším projektem na světě.

V 19. století získal oblibu nový trend - vysokohorská turistika (horolezectví), která přilákala nové účastníky díky zpřístupnění Alp. Postupně byly založeny různé alpské spolky po celé Evropě, hlavně v Itálii, Anglii, Rakousku a Německu, které hrály velký význam pro rozvoj infrastruktury ČR: výstavbu horských železnic, horských chat a hotelů (Gyr, 2010).

Cestování do horských vrcholů se hlavně stále více rozšiřovalo mezi nižší společenské třídy a důraz byl kladen na význam životního prostředí a spojení člověka s přírodou.

Jedním z podnětů růstu cestování v tu dobu byla filosofie romantismu, která dokázala propojit touhu po přírodě s poznáváním kulturně-historických památek. Zájem turistů byl zaměřen na přírodu a přírodní památky a výlet za město se tak stává jedinou možností kontaktu s přírodou (Štemberk, 2013, s 76).

Na konci 19. století mezi vyšší šlechty byli populární lázeňské pobyty a přímořský CR jako nejluxusnější dovolená, ale turistika již není výsadou vyšších a středních vrstev. S V roce 1895 ve Vídni byl založen První dělnický turistický spolek Die Naturfreunde (Přátelé přírody), který organizoval i rodinné výlety, kterých se zúčastnili také ženy a děti. Tento spolek sdružoval sociálně demokraticky a socialisticky orientované německé turisty. Později v roce 1896 pobočka tohoto spolku byla založena v Teplicích a v Ústí (Štemberk, 2013).

Rychle se rozvíjející CR vyžadal odborné znalosti v určitých oblastech. Tak v roce 1893 ve Švýcarsku byla založena první hotelová škola Ecole Hôtelière de Lausanne, která i teď je jednou z nejznámějších škol svého druhu. Postupně vznikají i nové profese spojené s ubytováním, stravováním a průvodcovský my činnostmi.

“Cestovní ruch začal představovat jeden z atributů moderní společnosti, začal být chápán jako běžná součást životního stylu, způsob poznávání i vzdělávání, i jako prostředek sblížení mezi národy. Stal se uznávaným politickým, hospodářským a také sociálním činitelem.” (Věra Seifertová a kol, 2013, s 14).

3.2.3 Vývoj novodobého cestovního ruchu

Na přelomu 19. a 20. století můžeme pozorovat zvýšení sociální dostupnosti zájezdů a rychlý růst počtu forem rekreačního ubytování, a kromě vyšší jde také o střední třídu, která začala cestovat do lázní, zdravotních středisek a na pobřeží Baltského a Severního moře. A to bylo ovlivněno prudkým rozvojem dopravních prostředků a růstem bezpečnosti cestování.

Pro rozvoj CR bylo také důležité splnění základních předpokladů (Hesková, 2006):

- svoboda pobytu, tzn. možnost překračovat hranice a změnit místo pobytu
- fond volného času
- dostatek volných finančních prostředků

Můžeme říct, že na začátku 20. století postupně CR jako společenský jev zasahuje do všech sociálních subjektů a stává se důležitým faktorem, ovlivňujícím rozvoj národního hospodářství. Pro další pozorování vývoje novodobého CR můžeme vymezit 3 etapy: období do první světové války, období mezi dvěma světovými válkami a po druhé světové válce.

3.2.3.1 Období před 1. světovou válkou

Pro první etapu byl charakteristický liberalismus. V období před a také po první světové válce státy do oblasti CR nezasahovaly a lidé mohli cestovat bez přísných administrativních omezení (Ryglová a kol, 2011).

Z důvodu splnění předpokladu fondu volného času možnost cestovat měli nejen vyšší, ale střední i nižší vrstvy společnosti. Vyšší třídy preferovaly zejména cestování v rámci dlouhodobých pobytů a cílovými destinacemi byly lázeňská střediska a letoviska. Účelem cestování střední a nižší třídy byly především krátkodobé výlety do přírody. (Palatková, Zichová, 2014).

Vývoj CR byl také ovlivněn rychlým rozvojem materiálně-technické základny v oblasti lázeňských a jiných rekreačních střediscích. Velký význam měl i rozvoj železniční dopravy a totiž vynález parního stroje, využití kterého zvýšilo přepravní možnosti a snížilo ceny dopravy (Palatková, Zichová, 2011).

3.2.3.2 Meziválečné období

Ve 30. letech 20. století CR byl značně ovlivněn světovou hospodářskou krizí a řadou ochranných opatření, které představovaly administrativní bariéry ve vízové, celní a pasové oblasti, což omezilo jak domácí, tak zahraniční turismus. Jako příklad můžeme uvést kontrolu dovozu a vývozu určitého zboží pomocí stanovení dovozních a vývozních cel. Na druhé straně byl CR podporován rozvojem dopravního systému a vykazoval příznaky dynamického rozvoje a masovosti, postupně zasahující do všech oblastí společnosti. Státy již uznaly význam CR pro hospodářskou politiku a platební bilanci a začali nejen sledovat ale i podporovali jeho vývoj.

Ve 2. etapě důležitým faktorem pro vývoj turismu byly sociální změny, které daly možnost se zúčastnit turismu stále širším vrstvám obyvatelstva, ale ten proces byl zpomalen vysokou mírou nezaměstnanosti (Palatková, Zichová, 2014).

V technickém pokroku, který byl zaznamenán při 1. světové válce, projevil se rychlý rozvoj dopravy a to zejména dopravy autobusové i automobilové a pak letecké dopravy, co přispělo k vývoji CR v dalším období. Rozvoj dopravy stal také hnacím faktorem vývoje stávajících i nových forem CR, jako zimního cestování, což vedlo k objevování nových cílových destinací, budování moderního zařízení aj.

Řešení otázek spojených s mezinárodním CR vyžádalo budování organizační struktury a také modernizace systému vzdělávání s zavedením nových předmětů a samostatných studijních programů na všech vzdělávacích stupních (Palatková, Zichová, 2014).

Důraz především byl kladen na přípravu odborných pracovníků, což by vedlo ke zvýšení kvality služeb spojených s CR. Postupně na vysokých školách začali se zabývat i výzkumem CR.

3.2.3.3 Období po 2. světové válce do 90. let

Po druhé světové válce vývoj CR byl především ovlivněn tím faktem, že došlo k rozdělení světa na dvě politicko-ekonomické soustavy: kapitalistickou a socialistickou, a CR pokračoval ve svém vývoji uvnitř těchto soustav. Pak po rozpadu koloniálního systému některé rozvojové země výrazně změnilly svoje postavení v oblasti CR díky příznivým přírodním podmínkám.

Dalšími kroky, které ovlivnily vývoj poválečné výroby a mezinárodního obchodu a postupně se projevíly v zřetelném nárůstu mezinárodního CR, byly:

- uzavření v roce 1944 dohod o mezinárodních měnových pravidlech a vznik Mezinárodního měnového fondu a Světové banky
- vznik v roce 1947 GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)
- od roku 1959 zavedení vnější směnitelnosti hlavních měn (Palatková, 2014).

Prudký růst CR, který můžeme pozorovat v období po 2. světové válce, byl umožněn splněním základních předpokladů, kterými jsou uspokojené základní životní potřeby, zvyšování fondu volného času, příznivé podmínky života, osobní svobody, dostatek finančních prostředků. Kromě toho intenzita cestování byla ovlivněna i negativními vlivy na životní prostředí v průmyslových městech, což vedlo k růstu krátkodobých výletů mimo velkých měst.

Pro toto období byl charakteristický intenzivní růst cestování v zimní sezóně a objevování nových geograficky vzdálených destinací. Pozitivní vliv měl i rozvoj materiálně-technické základny: silniční a letecká doprava, výstavba zařízení v horských oblastech a vzdálených městech, výstavba středisek a specifické vybavenosti (lanovky, vleky) (Hesková, 2006).

CR v závislosti na měnících se potřebách se diverzifikuje do různých typů, zároveň je oproti předchozí etapě patrný přesun poptávky i na zimní sezónu. Růst zájmu o zimní sezónu vyžádal kromě budování ubytovacích a stravovacích zařízení také výstavbu sportovních zařízení (Palatková, Zichová, 2014).

Z pohledu států se CR stává důležitou složkou státního hospodářství a proto kladen důraz na zasahování a podporování v této oblasti. Značně podpořilo CR investování států, modernizace starého zařízení a vytvoření nových pracovních míst. Důležitým bodem bylo odborné vzdělání, které vyžádalo specifické znalosti a praxe, a také příprava kvalifikovaných odborníků v oblasti CR a spojených s ním služeb.

Na počátku 50. let CR se soustředil do tehdejších tří center světové ekonomiky a obchodu – do USA, Evropských společenství a Japonska. V období 70.–80. let došlo k převýšení poptávky nad nabídkou v CR, což bylo vyvoláno změnou forem účasti na CR v souvislosti s růstem mobility (hlavně letecké dopravy), růstem fondu volného času a spotřeby obyvatelstva rozvinutých tržních ekonomik. Uzavřené země socialistické soustavy zcela prošly samostatným vývojem mezinárodního CR: to se týče jak teritoriální orientace tak i forem účasti na mezinárodním CR. Vývoj CR v evropských zemích byl značně ovlivněn procesem integrace, která podpořila obchodními službami v této oblasti (Palatková, 2014).

V roce 1985 proběhlo jednání o podpisu Schengenské dohody mezi Německem, Francií a státy Beneluxu. Tato dohoda spočívala ve vytvoření zóny volného pohybu osob a zrušení kontrol na vnitřních hranicích (mezi těmito státy) a zavedení kontrol na vnějších hranicích. Ale podepsána Schengenská smlouva byla o pět let později, kdy všechny státy potvrdily svoje zájmy podpisem prováděcí úmluvy. Realizace smlouvy by měla zjednodušit podmínky cestování a následně vést k podpoře CR (Euroskop, 2020).

Na druhou stranu v 80. letech kvůli narůstajícím ekonomickým problémům klesl počet mezinárodních příjezdů a toto snížení bylo až do 90. let. *Rok 1982 byl prvním rokem v poválečném období, kdy došlo k absolutnímu poklesu počtu mezinárodních příjezdů o -0,6 %, s největšími poklesy v Africe (-6,6 %), Amerikách (-4,5 %) a v Evropě (-0,1 %)* (Palatková, 2014, s. 32).

Pro další vývojové období od počátku 90. let byly charakteristiky politické změny ve střední a východní Evropě, které ovlivnily nejen CR, ale i celou světovou ekonomiku. Důsledkem těchto změn byl rozpad centrálně plánovaných ekonomik. Jedním z hlavních problémů v zemích s rozvinutou tržní ekonomikou byl růst nezaměstnanosti, který byl spojen se stagnací nebo poklesem výroby. Západní Evropa čelila střednědobé recesi a v Japonsku se projevil pokles ekonomické aktivity. Ale některé nově industrializované země zaznamenaly úspěšný ekonomický růst, mezi kterými patřily Hongkong, Jižní Korea, Tchaj-wan, Filipíny, Thajsko a Singapur atd., a zároveň Thajsko, Indonésii, Malajsii, Singapur a Jižní Koreu byly významnými importéry služeb CR. Však v letech 1997 - 1998 tyto země byly zasaženy asijskou měnovou krizí. Kromě recese k prohloubení krize v roce 1991 přispěly rozpuštění RVHP a rozpad Sovětského svazu, čímž především byly ovlivněny země s transformujícími se ekonomikami (Palatková, Zichová, 2014).

Řada krizí v dalších letech zasáhla také jiné regiony ale dopad na CR byl slabší. Můžeme uvést měnovou krize v Mexiku v roce 1994, v jejímž důsledku mexická národní banka provedla devaluaci mexického pesu; hluboká ekonomická krize v Rusku v roce 1998, která byla především spojena s deficitem rozpočtu, vysokou inflací a růstem veřejného dluhu a měla i sociální účinky; krize v lednu 1999 v Brazílii, která byla částečně spojena s krizí v Rusku a charakterizována odlivem kapitálu do zahraničí. Pokles cestování byl ovlivněn i válečnými událostmi: balkánský konflikt v 1. polovině 90. let, válka v Perském zálivu v roce 1991, konflikt v Kosovu v roce 1999.

Kromě politických změn období od 90. let bylo oznameno rychlým rozvojem silniční a letecké dopravy. Rozvoj silniční sítě, kterou využívali především pro krátké vzdálenosti, byl spojen s výstavbou dálnic. Na krátké a dlouhé vzdálenosti byla využívána letecká charterová a nízkonákladová doprava.

Z pohledu svého významu v tomto období CR již byl nezbytnou záležitostí pro hospodářství v mezinárodním měřítku a proto byl podpořen ze strany států. Mezi jednotlivé opatření patří sem vznik Evropské unie (dále jen EU) na základě Maastrichtské smlouvy podepsané v roce 1992 a postupné rozšíření EU o další členy. Smlouva stanovila možné opatření pro oblasti CR a také důraz byl na podporu služeb spojených s CR. Pozitivním faktorem bylo i rozšíření Schengenské smlouvy o další státy.

3.2.3.4 Vývoj ve 21. století

Po relativně dlouhé době nízkého zájmu o mezinárodní CR pozitivním faktorem, který vyvolal růst příjezdů a podpořil integraci států do EU, bylo zavedení eura v roce 2002. Jedním z pozitivních dopadů byla absence transakčních nákladů při výměně na jinou měnu v cílové zemi, což usnadňuje platební styk mezi obchodními subjekty, tak pro účastníky CR. Ale s ohledem na různou specializaci, vnitřní faktory a charakteristiky ekonomiky jednotlivých států Evropy, zavedení nové měny mělo různé důsledky na jednotlivé státy. Však na začátku 21. století mezinárodní obchod jako i CR byly ovlivněny záležitostmi, které měly na ně negativní účinky.

Toto období bylo charakterizováno nízkým tempem ekonomického růstu, které bylo spojeno s restriktivní měnovou politikou Evropské centrální banky, nízkou mírou růstu americké ekonomiky a cenami ropy. Negativně ovlivnily ekonomickou situaci teroristické útoky na USA 11. září 2001 (útok na Světové obchodní centrum v New Yorku) a šíření v roce 2002 těžkého akutního respiračního syndromu (SARS – Severe Acute Respiratory Syndrom) (Palatková, Zichová, 2014).

Pak v roce 2004 bylo zaznamenáno vysoké tempo růstu ekonomiky a především v asijských zemích. Tak rychlý nárůst mezinárodních příjezdů byl pozorován v Asijsko-pacifickém regionu, a to bez ohledu na cunami, která v roce 2004 zasáhla pobřeží Indonésie a jižní Asie. Podmínky pro růst mezinárodních příjezdů byly dost příznivé až do roku 2008. K prudkému poklesu mezinárodního CR došlo v roce 2009, což bylo způsobeno světovou finanční krizí, která se výrazně projevila v USA v roce 2008 na americkém hypotečním trhu. Nejsilnější dopad ta krize měla na vyspělé ekonomiky.

Nejhlubší meziroční propad mezinárodních příjezdů v roce 2009 byl na úrovni $-4,2\%$ a propad příjmů z mezinárodního CR byl na úrovni $-5,7\%$, což v peněžním vyjádření 852 mld. USD (Palatková, 2014).

K zotavení CR postupně došlo v letech 2010 - 2012, však ten proces probíhal nerovnoměrně. Oživení CR šlo rychleji v zemích s rozvíjející se ekonomikou. Podle údajů ČSÚ v roce 2012 nejvíce turistů přijelo n následujících regionech: Asii a Pacifiku nárůst $+7,0\%$, Africe nárůst $+6,4\%$ a Americe nárůst $+4,1\%$. Nižší hodnoty vykazovaly Evropa ($+3,4\%$) a Střední východ ($-5,4\%$). V roce 2012 byla překonána hranice 1 miliardy a bylo zaregistrováno 1 035 milionů turistů (ČSÚ, 2014).

V 21. století k dalšímu rozvoji CR v mezinárodním měřítku přispívá rozvoj informačních a komunikačních technologií, rostoucí mobilita obyvatelstva a proces globalizace. Podle údajů

Světové organizace CR (UNWTO) klíčovými trendy a výhledy mezinárodního CR v roce 2014 byly:

- Příjezd zahraničních turistů (návštěvníci přes noc) se v roce 2014 zvýšily o 4,3% a dosáhl celkem 1 133 milionů.
- Nejsilnější růst zaznamenala Amerika s 8 % nárůstem mezinárodních příjezdů, dále jsou Asie a Tichomoře a na Střední východ (oba +5 %). V Evropě vzrostly příjezdy o 3%, zatímco v Africe vzrostly o 2 %.
- Tržby z mezinárodního CR dosáhly v roce 2014 celosvětově 1245 miliard USD v porovnání s 1 197 miliard USD v roce 2013, což odpovídá nárůstu o 3,7% (při zohlednění fluktuací směnných kurzů a inflace).
- Francie, Spojené státy, Španělsko a Čína nadále zauímají první místo v žebříčku podle mezinárodních příjezdů a příjmů. Mexiko se umístilo v Top 10 příjezdů na pozici 10. Podle úrovní příjmů se Čína posunula nahoru na 3. pozici a Spojené království na 7 pozici.
- Čína pokračovala ve výjimečném tempu růstu a v roce 2014 zvýšila výdaje v zahraničí o 27 % a dosáhla celkem 165 miliard USD.
- Prognózy připravené UNWTO v lednu 2015 ukazují na růst mezinárodních přiletů turistů v roce 2015 o 3 % až 4 % - v souladu s dlouhodobou prognózou směrem k 2030 ve výši 3,3 % ročně.
- Podle regionu UNWTO jsou vyhlídky na rok 2015 nejsilnější pro Asii a Tichomoří a pro Ameriku (oba + 4 % až + 5 %), následované Evropou (+ 3 % až + 4 %), Střední východ (+ 2 % až + 5%) a Afrika (+ 3 % až + 5 %) (UNWTO, 2020).

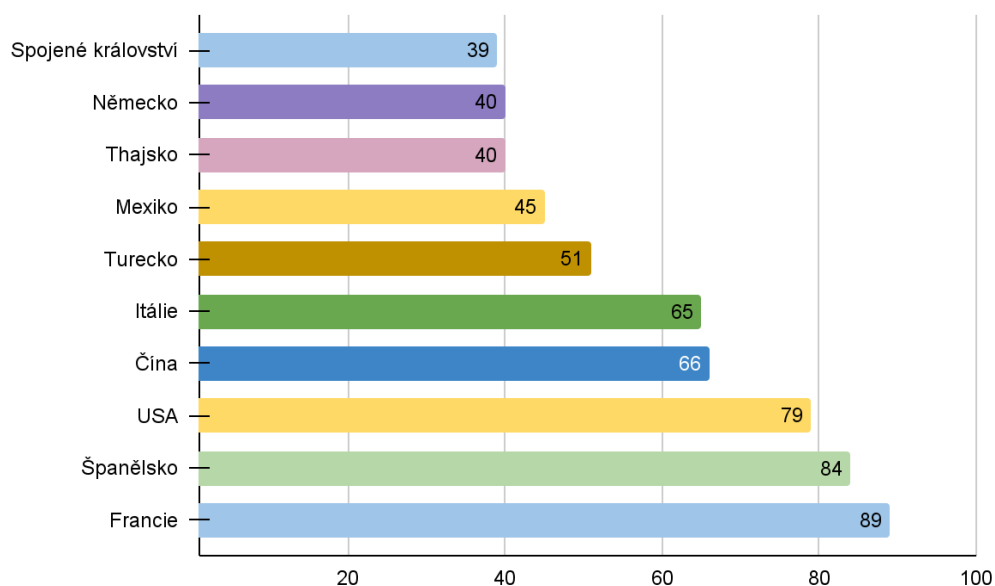
Z tab. číslo 1 je vidět vývoj mezinárodních příjezdů od roku 2010 až do 2019. Je patrné, že Evropa zaujímá mezi regiony první pozici. Dle grafu číslo 1 je nejnavštěvovanější zemí v roce 2019 byla Francie, následuje Španělsko. Nárůst oproti loňskému roku vykazoval cca 1 %.

Tab. 1 Počet mezinárodních příjezdů podle regionů

	Mezinárodní turistické příjezdy (million)							Změna (%)				
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	18/17	19/18
Vyspělé ekonomiky	513	523	551	586	619	653	685	732	761	776	4,1	1,9
Rozvíjející se ekonomiky	435	460	484	501	513	533	550	600	646	685	7,6	6,1
Evropa	488,9	504	534,2	566,4	581,8	607,7	616,2	676,6	716,1	742,3	5,8	3,7
Asijsko-pacifický region	205,4	217	233,6	249,8	263,3	279,2	308,4	324,1	347,7	363,6	7,3	4,6
Amerika	150,1	156,6	163,1	167,5	181	192,6	199,3	210,7	215,7	220,1	2,4	2
Afrika	49,5	50,2	52,4	54,4	55,7	53,5	57,8	63	68,4	71,2	8,5	4,2
Střední východ	54,7	55,4	52	48,4	51	53,3	53,6	57,7	59,4	63,9	3	7,6
Svět	948,60	983,20	1 035,30	1 086,50	1 132,80	1 186,30	1 235,30	1 332,10	1 407,30	1 461,10	5,6	3,8

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů UNWTO (UNWTO, 2020)

Graf 1. Top 10 destinací podle mezinárodních turistických příjezdů (v mil návštěvníků), 2019

Zdroj: vlastní zpracování podle údajů UNWTO (UNWTO, 2020)

Podle generálního tajemníka UNWTO Zuraba Pololikashvili *“Růst turismu v předchozích několika letech potvrzuje, že toto odvětví je nyní jedním z nejvýkonnějších hnacích mechanismů světového ekonomického růstu a rozvoje. Naši zodpovědností je řídit tento růst v rámci udržitelnosti a snažit se transformovat jeho benefity pro všechny země, a především pro konkrétní regiony, vytvářením pracovních možností a podnikatelských příležitostí, aby žádná oblast nezůstala stát opodál“* (MMR.cz, 2020).

Podle odhadů UNWTO se předpokládalo růst mezinárodních příjezdů až do roku 2021. Však v roce 2020 globální CR zaznamenal největší propad, kdy podle údajů UNWTO mezinárodní příjezdy klesly o 74 %, což bylo důsledkem šíření COVID-19. Ztráta příjmů z vývozu je ve výši 1,3 bilionu USD - což je více než 11 násobek ztráty, která byla zaznamenána za dobu globální hospodářské krize v roce 2009 (UNWTO, 2020).

Asijsko-pacifický region zaznamenal největší pokles počtů příjezdů v roce 2020 ve výši 84 %. Evropa zaznamenala 70% pokles počtu příchozích, a to bez ohledu na krátkodobé oživení v létě 2020. Pokles příjezdů v Americe je 69 %, ve Středním východě - 75 % (UNWTO, 2020).

3.3 Typologie cestovního ruchu

U různých autorů se můžeme setkat s členěním CR podle různých kritérií. Hesková (2006) uvádí členění z pohledu forem a druhů CR. Při vymezení forem jsou brány v potaz příčiny ovlivňující CR a jeho důsledky. Rozdělení na druhy probíhá podle motivace účastníků CR, například sportovní, rekreační, dobrodružný, zdravotní, náboženský, obchodní aj.

3.3.1 Druhy cestovního ruchu

Sportovní CR může být zastoupen mototuristikou, parašutismem, hořskou, vodní a pěší turistikou. Jde o pobyt v přírodním prostředí spojený se sportovními aktivitami a je velmi populární jak v létě (golf, tenis, fotbal apod.), tak v zimě (lyžování, bruslení, snowboarding apod.). Tento druh CR občas vyžaduje určité znalosti a dobrou fyzickou kondici pro vykonání sportovních aktivit. Sportovní CR má velký význam z pohledu sociálně - kulturního, zdravotního a ekonomického vlivu na společnost.

Rekreační CR představuje pohyb lidí ve svém volném čase za účelem odpočinku, potřebného k obnovení fyzických a duševních sil člověka. V rekreačním CR zaujímá lékařská turistika velmi důležité místo a je základem veškeré rekreační turistiky. Procedury lékařské turistiky se provádějí v regionech s nejpříznivějším podnebím, v místech vybavených zdroji a technologií pro léčbu různých nemocí. Rekreační procedury lze rozdělit na dva typy: aktivní a pasivní. Do pasivních patří vzduchové a sluneční koupele, aktivními jsou sportovní hry a procházky.

Z rekreačního CR chtějí lidé především získat harmonický a plnohodnotný fyzický rozvoj a posílit své zdraví a je navíc oblíbený mezi představiteli povolání majících nezdravé podmínky životního prostředí na pracovišti a v místě bydliště.

Dobrodružný CR je druh aktivního CR, který zahrnuje organizaci nestandardních zájezdů do exotických, těžko přístupných a někdy i nebezpečných koutů světa. Velmi často se kombinuje několik druhů rekreace, včetně extrémních sportů a je spojen s určitou mírou rizika.

Někteří turisté mají zájem o studium potopených lodí, podvodních jeskyní, starodávných ruin, vyhaslých sopek atd. Dobrodružný CR zahrnuje turistické expedice, safari (lov, rybaření), cestu kolem světa (jachting) a cestování na kole v asijské džungli a program zájezdů závisí na cestovních motivech.

V současné době se kromě tradičních sportů objevily i nové sporty spojené s dobrodružstvím, které jsou součástí turistických aktivit:

- cestování horkovzdušným balónem, které kombinuje klid, emoce a zábavu;

- Cars v horách je sestup z hor po sjezdovkách, v létě na trávě, v zimě na sněhu;
- Rappels je sjezdové lyžování v horách;
- horolezectví - účastníci cvičí na umělé stěně, než se vydají na skutečné lezení v horách;
- Bus-bob je sestup po řece na speciální lodi zvláštního tvaru, na které jsou všichni účastníci;
- parašutismus na horách nebo na moři;
- Rafting je kolektivní sestup podél bouřlivé řeky
- windsurfing je plavba na palubě v moři nebo jezeře;
- Pěší turistika trekking jsou exkurze trvající od jednoho dne do několika týdnů, s různými soutěžemi, seznámením se s přírodou atd.

Zdravotní CR je typ turistiky, který nelze nazvat novým a moderním protože je znám již od starověku. Termín zdravotní CR označují praxi poskytování plánovaných lékařských služeb mimo oblast bydliště a kombinace rekreaci v zahraničí s poskytováním vysoce kvalifikované lékařské péče. Lékařská turistika nemusí nutně zahrnovat přijímání lékařských služeb v jiné zemi než v místě bydliště. Například ve Spojených státech mohou být pacienti kvůli snížení nákladů odesíláni do jiných států (Topol, 2016).

Pacienti mohou navíc cestovat do zdravotnických zařízení jak v hranicích své země, tak v zahraničí (mezinárodní).

Mnoho turistů využívá příležitosti kombinace lékařské péče s rekreací v letoviscích, zdravotnických, lázeňských a wellness centrech a kromě toho klimatická střediska, které se zaměřují hlavně na zlepšení zdraví a rekreaci.

Mezi druhy zdravotního CR můžeme vymezit:

- Balneologický, kde hlavním léčivým faktorem jsou minerální vody
- Klimatický, při kterém se k léčbě používají vlastnosti podnebí, teploty a vzduchu, které mají určité užitečné vlastnosti: střediska v horách, na moři, v poušti
- Bahenní lázně se doporučují při onemocněních pohybového aparátu
- Kombinované (univerzální) - zahrnují kombinaci několika terapeutických faktorů.

Mezi oblíbená místa pro zdravotní CR v Evropě patří podhůří Alp (Rakousko, Německo, Vichy ve Francii, severní Itálie), západní část České republiky (Karlovy Vary), Maďarsko, Mrtvé moře Izraele aj. (Turvopros.com, 2019).

Co se týče **lázeňského CR**, v současnosti neexistuje jednotná definice pro tento typ. Někde je vymezen jako součást wellness turistiky, ve které je zážitek spojen s aktivitami, které se zaměřuje na zlepšení zdraví pomocí hydroterapie nebo balneoterapie.

Dle Heskové (2006) *Lázeňský cestovní ruch představuje zdravotně - preventivní a léčebné činnosti pod odborným zdravotnickým dohledem ve volném čase* (Hesková, 2006, s 25).

Jehož základem využívání přírodních léčivých zdrojů, kterými jsou klima, bahno, plyn a voda. Přínosem lázeňské léčby je prevence nemocí, snížení pracovní neschopnosti a pozitivní vliv na zdravotní stav lidí.

Podle třídění CR autory Smith a Puczkó (2009) lázeňský CR se nachází mezi wellness turistikou a zdravotním CR. Stejně autoři uvádějí, že se lázeňský CR *zaměřuje na relaxaci nebo léčbu těla především s využitím vodních procedur, jako jsou minerální nebo termální bazény, parní lázně a sauny* (Smith a Puczkó, 2009). Ale Kotíková zmiňuje, že tato definice je nedostatečná pro vymezení lázeňského CR jelikož uvádí pouze vodní procedury a nezahrnuje jiné přírodní zdroje (Kotíková, 2013).

Náboženský CR představuje různé aktivity, které můžeme podle Zelenky a Páskové (2012) rozdělit do dvou skupin, a to poutní CR a církevní CR.

Cílem poutního CR je náboženské obřady nebo poutě. Církevní CR je zaměřen na návštěvu sakrálních památek, kterými jsou kostely, synagogy, kaple, katedrály apod. Při vymezení pojmu sakrální památky Koudelková používá Shackeyho klasifikaci, kde jsou rozděleny do několika typů (Koudelková, 2021):

- Jednotlivé úzly
- Archeologická naleziště
- Pohřební místa
- Města
- Samostatné chrámy a svatyně
- Komplexy chrámů a svatyní
- Posvátné hory a ostrovy
- Poutní místa
- Místa „energie na zemi“

Ryglová a kol. (2011) uvádí, že cílem účastníků náboženského cestovního ruchu je posílení víry, čemuž přispívá cesta do vzdálenějšího objektu, vznik kterého podle věřících je spojen se zázrakem nebo nadpřirozeným jevem.

Náboženský nebo církevní CR má svoje vlastnosti (Ryglová a kol., 2011):

- podstatou je cíl a nezáleží na vzdálenosti nebo rychlosti přepravy;
- je nutné ctít společenské, náboženské a kulturní zvyklosti;
- je třeba vzít v úvahu denní režim dle věků účastníků

- nutností je obstarat ubytovací, speciální stravovací, průvodcovské a dopravní služby.

Účastníci tohoto druhu CR cestují jednotlivě nebo ve skupinách za různých motivů: poutí, misijní prací nebo rekreací. Největší forma masové náboženské turistiky na světě se koná v Indii na pouti Kumbh Mela, která láká více než 100 milionů poutníků.

Nejznámějšími svatými místy jsou Velká mešita v Mekce, Posvátný chrám imáma Hosseina v Karbalá (Irák), Posvátný chrám imáma Rezy v Mašhad (Írán), Svatyně Panny Marie Fatimské v Cova da Iria (Portugalsko), bazilika Panny Marie Guadalupské v Mexico City, kostel Betléma v Betlému, západní zeď v Jeruzalémě a bazilika svatého Petra v Římě (Hisour.com, 2021).

Obchodního CR je prováděn zástupci společností pro obchodní účely nebo organizací firemních akcí a zahrnuje různé aktivity: individuální pracovní cesty, školení, účast na akcích pořádaných finančními, průmyslovými a obchodními korporacemi, konference. Patří sem také incentivní zájezdy, kterými se rozumí výlety organizované společnostmi s cílem motivovat zaměstnance, kteří se zabývají hlavně propagací a prodejem zboží vyrobeného touto společností (Proconf, 2021).

Základem služební cesty je bohatý program předem naplánovaných schůzek a akcí. Obchodní cesta se připravuje v kombinaci s kulturním a exkurzním programem, který je vytvořen pro konkrétního klienta.

V současnosti obchodní CR hraje zásadní roli v rozvoji národního hospodářství, tzn. podporuje jeho integraci na světový ekonomický trh. Dnešní moderní podnikání není možné bez aktivní výměny informací, bez zvládnutí nových technologií, bez účasti na seminářích a výstavách. Díky tomuto odvětví CR dochází k přílivu nových nápadů do ekonomiky, dobývání nových trhů a pokroku (Ivanova a kol, 2020).

3.3.2 Formy cestovního ruchu

Rozdělení CR na formy probíhá dle různých kritérií (Hesková, 2006):

Z geografického hlediska vymezujeme:

- zahraniční CR
- domácí CR
- mezinárodní CR
- vnitřní CR
- národní CR
- regionální CR

Z pohledu počtu účastníků:

- skupinový CR
- individuální CR
- masový CR
- ekologický CR

Podle způsobu organizování:

- organizovaný zájed (pobyť)
- individuální cesty
- klubový CR

Rozdělení dle věku:

- CR dětí
- CR mládeže
- rodinný CR
- seniorský CR

Dle délky účasti:

- výletní CR
- krátkodobý CR
- víkendový CR
- dlouhodobý CR

Dle ročního období:

- sezónní CR
- mimosezónní CR
- celoroční CR

Dle dynamiky:

- statický (pobyťový)
- dynamický (putovní)

Podle převažujícího místa pobytu:

- městský CR
- příměstský CR
- venkovský CR
- agroturistika
- přímořský CR

- horský (vysokohorský) CR

Podle zvoleného dopravního prostředku:

- železniční CR
- motorizovaný CR
- letecký CR
- lodní CR

Rozdělení dle sociologického pohledu:

- sociální CR
- návštěvy příbuzných a známých
- komerční CR
- etnický CR

3.3.3 Další produkty cestovního ruchu

Kotíková (2013), kromě již uvedených druhů CR, uvádí následující produkty z pohledu motivace účastníků CR:

Gastronomický CR (kulinářský) je druh CR, ve kterém cestovatel navštěvuje různé regiony světa, seznamuje se s místními kulinářskými tradicemi, ochutnává národní jídla a nápoje a účastní se jejich přípravy. Kulinářské cesty mohou procházet historickými centry, u moře, přírodou apod. Hlavním cílem takové cesty je gastronomický zážitek a získání obrazu země nebo města.

Dle Kotíkovy (2013) do gastronomického CR můžeme zařadit další akce a objekty:

- gastronomické destinace
- podniky veřejného stravování
- gastronomické akce a události
- gastronomické provozy
- gastronomické muzea
- kurzy vaření
- farmářské trhy

V poslední době se gastronomický CR nabývá na popularitě a to z několika důvodů. Zaprvé prostřednictvím zúčastnění různých gastronomických akcí a rituálů probíhá seznámení s kulturou, tradicemi a historií země. Druhým důvodem je růst zájmu lidí o kvalitu toho, co jedí, původ

produktů, složení a způsob přípravy a také postoj lidí k zdravému životnímu stylu (Kotíková, 2013).

Temný CR představuje druh CR, *který zahrnuje cestování mimo místo trvalého bydliště za účelem návštěv míst, atraktivit a aktivit spojených se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem nebo smutkem* (Kotíková, 2013, s. 79).

Jiný název Dark tourism se začal používat od roku 1996, poté, co byl poprvé použit v International Journal of Heritage Studies. První CK se specializací na temný CR zařadily cestu do Lakehurstu v New Jersey na místo havárie vzducholodi Hindenburg (Tourlib.net, 2021).

Temný CR můžeme rozdělit do několika oblastí:

- Turismus k místům katastrof (přírodních a způsobených člověkem) - zaměřuje se na lidi, kteří rádi cestují do míst zasažených přírodními katastrofami a do míst ekologických katastrof. Jedná se například o lovce hromů, kteří hledají dokonalé bouře. Nejslavnější oblasti světa zasažené katastrofou v posledních letech: New Orleans a pobřeží Mexického zálivu ve Spojených státech - hurikán Katrina, jižní Asie a jihovýchodní Asie - zemětřesení a tsunami v Indickém oceánu v roce 2004 a sopka na Islandu. Příkladem prohlídky místa katastrofy, která byla způsobena člověkem, je prohlídka měst v Černobylu Na Ukrajině.
- Mystický CR představuje prohlídky do míst, kde byla zaznamenána paranormální aktivita.
- Prohlídky do míst smrtí - území nebo objekty spojené se ničením lidí v důsledku náboženských aktivit, místa genocidu, hromadných poprav apod.
- Hřbitovní CR - v dnešní době prohlídky hřbitovů jsou docela běžnou službou po celém světě a hodně lidí se zajímá o zachované pohřbení slavných politiků, duchovních, vědců, spisovatelů, skladatelů, hudebníků, umělců, inženýrů, lékařů aj. Tato místa odrážejí rozmanitou národní kulturu a historii států.

Event turismus Kotíková vymezuje *jako jedinečné, dočasné, speciálně naplánované, řízené a organizačně zabezpečené akce nebo události s dopadem na cestovní ruch* (Kotíková, 2013, s.92).

Poprvé se pojem event turismus objevil v 80. letech minulého století a označil jej za samostatný směr rekreace. Zároveň můžeme říci, že zavedení event turismu proběhlo před mnoha staletími, kam patřily boje gladiátorů, rytířské turnaje, národní oslavy s veletrhy apod.

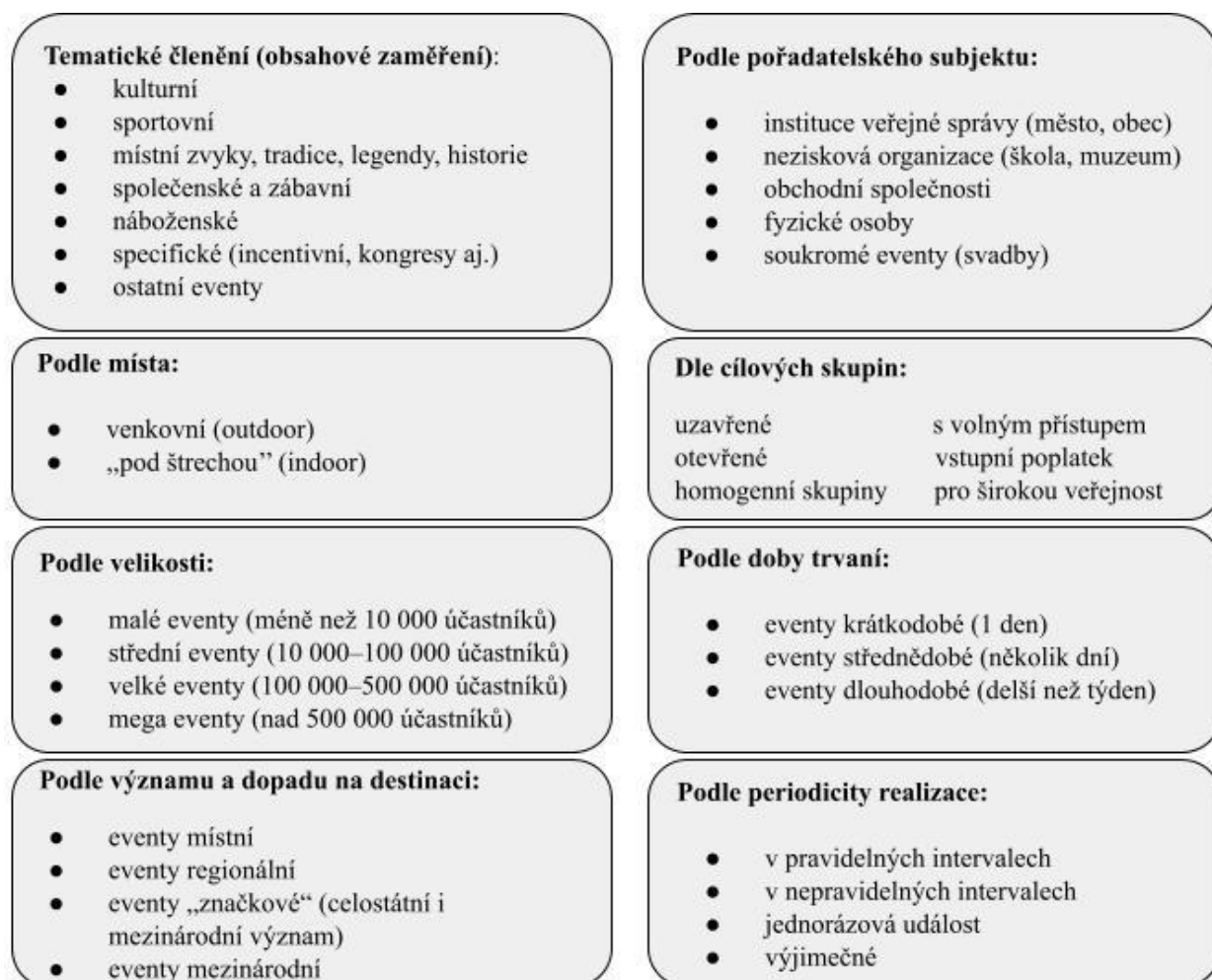
V současnosti do event turismu můžeme zahrnout další akce:

- Karnevaly - barevné a slavnostní průvody, ohňostroje, vystoupení celebrity, taneční skupiny.

- Filmové festivaly - premiéry nejnovějších filmů, možnost vidět slavné herce a režiséry.
- Módní přehlídky.
- Hudební festivaly - vystoupení nejlepších hudebních skupin, slavnosti, koncerty, představení, hry a soutěže.
- Soutěže - Olympiády a mezinárodní hry (mistrovství světa ve fotbale), automobilové závody, ledová socha, tanec, malířské soutěže.
- Festivaly národních kultur. Ochutnávka jedinečných místních jídel a nápojů.
- Festivaly a výstavy květin.
- Veletrhy řemesel.
- Aukce - mistrovská díla světového umění, starožitnosti, jedinečné šperky a jen velmi vzácné a originální věci.

Eventy můžeme členit podle různých hledisek zobrazených na schématu číslo 1 (Kotíková a Schwartzhoffová, 2008).

Schéma č.1 Klasifikace eventů

Zdroj: vlastní zpracování dle Kotíková a Schwartzhoffová (2008: 10-14, [online])

Dobrovolnický CR se zakládá na dobrovolnictví, pro které jsou nezbytné čtyři základní znaky (Kotíková, 2013):

- svobodná volba
- symbolická odměna, žádná nebo spočívá v uhrazení nákladů
- předem daní příjemce, kteří získají pomoc nebo přínos s dobrovolnictví
- organizační struktura

Stephen Wearing (2001) uvádí, že dobrovolnický CR zastupuje oblast CR, ve které turisté organizují dovolenou a dobrovolně se zúčastní různých projektů v místní komunitě zahrnujících pomocné akce a podporu.

Svatební CR zahrnuje jak svatební cestu, tak i zasnoubení nebo samotné uzavření sňatku v zahraničí (Kotíková, 2013).

Tento typ CR je relativně mladý a je jedním z druhů event turismu. Svatební CR se vyznačuje především individuálním programem, který je harmonicky naladěný na pocit novomanželů. Proto předpokládá zajištění nejlepších hotelů, organizování romantických večeří, různé plavby, výlety na jachtě apod. Současně jsou novomanželé všude vítáni příjemnými maličkostmi: květinami a šampaňským na pokoji, košíkem s ovocem, limuzínou na výlety, překvapením a komplimenty a na pokoji musí být podávána snídaně. To vše může doprovázet fotograf nebo natáčení.

Mezi nejpobulárnější destinace svatebních cest v roce 2021 patří Maledivy, Zanzibarské souostroví v Indickém oceánu, Egypt, Kostarika a Dominikánská republika (Invia.cz, 2021).

Vesmírný CR je soukromě financované lety do vesmíru nebo na oběžnou dráhu nízké Země pro rekreační nebo výzkumné účely.

Prvními vesmírnými turisty byly Dennis Tito (2001) a Mark Shuttleworth (2002), kteří jsou multimilionáři a lety oba zaplatili 20 milionů dolarů. Ten let zařídila americká CK Space Adventures. Postupně roste zájem lidí o výlety do vesmíru, však překážkou pro většinu lidí jsou náklady na tu cestu (21století.cz, 2003).

V současné době je jediným návštěvním objektem vesmírných turistů je Mezinárodní vesmírná stanice (ISS). Pro lety se využívá ruská kosmická loď Sojuz, která dováží turisty do ruského segmentu ISS. Celkově od roku 2001 do roku 2009 navštívilo vesmír v rámci programu vesmírné turistiky 7 lidí.

V roce 2020 mezi společnostmi Rocket and Space Corporation (RSC) Energia a Space Adventures Inc. byl podepsána vůbec první smlouva o vesmírném turistovi, který by se měl vydat v roce 2023 do vesmíru. Turista bude v doprovodu profesionálního kosmonauta odvezen do

ruského segmentu Mezinárodní vesmírné stanice (ISS) na kosmické lodi Sojuz MS (Kommersant.ru, 2020).

3.4 Nové trendy cestovního ruchu v roce 2020 - 2021

Omezení volného pohybu a cestování v době pandemie spojená s měnící se realitou přinutila CR k rychlým změnám, které byly nezbytné pro jeho přežití. V důsledku těchto změn se objevilo několik pozoruhodných trendů, které pravděpodobně zůstanou v dohledné budoucnosti relevantní. Společností Amadeus byly identifikovány několik trendů CR, které podle ní je nutné sledovat v roce 2021 (Tourism-review.cz, 2021):

- **Delší výlety** je trend, který již byl pozorován od začátku pandemie. Turisté upřednostňují delší pobyty, hlavně proto, že v současné době není možné cestovat příliš často kvůli mnoha omezením téměř ve všech směrech.
- **Práce na druhé straně světa** či práce na dálku, která byla v mnoha společnostech od počátku pandemie prováděna v nebyvalém rozsahu, také povzbuzuje cestujících, aby zvážili práci na druhé straně světa. Zajištění Wi-Fi připojení a dostatek času na práci dává možnost navštívit svou cílovou zemi bez přerušování práce.
- **Loajalita turistických společností** znamená, že pro zotavení CR v budoucnu bude nutné cestující ujistit a posílit jejich důvěru v cestování. Předpokládá se, že turisté budou dávat přednost leteckým společnostem a hotelům, které mohou zajistit bezpečnost a zdravotní normy. Což znamená, že cestovní společnosti musí být schopny zabezpečit svoje zdravotní, hygienické a bezpečnostní systémy.
- **Bezkontaktní budoucnost**, která může být zajištěna prostřednictvím technologií, které umožňují snížit rizika pro zákazníka. Průzkum ukazuje, že technologie zvyšují důvěru v cestování v příštích 12 měsících. Těmito technologiemi jsou bezkontaktní platby (např. Google Pay, PayPal aj.) a mobilní aplikace, které mohou poskytnout cestujícímu důležité informace, např. o vládních restrikcích a změnách vládních předpisů nebo vzniku epidemie.
- **Důležitost CK**, která byla zvýrazněna během pandemie v roce 2020. V nadcházejícím roce mohou odborníci v oblasti CR přilákat velké množství nových klientů poskytnutím nových nabídek, rad, spolehlivých a aktuálních informací o předpisech v oblasti BOZP a individuální pomoci v případě přerušování, zrušení nebo odložení cesty zákazníka.

Společnost Booking.com, která se zabývá online rezervací ubytování, také uvedla identifikované trendy v cestování během pandemie v roce 2020 (Partner.booking.com, 2020):

- Cestování po tuzemsku převládá nad cestováním za hranice. Z průzkumu společnosti vychází, že v dubnu 2020 se podíl domácích rezervací zvýšil přibližně na 70 %.
- Pláže jako dokonalý únik. Po pandemii více lidí v budoucnu planují cestovat do zemí, kde mohou odpočinout na pláži.
- Na flexibilitě záleží. Více zákazníků preferují rezervace s flexibilními podmínkami, např. s možností zrušení zdarma nebo změnou termínu zdarma. Důvodem je nejistota lidí se současnou situací v oblasti ČR.
- Kratší booking window, což znamená, že více zákazníků plánují rezervace ubytování během měsíce před cestou. Pro ty zákazníky existuje speciální nabídka last minute. Také je nabídka včasné rezervace pro zákazníky, kteří rezervují ubytování předem.
- Čistota je základ. Jedním z nejdůležitějších faktorů pro klienty zůstává čistota a hygiena a stále více z nich požaduje spolehlivou informaci o tom, jaká opatření jsou přijímána k udržení čistoty ubytování. Pro poskytování této informací zákazníkům Booking.com přidal novou sekci, kde se partneři mohou uklidnit zákazníky a přesně jim sdělit, co mohou od jejich ubytování očekávat.
- Méně cestování letadlem, více autem. Vzhledem k tomu, vládní nařízení stále omezují cestování do zahraničí, stále více lidí se rozhodují cestovat autem, a to nejčastěji na vzdálenosti 2–3 hodiny od domova.
- Ekologicky zodpovědnější přístup. Podle průzkumu Booking.com po pandemii roste význam ekologického přístupu lidí k cestování a zákazníci chtějí pečlivě přemýšlet o tom, jak cestovat udržitelným způsobem, když budou mít možnost se vydat na cestu znovu.

3.5 Plán podpory cestovního ruchu zemí Visegrádské čtyřky

V dubnu 2021 na oficiálním online setkání zemí Visegrádské čtyřky přijaly marketingový plán zahrnující různé aktivity s cílem podpory ČR v roce 2021 (ttg.cz, 2021).

Mezi účastníky proběhla výměna aktuální informace o současném stavu ČR, základních opatřeních a směrech nabízeného plánu.

Mezi hlavní marketingové priority patří udržení současné pozice regionu střední Evropy v USA a Kanadě při současném používání 2 komunikačních platforem. Na bližších evropských trzích, jako je Rakousko, základním směrem bude podpora cyklistiky a kempování v zemích V4, stejně jako online B2B workshopy v Nizozemsku a Skandinávii. Další důležitý bod je rozvoj společných aktivit na ruském trhu a posílení konkurenčních výhod prostřednictvím vzájemné propagace na nových trzích, a to především v Izraeli (ttg.cz, 2021).

Podle Františka Reismüllera, ředitele odboru zahraničních zastoupení a B2B spolupráce agentury CzechTourism, *Původním záměrem a zároveň hlavními benefity je sdílení nákladů a efektivnější propagace na vzdálených trzích. Vzhledem ke covid situaci se propagace posouvá i na bližší evropské trhy, a to z důvodu rychlejší reakce na otevření hranic a nezávislosti na leteckých spojeních* (ttg.cz, 2021).

V uvedené marketingové kampani byly vymezeny základní produktové body, kterými jsou:

- střeoevropská města
- kultura a historie
- památky UNESCO
- lázeňství a zdravotní turismus
- gastronomický turismus
- zážitková a luxusní dovolená
- MICE a incentivní turismus

Novým směrem kampani je propagaci nabídky v segmentu aktivního CR.

Společná propagace členských zemí V4 v oblasti příjezdového cestovního ruchu probíhá i nadále pod destinační značkou „Discover Central Europe“. Rozpočet na marketingové aktivity národních centrál cestovního ruchu na rok 2021 je plánován na 257 500 eur. Česká republika se na něm podílí částkou 73 000 eur. (ttg.cz, 2021)

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika regionu jižní Morava

4.1.1 Historie regionu jižní Morava

Jižní Morava je historický region ležící na jihovýchodě České republiky. První osídlení na území Moravy se datuje do doby mladého paleolitu, kdy obývali Moravu Keltové, kteří byli na počátku našeho letopočtu vytlačeni germánskými kmeny Markomanů a Quadů.

V polovině prvního tisíciletí se zde začali usazovat Slované, kteří se v 6. a 7. století stali převládajícím obyvatelstvem. V letech 623-658 byla Morava součástí kmenového svazu Sámova říše vedeného franským kupcem Sámo. V 9. století, něco málo přes sto let po pádu říše Sámo, vznikla na stejném území Velkomoravská říše. Jedním z hlavních předpokladů vzniku říše byla úrodné nivy řek Moravy, Dyje, a Svratky (Visitjiznimorava.cz, 2021).

“Velkomoravská říše byla tvořena především opevněnými slovanskými osadami, tzv. hradišti. Dodnes lze na území Moravy, ale i Slovenska či Maďarska nalézt pozůstatky některých z nich. Jde např. o Mikulčice-Valy, Pohansko, Staré Zámky, Znojmo či Olomouc, ale také o Staré Město u Uherského Hradiště, které bylo obchodním centrem” (Magni.cz, 2021).

Ve druhé polovině 9. století se začíná šířit křesťanství, což bylo spojeno s křesťanskou misí v čele s Konstantinem (Cyril) a Metodějem, jejichž jména jsou spojena s rozvojem písma a formováním uctívání.

K rozpadu Velkomoravské říše došlo v letech 906-907, kdy byla země oslabena válkou a území Moravy přešlo pod vládu Přemyslovců na vznikající český stát. Před svou smrtí rozdělil kníže Břetislav I. Moravu na tři knížectví, jejichž centra byly Znojmo, Olomouc a Brno, která i dodnes udržují svůj kulturní a politický význam.

Rozmanitou historii jižní Moravy potvrzují různé památky a pozůstatky hradišť. V povodí řeky Moravy bylo identifikováno obrovské množství sídel, pevností, pohřebišť z doby existence Velkomoravské říše. Nacházejí se v nich pozůstatky vysoce rozvinuté středověké kultury. Vědci objevují obrovské množství stříbrných, bronzových a zlatých šperků, originálních předmětů z barevných kovů. Mnoho nálezů ukazuje na rozvoj různých řemesel, například tesařství, tkalcovství, hrnčířství, kovářství aj.

4.1.2 Geografická a demografická charakteristika regionu jižní Morava

Jihomoravský kraj má poměrně výhodnou polohu ohledně spojení mezi severní a jižní Evropou. V rámci EU hraničí Jihomoravský kraj se Slovenskem na východě a Rakouskem na jihu

území, v rámci republiky se regiony Jihočeský, Vysočina, Pardubický, Olomoucký a Zlínský. Podle ČSÚ Jihomoravský kraj je vymezen 7 okresy, kterými jsou okresy Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo, kde 673 obcí je rozděleno do 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Po úpravě hranic v roce 2016 Jihomoravský kraj má rozlohu 7 188 km² a řadí se na čtvrté místo v republice (czso.cz, 2020).

Nejvyšší nadmořská výška dosahuje 842 m n. m. a nachází se v Hodonínsku, na hranici se Zlínským krajem a Slovenskem, v blízkosti kóty Durda. Nejnižší bod kraje 150 m n. m. se nachází u soutoku řek Moravy a Dyje u Lanžhota nejjihněji položenou obcí Moravy.

Téměř 60% z celkové rozlohy regionu tvoří zemědělská půda, z toho 83% orná půda. Nejvyšší podíl orné půdy v zemědělství mají Vyškov a Znojmo. Produkčně se zemědělství zaměřuje především na obiloviny, řepku, zelenou kukuřici a siláž (czso.cz, 2020).

Přírodní podmínky Jihomoravského kraje jsou rozmanité a ovlivňují využití krajiny a způsob života v konkrétní oblasti. V rámci regionu můžeme rozlišit čtyři různé znaky hlavních typů krajiny (czso.cz, 2020):

- Rozsáhlé jeskynní komplexy Moravského krasu na severu regionu, lákající turisty především propastí Macocha s hloubkou 138,5 metru, skalnatými svahy a řadou chráněných území.
- Jižní část regionu je reprezentována především poli, loukami a vinicemi se zbytky lužních lesů podél řeky Dyje. Na jihozápadě je národní park Podyji, který je zachovaným příkladem nedotčeného okraje údolí řeky v husté lesní krajině. Hlavními symboly této části jižní Moravy jsou Pálava a Lednicko-valtický areál.
- Za řekou Moravou ve východní části jsou kopce Bílých Karpat, které jsou nyní biosférickou rezervací UNESCO.
- Přestože je krajina kolem Brna ovlivněna přítomností velké městské aglomerace, okolní oblast je stále považována za jednu z nejkrásnějších v zemi. Na severu jsou lesy Moravského krasu, na jihu otevřené pláně jižní Moravy a Brněnská přehrada přímo sousedí s hranicemi města.

Centrem Jihomoravského kraje je Brno a zároveň je obcí s největším počtem obyvatel v kraji, která dle údajů ČSÚ v roce 2019 mělo 381 346 obyvatel. Brno je navíc druhým největším městem v České republice. Obec s nejmenším počtem obyvatel je Zblovce, která se nachází v okrese Znojmo a má 43 obyvatel (czso.cz, 2020).

K 31.12.2019 počet obyvatel v regionu je 1 191 989 lidí, což odpovídá 11,1 % celkového počtu obyvatel ČR. Podle předběžných údajů za 3 měsíce se počet obyvatel zvýšil o 709 osob, z toho růst mužů byl 446 lidí, žen - 263 lidí (viz tab. 2 v příloze) (czso.cz, 2020).

Populační růst byl primárně ovlivněn migrací obyvatelstva, která kompenzovala úbytek obyvatelstva. Přistěhovalo tedy o 930 lidí více, než se vystěhovalo. Za první 3 měsíce roku 2020 se do Jihomoravského kraje přistěhovalo 3 250 lidí, což je o 22 lidí méně než ve stejném období roku 2019. Ve struktuře populace podle pohlaví měly ženy větší podíl, na 1000 mužů připadalo 1037 žen. Tento ukazatel byl primárně ovlivněn strukturou města Brna, kde na 1 000 mužů připadalo 1062 žen (Statistická ročenka Jihomoravského kraje , 2020).

Pokud jde o věkovou strukturu populace, v roce 2019 ve srovnání s předchozím rokem populace ve věkové skupině od 15 do 64 let nadále klesá o 0,4%. Ve věkové skupině 65 let a starších došlo k nárůstu o 2,0% a ve skupině dětí ve věku 0-14 let o 1,3%. Při srovnání úmrtnosti a porodnosti lze uvést, že úmrtnost přesáhla porodnost o 221 lidí.

4.1.3 Ekonomická charakteristika regionu

4.1.3.1 Hospodářství

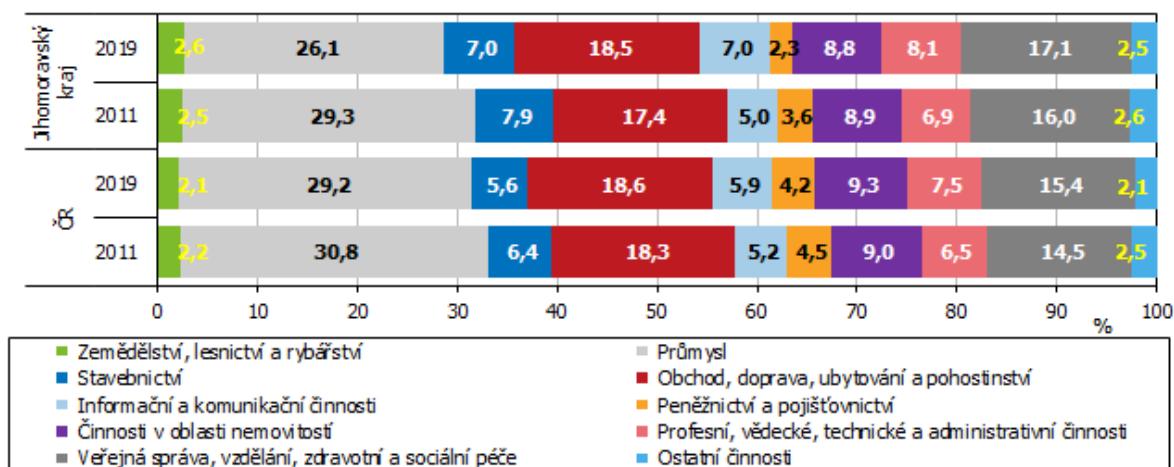
Jihomoravský kraj je jedním z regionů s významným ekonomickým potenciálem. Jeho podíl na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky v roce 2019 dosahoval 10,5 %. V porovnání s předchozím rokem v kraji byl pozorován růst hodnoty regionálního HDP o 5,7 % (o 32,3 mld. Kč) a představuje aktuální maximum (czso.cz, 2020).

Co se týče odvětvové struktury Jihomoravského kraje podíl sekundárního sektoru, kam můžeme odnést dobývání nerostných surovin, průmysl celkem a stavebnictví, v roce 2019 na celkové hrubé hodnotě dosáhl 33,1 %. Nejvyšší podíl tento sektor tvořil v roce 2012 (38,0 %) a pak se postupně snižoval. Podíl terciárního sektoru, který zahrnuje obchod, služby, stravování, ubytování, dopravu, vzdělávání, zdravotnictví, veřejnou správu atd, na HPH v roce 2019 činil 64,3 %. V porovnání s předchozím rokem tento podíl vzrostl o 0,6 %. Ohledně růstu sektoru služeb dochází k postupnému poklesu podílu primárního sektoru na HPH. V roce 2019 se tento sektor činil 2,6 % a v porovnání s rokem 1995 se primární sektor podílel na HPH hodnotou 5,3 %. Nejnižší podíl byl v roce 2010 a dosahoval 1,8 % (czso.cz, 2020).

Na grafu číslo 3 je zobrazen vývoj změn v odvětvové struktuře Jihomoravského kraje v porovnání s Českou republikou a je vidět, že změny v regionální struktuře HPH v roce 2019 ve srovnání s rokem 2011 byly podobny národním změnám v 8 z 10 sektorů. Byl pozorován nárůst

podílů v odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství, podíl odborných, vědeckých, technických a administrativních činností, podíl informačních a komunikačních aktivit, podíl veřejné správy, školství, zdravotnictví a sociální péče. Došlo k poklesu podílu průmyslu, stavebnictví a financí, jakož i pojišťovacích činností.

Graf 3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: Český statistický úřad (Krajská správa ČSÚ v Brně), 2020

Významnou roli v hospodářství regionu hraje strojírenský průmysl, kde je centrem strojírenství Brno. Zde se nacházela První brněnská strojírna, která byla zaměřena na výrobu parních turbín a kotlů. V dnešní době tato společnost existuje v rámci PBS GROUP a je akciovou společností holdingového typu. Druhým příkladem průmyslové společnosti je Brněnský odštěpný závod společnosti Siemens, jejíž činností je výroba a servis turbin. Ten závod byl založen v Brně již v roce 1869.

Brno je navíc centrem textilního průmyslu, kde se nachází společnost Nová Mosilana a.s., která je součástí italského nadnárodního koncernu MARZOTTO GROUP, a je zaměřena na výrobu vlněných tkanin pro dámské a pánské obleky.

Jihomoravský kraj je proslulý také tradicemi zemědělské výroby, což je do značné míry dáno příznivými ekologickými a přírodními podmínkami. Jedná se především o vinařství, zahrádnictví a pěstování zeleniny.

Vysoká úroveň rozvoje zemědělství je pozorována v Dolnomoravském úvalu a v Dyjsko - svraském úvalu. Hlavními plodinami jsou pšenice, cukrová řepa, ječmen, chmel, zelenina (rajčata, papriky, okurky) a ovoce (zejména meruňky a broskve). Mezi zvířaty je rozšířený chov prasat, krav a drůbeže (Regiony.lusa.cz, 2021).

Potravinářský průmysl je v mnoha částech Jihomoravského kraje velmi rozvinutý. Největší koncentrace podniků je soustředěna v jižních a východních regionech, například v Brně-Městě,

Brně-Venkově, Hodoníně, Znojmě a Břeclavi, kde se nacházejí továrny na zpracování masa, cukrovarů, konzervárny ovoce a zeleniny. V Jihomoravském kraji jsou také velké pivovary - Starobrno v Brně, Hostan ve Znojmě a pivovar Černá Hora (10jihomoravsky.webnode.cz, 2021).

Země jižní Moravy měly a stále mají nejlepší podmínky pro pěstování vinic, což položilo základ vinařské tradici, která vyniká zejména ve výrobě bílých vín. Nachází se zde více než 90% českých vinic. Vinařství se rozvíjí především v oblasti Břeclav, kde se nachází téměř 50% plochy všech vinic v České republice, dále v regionech Hodonín, Znojmo a částečně také Brno-Venkov.

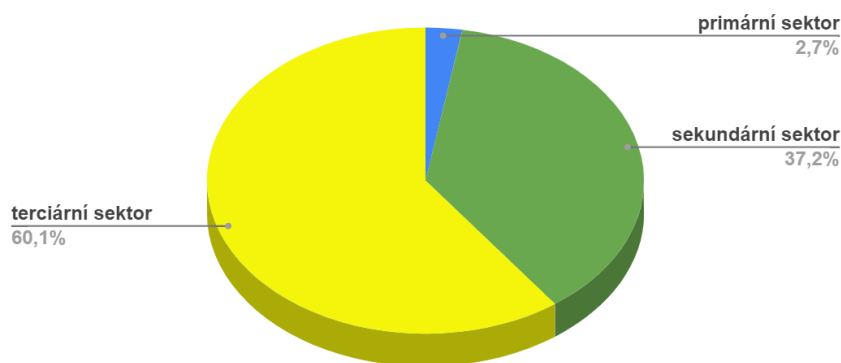
V současné době vinařství a výroba vína jsou důležitými hospodářskými aktivitami v jižní části regionu. Zde se nacházejí velké producenti vína, zejména: Víno Mikulov, Vinium Velké Pavlovice, Znovín Znojmo (10jihomoravsky.webnode.cz, 2021).

4.1.3.2 Zaměstnanost

Podle zveřejněných údajů Úřadů práce České republiky (Krajská pobočka v Brně) dosáhla míra zaměstnanosti v Jihomoravském kraji v roce 2019 58,9 %. Celkem bylo zaměstnáno 588 tisíc lidí, včetně 327,4 tisíce mužů a 260,6 tisíc žen. Pokud jde o stav zaměstnání, 85,9 % pracujících byli v postavení zaměstnanců a 14,1 % byli podnikatelé (včetně pomáhajících rodinných příslušníků). Podíl první kategorie je dlouhodobě o něco vyšší než průměr ČR (Uradprace.cz, 2020).

Co se týče odvětvové struktury zaměstnanosti, region v roce 2019 vypadal následovně: podíl primárního sektoru ekonomiky dosáhl 2,7 %, sekundárního sektoru 37,2 %, terciární sektor se na celkové zaměstnanosti v roce 2019 podílel 60,1 % (viz graf číslo 4). Muži tvoří 55,7% z celkové zaměstnanosti a ženy 44,3 % (Uradprace.cz, 2020).

Graf 4 - Sektorová skladba zaměstnanosti v ČR v roce 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů Úřadu práce České republiky, Krajská pobočka v Brně, 2020

Při rozdělení na samostatná odvětví ekonomiky nadále dominuje zpracovatelský průmysl, který v roce 2019 představoval 26,2 % zaměstnanosti v celém kraje. Dalším odvětvím, ale s mnohem menším podílem, je odvětví obchodu, jehož zastoupení 12,1 %, podíl stavebnictví je 7,0 %. Mezi odvětví terciární sféry můžeme zdůraznit další (Uradprace.cz, 2020):

- zdravotnictví 8,0 %
- vzdělávání 7,8 %
- doprava a skladování 6,2 %
- veřejná správa a obrana 5,6 %
- profesní, vědecké a technické činnosti 5,0 %

Na straně poptávky největší počet uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán mezi pomocnými a nekvalifikovanými pracovníky: v roce 2019 bylo 8 238 uchazečů ve srovnání s rokem 2018 (9 305 uchazečů). Největší počet volných pracovních míst byl také v této kategorii, který v roce 2019 dosáhl 7 642 míst oproti 7 537 v předchozím roce (Uradprace.cz, 2020).

Nejnižší počet uchazečů na 1 pracovní místo byl zaznamenán v kategorii obsluha strojů a zařízení, montéři, řemeslníci a opraváři a kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, kde bylo od 0,4 po 0,9 uchazečů na 1 místo. Naproti tomu v kategorii řídicí pracovníci a techničtí a odborní pracovníci připadalo až 3,4 uchazečů na 1 pracovní místo. (Uradprace.cz, 2020).

4.1.3.3 Doprava

Integrovaný dopravní systém je velmi důležitou součástí života Jihomoravského kraje, díky čemuž hraje region důležitou tranzitní roli. Dopravní systém je založen na dálnicích I. třídy D1, D2 a dálnicích II. třídy D46, D52.

Město Brno je důležitým dopravním uzlem pro silniční, silniční a železniční dopravu a také integrovaným dopravním systémem Jihomoravského kraje. Vedoucí roli Brna v železniční dopravě potvrzují stávající železniční křižovatky. Jejich propojení spojuje Bratislavu, Krakov, Vídeň a Slezsko s hlavním městem Prahou. Regionem procházejí dva hlavní železniční koridory spojující země EU a město Brno je členem sdružení evropských měst zajímajících se o výstavbu vysokorychlostní železnice (czso.cz, 2020).

Neméně důležité jsou silniční a letecké spojení administrativního centra jižní Moravy, což z Brna činí důležitý dopravní uzel. Kolem Brna vedou dálnice, které spojují město s Vídní přes Bratislavu. Existuje také přímá silnice do Prahy i Olomouce.

V roce 2019 bylo v regionu zaznamenáno zvýšení intenzity dopravy o 614 tisíc osobních a 82 tisíc nákladních vozidel. Intenzivní dopravní tok je obsluhován dálnicemi a silnicemi o celkové délce 4,4 tisíce km (Statistická ročenka Jihomoravského kraje, 2020).

Mezinárodní letiště Brno - Tuřany se nachází 7,5 km jihovýchodně od města Brna a může přijímat všechny typy letadel po celý rok. Letiště Brno - Tuřany hraje při organizaci dopravy velkou roli a jehož letištními terminály projde zhruba čtyři sta tisíc cestujících ročně. V současnosti letiště slouží pro všeobecné letectví, pro cvičné lety a pro zahraniční letecké společnosti zde například působí rakouská letecká společnost Austrian Airlines, která využívá letiště k výcviku pilotů.

4.1.3.4 Školství a kultura

Brno je také významným kulturním centrem a je střediskem pro vysoce kvalitní vysokoškolské vzdělávání. Podle ČSÚ celkem bylo v regionu v roce 2020 5 veřejných a 4 soukromé vysoké školy. Také se v Brně nachází státní vysoká škola Univerzita obrany, která je zároveň jednou vysokou školou s vojenským zaměřením v republice.

Podle údajů MŠMT (Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy) bylo v roce 2020 zapsáno do veřejných a soukromých škol v Jihomoravském kraji 63 773 studentů, což je o 18 185 méně než v roce 2011 a o 2 352 lidí více než v roce 2019. Z hlediska formy vzdělávání studenti preferují prezenční formu studia (czso.cz, 2021).

Mezi nejznámější veřejné univerzity v Brně patří Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně a Mendelova univerzita.

Již od roku 1864 bylo vyvinuto úsilí o nastolení vysoké úrovně zemědělského vzdělání na Moravě, které však bylo neúspěšné z důvodu politických, ekonomických a etnických překážek. Hlavním předpokladem vzniku univerzity bylo vytvoření samostatné Československé republiky v říjnu 1918 (Mendelu.cz).

Můžeme také zmínit město Lednice, kde se nachází Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně, a Znojmo, kde je Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, která je první vysokou školou ve městě.

Brno je navíc známé po celém světě veletrhy, které se konají na brněnském výstavišti, pořádané společností Veletrhy Brno a.s. Pod záštitou Veletrhy Brno a.s. se každoročně koná asi padesát veletrhů a výstav. Nejdůležitější z nich je Mezinárodní strojírenský veletrh, průmyslová výstava v evropském formátu. Brněnské výstaviště ročně navštíví zhruba 1 milion lidí. Pořádají

se zde nejen veletrhy a výstavy, ale také kulturní a sportovní akce, plesy, sjezdy, politická shromáždění.

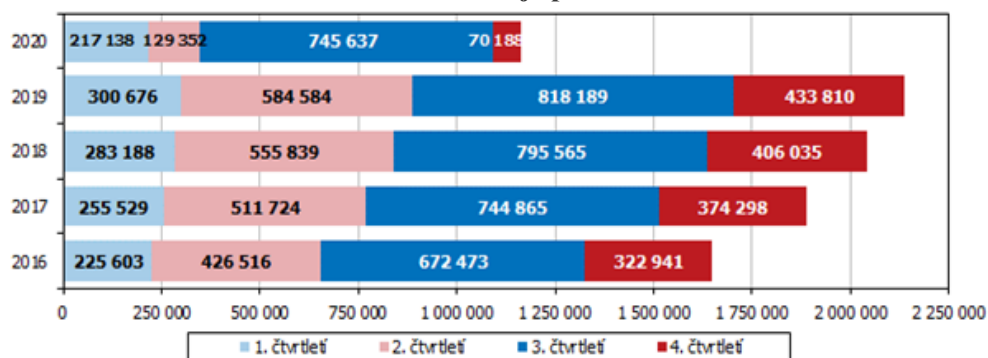
4.2 Vývoj cestovního ruchu v kraji v letech 2019 -2021

4.2.1 Vývoj cestovního ruchu v roce 2019

Podle ČSÚ ve 4. čtvrtletí 2019 navštívilo hromadné ubytovací zařízení (dále HUZ) v Jihomoravském kraji 433,8 tisíce hostů, kteří zde strávili 761,3 tisíc nocí. V ročním vyjádření se návštěvnost zvýšila o 6,5 % a počet přenocování o 8,8 %. Zahraniční návštěvníci se na celkovém počtu turistů podíleli zhruba 35 % (czso.cz, 2020).

Za celý rok 2019 navštívilo Jihomoravský kraj 2 137,3 tisíce hostů a počet přenocování činil 4 225,1 tisíce nocí. Podle druhého ukazatele se kraj řadí na páté místo mezi regiony republiky. Oproti 4. čtvrtletí loňského roku se počet návštěvníků HUZ zvýšil o 27,8 tisíc osob (czso.cz, 2020).

Graf 5 Hosté v HUZ Jihomoravského kraje podle čtvrtletí

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2020

Můžeme říci, že především k růstu návštěvnosti přispěli zahraniční hosté, kteří navštívili kraj, a jejich počet vzrostl o dalších 14,3 tisíc více (10,1 %), počet domácích hostů se zvýšil o 12,4 tisíc (4,5 %).

Největší skupinu navštěvující region představují Evropané. Jejich počet je 125,8 tisíc osob, ale meziroční růst návštěvníků skupině činil pouze 9 %. Naproti tomu se počet amerických návštěvníků zvýšil téměř o desetinu, zatímco zájem návštěvníků z Asie se oproti 4. čtvrtletí 2018 zvýšil o více než 20 % (czso.cz, 2020).

Největší skupinu návštěvníků mezi nerezidenty tvoří Slovensko (19,1 %), Polsko (9,8 %) a Německo (9,7 %). Celkový podíl návštěvníků z těchto tří zemí na celkovém počtu zahraničních hostů je více než třetina (viz [graf 6](#)) (czso.cz, 2020).

Co se týče ukazatele přenocování ve 4. čtvrtletí 2019 činil jeho meziroční růst 8,8 %. Nejdelší čas v Jihomoravském kraji tráví turisté ze vzdálenějších zemí, například z Jihoafrické republiky zůstávají v regionu téměř 4,2 přenocování, nebo ze Spojených arabských emirátů - 2,9 přenocování. Hosté ze sousedních zemí obvykle zůstávají v kraji jednu nebo dvě noci. Nárůst počtu přenocování byl však výraznější mezi domácí hosty, kteří se na celkovém nárůstu přenocování podíleli 64,7 %. (czso.cz, 2020).

Největší nárůst byl zaznamenán mezi Ukrajinci kteří činili 9,1 tisíc, a nárůst přenocování hostů z Polska činil 5,4 tisíc. Naopak počet přenocování hostů z Mexika klesl o 1,7 tisíc. Pokud jde o Evropany, strávili na jižní Moravě o 10,2 tisíc nocí více než loni, růst hostů z Asie byl 4 tisíce a počet nocí mezi hosty z jiných kontinentů se zvýšil pouze o stovky (czso.cz, 2020).

Celkově v Jihomoravském kraji byl v roce 2019 počet hostů z České republiky 2 krát vyšší než počet turistů ze zahraničí. Jak je vidět z tab. 3, mezi cizinci se nejvíce ubytovalo v roce 2019 Slováků, Poláků a hostů z Německa. V porovnání s minulým rokem nejvyšší růst byl zaznamenán u hostů z Polska (+16,5 tisíce osob) a Ukrajiny (+13,2 osob) (czso.cz, 2020).

Tab. 3 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2019

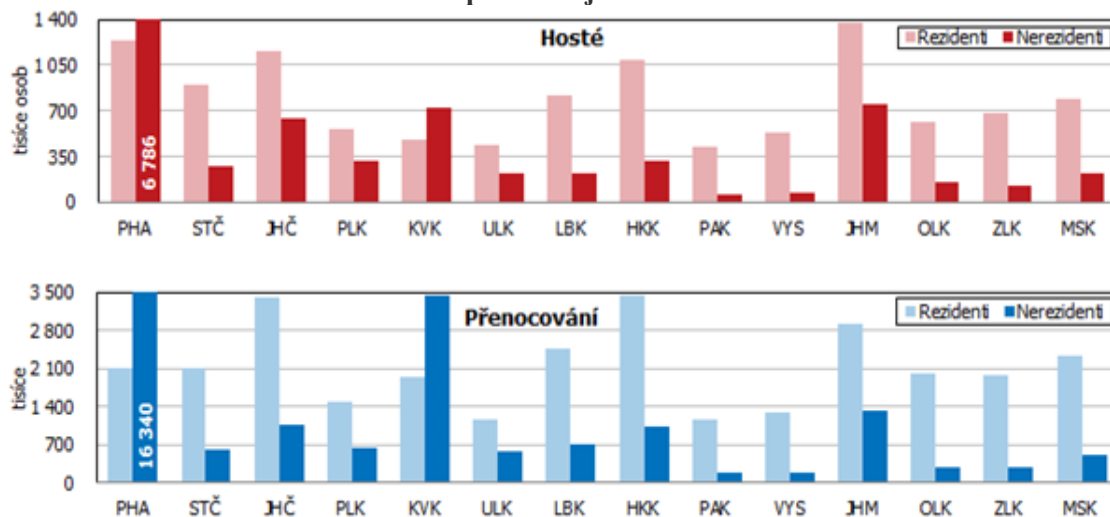
	Hosté		Přenocování		Průměrný počet přenocování	
	počet	index (2019/2018)	počet	index (2019/2018)	2019	2018
Celkem	2 136 191	104,7	4 225 133	103,4	2,0	2,0
Rezidenti	1 379 775	101,9	2 908 681	101,5	2,1	2,1
Nerezidenti	756 416	110,2	1 316 452	107,8	1,7	1,8
z toho: ¹⁾						
Slovensko	127 824	100,9	227 393	100,2	1,8	1,8
Polsko	121 535	115,7	177 368	120,8	1,4	1,4
Německo	68 452	105,4	137 617	103,6	2,0	2,0
Ukrajina	35 638	158,7	66 852	154,6	1,6	1,6
Rakousko	40 399	96,7	64 844	96,0	1,9	1,9

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2020

Oproti loňsku se počet přenocování zvýšil na 4 225,1 tisíce nocí (3,4 %). Přitom rezidenti tvořili až 68,84 % na celkovém počtu přenocování. Průměrná délka pobytu tuzemských hostů v roce 2019 byla 2,1 noci, což je více než u zahraničních hostů.

Podle počtu návštěvníků mezi kraji se Jihomoravský kraj (2 137,3 tisíc hostů) v roce 2019 umístil na druhém místě po Praze (více než 8000 tisíc hostů). Jihomoravský kraj je z hlediska přenocování v mezikrajském srovnání na 5. místě. Nejvyšší počet přenocování v roce 2019 měli Praha, Karlovarský kraj, Jihočeský kraj a Královéhradecký kraj (viz graf 7).

Graf 7 Návštěvnost HUZ v roce 2019 podle krajů

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2020

4.2.2 Vývoj cestovního ruchu v letech 2020 - 2021

Dle údajů ČSÚ ve 4. čtvrtletí 2020 v porovnání se stejným obdobím minulého roku Jihomoravský kraj navštívilo 70,19 tisíc hostů, což o 363, 62 tisíc méně (viz [tab. 4](#) v příloze). V relativním vyjádření se jedná o pokles o 83,8 %. Počet rezidentů navštěvujících kraj klesl o 218,71 tisíc (o 78,9 %), počet hostů z ciziny se snížil o 144,91 tisíc lidí (92,6 %). Pokud jde o přenocování, ve 4. čtvrtletí 2020 došlo ke snížení o 604,74 tisíc nocí (o 79,1 %). Oproti tomu průměrný počet přenocování vzrostl o 29,1 % (czso.cz, 2021).

Celkem počet návštěvníků v roce 2020 v porovnání s předchozím rokem klesl o 974,94 tisíc osob, což v relativním vyjádření představuje snížení o 45,6 %. Pokles byl výraznější u zahraničních návštěvníků, kterých se ubytovalo 205,11 tisíc lidí. V procentním vyjádření jde o snížení o 72,9 %. Počet rezidentů se snížil o 422,65 tisíc lidí (o 30,6 % méně) (czso.cz, 2021).

Pokles přenocování v roce 2020 v absolutním číslech dosáhl 1 522 tisíc nocí, v procentním vyjádření jde o snížení o 36 %. Z [tab. 4](#) v příloze je vidět, že pokles přenocování je výraznější u nerezidentů. Průměrný počet přenocování se však zvýšil a v procentním vyjádření u nerezidentů představoval 15,2 %, u rezidentů 6,4 % (czso.cz, 2021).

Co se týče počtu návštěvnosti ze zahraničí podle zemí, největší podíl, stejně jako v roce 2019, zauímají hosté ze Slovenska, Polska a Německa. Nejvyšší pokles v meziročním srovnání se projevil mezi návštěvníky z Polska a činil 67,9 % (viz tab. 5).

Tab. 5 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2020 podle zemí

	Hosté		Přenocování		Průměrný počet přenocování	
	počet	index (2020/2019)	počet	index (2020/2019)	2020	2019
Celkem	1 162 315	54,4	2 705 822	64,0	.	2,0
v tom: rezidenti (hosté z ČR)	957 207	69,4	2 325 994	79,9	2,4	2,1
nerezidenti (hosté z ciziny)	205 108	27,1	379 828	28,8	1,9	1,7
z toho: ¹⁾						
Slovensko	48 656	38,1	94 921	41,7	2,0	1,8
Polsko	39 055	32,0	55 741	31,3	1,4	1,5
Německo	24 358	35,5	49 527	35,9	2,0	2,0
Rakousko	13 425	33,2	22 175	34,2	1,7	1,6
Ukrajina	7 686	21,5	15 343	22,9	2,0	1,9

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2021

Je zřejmé, že pokles CR a propad poptávky po HUZ v Jihomoravském kraje v roce 2020 byl spojen s restriktivními opatřeními v souvislosti s COVID-19 v ČR. Důsledkem těchto opatření jsou také snížení tržeb za turistické služby a ztráta pracovních míst v odvětví CR, co postihlo nejen Jihomoravský kraj, ale celou zemi.

V 1. čtvrtletí 2021 je počet návštěvníků v HUZ 27, 4 tisíc lidí, což o 189,75 tisíc míň v porovnání se stejným obdobím předchozího roku. Ale ve 2. čtvrtletí 2021 byl pozorován růst oproti loňsku o 44,1 % a celkově se ubytovalo 190,9 tisíc hostů. Tento nárůst je způsoben především návštěvností, zejména v červnu, kdy bylo ubytováno 147,7 hostů.

Na celkovém počtu se většinou podíleli rezidenti (86,03 %), ale nárůst mezi nerezidenti byl výraznější - o 90,8 % více než loni. Největší počet hostů byl ze Slovenska, Polska a Německa. Ale z tab. 6 je vidět, že došlo k nárůstu návštěvnosti ze všech uvedených zemí. Oproti předchozím ročníkům byla ale návštěvnost stále nižší (czso.cz, 2021).

Tab. 6 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje ve 2. čtvrtletí a v 1. až 2. čtvrtletí 2021 podle zemí

	Hosté		Přenocování		Průměrný počet přenocování	
	počet	index (2021/2020)	počet	index (2021/2020)	2021	2020
2. čtvrtletí 2021						
Celkem	190 896	144,1	421 986	152,2	2,2	2,1
v tom: rezidenti (hosté z ČR)	164 226	138,6	363 001	142,6	2,2	2,1
nerezidenti (hosté z ciziny)	26 670	190,8	58 985	258,8	2,2	1,6
z toho: ¹⁾						
Slovensko	7 380	126,9	14 370	156,4	1,9	1,6
Polsko	4 646	327,6	6 706	340,4	1,4	1,4
Německo	2 567	158,5	5 272	174,3	2,1	1,9
Rakousko	1 594	133,1	3 077	149,7	1,9	1,7
Itálie	1 226	359,5	2 611	487,1	2,1	1,6
1.–2. čtvrtletí 2021						
Celkem	218 275	62,4	504 434	74,1	.	.
v tom: rezidenti (hosté z ČR)	185 952	72,9	428 289	82,6	2,3	2,0
nerezidenti (hosté z ciziny)	32 323	34,1	76 145	46,8	2,4	1,7
z toho: ¹⁾						
Slovensko	8 729	41,2	18 120	52,7	2,1	1,6
Polsko	5 169	41,5	7 857	44,7	1,5	1,4
Německo	2 920	31,8	6 207	33,3	2,1	2,0
Rakousko	1 809	27,5	3 620	35,2	2,0	1,6
Ukrajina	1 763	35,1	12 814	140,4	7,3	1,8

¹⁾ země seřazeny podle počtu hostů

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2021

4.3 Cestovní ruch na jižní Moravě

“Jižní Morava kraj má fantastický turistický potenciál: jedinečné kulturní dědictví, stále živé lidové tradice, neopakovatelné přírodní bohatství” (ccrjm.cz, 2021).

4.3.1 Cílové turistické oblasti

Základními cílovými oblastmi v Jihomoravském kraje jsou:

- Moravský kras a okolí
- Brno a okolí
- Znojensko a Podyjí
- Pálava a Lednicko-valtický areál
- Slovácko

4.3.1.1 Moravský kras a okolí

Moravský kras a okolí je turistická oblast jižní Moravy, která se nachází severně od Brna. Moravský kras je jednou z největších krasových oblastí ve střední Evropě. Dnes je na celém území registrováno přes 1 100 jeskyní, z nichž pouze čtyři jsou přístupné návštěvníkům. Punkevní jeskyně s možností exkurze po podzemní řece Punkvě spojená s prohlídkou dna jeskyně Macocha, Kateřinská jeskyně, ve které se nacházejí unikátní svislé stalagmity, Jeskyně Balkarka s barevným krápníkovým ošetřením a jeskyně Sloupsko-šošůvské, sestávající z rozsáhlých chodeb a podzemních propastí.

V oblasti mezi propastí Macocha a obcemi Sloup a Holštejn se nachází Amatérská jeskyně, která je nejdelším jeskynním systémem v České republice a jeho délka více než 40 km (ct24.ceskatelevize.cz, 2019).

V okolí Moravského krasu se nachází státní zámek Rájec nad Svitavou, který stojí na kopci nad městem Rájec-Jestřebí v okrese Blansko v Jihomoravském kraji. V současné době je státní hrad Rájec nad Svitavou národní kulturní památkou (zamek-rajec.cz, 2021).

Další významnou památkou v okolí Moravského krasu je poutní místo s chrámovým komplexem a chrámem Jména Panny Marie ve Křtinách cca 20 km severovýchodně od Brna (kudyznudy.cz, 2021).

Ve městě Blansko, 19 km severně od Brna, nachází se Blanenské muzeum. Expozice muzea jsou zaměřeny především na rodiny s dětmi a v rámci stálé expozice jsou představeny expozice objevitelů a archeologů i archeologická herna pro děti. Pro dospělé má muzeum stálé expozice litiny, interiérů a historických nálezů v Moravském krasu (kudyznudy.cz, 2021).

4.3.1.2 Brno a okolí

Turistická oblast Brna a okolí nabízí mnoho zajímavých objektů jak pro dospělé, tak pro celou rodinu. Každý si může vybrat, co se mu líbí: hrady, zámky, nádherná krajina, lesy, vinice a dokonce i cesta na pivo.

Celou tuto oblast můžeme rozdělit na několik regionů - Tišnosko, Rosicko - Oslavansko, Židlochovicko, Slavkovsko a Bučovicko, Kounicko a Ivanicko (gofrombrno.cz, 2021).

Region **Tišnosko** nabízí celodenní výlety do přírody i za kulturními památkami. Jednou z nejnámějšších zajímavostí je hrad Pernštejn. Hrad se nachází asi 40 km severozápadně od Brna, na pomezí Jihomoravského kraje. V současnosti pro veřejnost hrad nabízí různé okruhy prohlídek téměř pro všechny věkové kategorie (hrad-pernstejn.cz, 2021).

Další výletní cíle v oblasti Brno a okolí (gofrombrno.cz, 2021):

- Cisterciácké opatství Porta Coeli, které ve 13. století založila královna Konstancie jako cisterciácký klášter. Hostům jsou k dispozici také Klášterní pivovar a Klashterna kavarna.
- Rozhledna Klucanina je výškou skoro 30 metrů s výhledy do všech světových stran.
- Příhradový most v Borači, který byl vybudován v roce 1910 a dnes je technickou památkou. Přes most dnes vede červená a zelená turistická cesta.
- Kostel Povýšení sv. kříže v Doubravníku postavený v letech 1535-1557 v pozdně gotickém a renesančním slohu pány z Pernštejna.
- Bistro pod hradem Pernštejnem Malinová louka.
- Pivní stezka, kde je šest pivních značek: pivovar Kvasar, Grádo, Tišnovské pivo, Genius noci, Doubravník, Květnice. Tato trasa nabízí putovací hru pro milovníky piva.
- Lomnice u Tišnova je městys s mnoha historickými památkami umístěnými blízko sebe na relativně malém území. Zde je barokní chrám Navštívení Panny Marie, budova barokní radnice na náměstí, panský hostinec, fara, pivovar a zámek na ostrohu, který je v rekonstrukci.
- Řeka Svatka, na které se vodní nádrž Vír a Brněnská přehrada.
- Veselský chlum je kopec v Hornosvratecké vrchovině a dnes je přírodní památka s krásnými výhledy.

Region **Rosicko - Oslavansko** je historicky známý objevem uhlí na přelomu 18. století a počátkem těžby. Jednou z výletních cílů je zámek Rosice, který se nachází ve stejnojmenném městě, cca 25 km západně od Brna. Dnes je veřejnosti při prohlídce objektu k dispozici více než 20 krásně a draze zařízených pokojů (zamek-rosice.cz, 2021).

Dalšími atraktivitami jsou v regionu jsou:

- Barokní kaple Nejsvětější Trojice, která se nachází na kopci Trojice v jižní části města Rosice. (gofrombrno.cz, 2021).
- Přírodní památka Rybičková skála a jedná se o paleontologickou zónu a jsou zde zkamenělé otisky ryb, hmyzu, šupin a rostlin. Skála je přibližně 49 metrů dlouhá a výška dosahuje až 13 metrů.
- Zábavní park Permonium cca 30 km od Brna. Park se nachází v oblasti dolu Oslavany a rozkládá se na ploše 6 000 metrů čtverečních. Zde se nachází největší nadzemní bludiště v ČR, stará hornická dílna, sopka propojenou s lanovým centrem, důlní jezero a mnoho dalších zábavných aktivit pro celou rodinu (permonium.cz, 2021).
- Zbýšovská halda, která nabízí nádherný výhled na město.

- Muzeum hornictví a energetiky v Oslavanech, které má stálé expozice energetiky, hornictví, mineralogie, geologie aj. Muzeum také nabízí celou řadu aktivit pro děti i dospělé, například dětský vodní svět s dětským bazénem, fitness centrum pro sportovce s 5 cvičebními stanicemi.
- Stará zbýšovská cihelna, postavena v roce 1924 a dnes má pouze cihelnou pec na pálení cihel a také je k dispozici výstava o historii cihelny a výrobě cihel.
- Důl Simson je cennou architektonickou a technickou památkou z 19. století. V současnosti památka není přístupná pro veřejnost, otevírá se pouze v určitých termínech.
- Regionální úzkorozchodná železnice, kde návštěvník může zkusit jízdu parním nebo motorovým důlním vlakem. Výlet začíná ze stanici Zbýšov a pokračuje přes stanice Babice u Rosic do Zastávky u Brna a vrací se zpět. Celkem cesta trvá cca 50 min (reuz.cz, 2021).

Region **Židlochovicko** se reprezentuje jako kraj vína, literárních pokladů, meruňkových sadů a folklóru (permonium.cz, 2021).

Nejzajímavějšími atraktivitami reguonu jsou:

- Rajhradský benediktinský klášter, první zmínky o kterém byly uvedeny v listinách knížete Břetislava a pochází z roku 1028. Dominantou expozice je klášterní knihovna a počet svazků v knihovně jen se odhadoval od 85 000 do 100 000 svazků. (rajhrad.benediktini.cz, 2021).
- Tůň Ludmila je jedním z nejcennějších mokřadů v Židlochovicku, kde se stále vyskytují vzácné druhy rostlin.
- Historická kovárna v Těšanech v současnosti je kulturní památkou a pro širokou veřejnost je otevřena výstava kovářství a kolářství.
- Starý vinný lis postavený v roce 1881 a v roce 2017 proběhlo slavnostní vysvěcení.
- Meruňkobraní v Židlochovicích, kde je možnost se seznámit s novou odrudou meruněk „Fenzova úrodná židlochovická“, ochutnat místní menu, účastnit se soutěží a ochutnávky meruněk.
- Rozhledna Akátová věž Výhon byla postavena v roce 2009, celoročně otevřena pro veřejnost a má volný vstup. Stavba byla zahájena v rámci projektu Výhon, turistický okruh s rozhlednou, která byla uznána jako nejlepší investice roku 2009. Celková výška rozhledny je 17,7 m a vyhlídková plošina 14,5 m (zidlochovice.cz, 2020).
- Rajhradské klášterní vinné sklepy, které byly postaveny na konci 17. století, ale i dosud vyrábějí tam vína. Klášter má také vlastní vinotéku, kde se pořádají ochutnávky vín a je také příležitost se seznámit s technologií místní výroby.

Region **Slavkovsko a Bučovicko** nabízí různé aktivity, jako jsou cyklistické trasy pro aktivní turisty, návštěvy památek, procházky v Ždánickém lese atd. Nejpopulárnější destinace hostů jsou:

- Zámek Bučovice je renesanční zámek postavený v roce 1567. Nabízí k prohlídce základní okruhy s prohlídkou soukromých pokojů, interaktivní expozicí, výstavou starých hraček, květinovou expozicí s doprovodným programem (zamek-bucovice.cz, 2021).
- Barokní zámek Slavkov (německy Austerlitz), jehož historie se začala ve 13. století.
- Socha vrchního velitele spojeneckých rusko-rakouských sil, generála Kutuzova v Křenovicích, která byla slavnostně otevřena u příležitosti 200. výročí bitvy u Slavkova (gofrombrno.cz, 2021).
- V roce 1965 byla slavnostně otevřena Hvězdárna ve Ždánicích, pak 1. května 1988 bylo otevřeno planetárium. Podle oficiální internetové stránky *“Speciální software DIGISTAR 6 Lite digitálního planetária umožňuje simulovat různorodé přírodní jevy a projekci unikátních sférických filmů z astronomie a jiných přírodních věd, ale také tvorbu vlastních astronomických pořadů, pořádání vzdělávacích i kulturních akcí a v neposlední řadě propojení s dalšími podobnými systémy po celém světě”* (hvezdarnazdanice.cz, 2021).
- Naučná stezka Motýlí ráj u Ždanic, rozkládá se na ploše 68 kilometrů čtverečních, kde můžeme potkat asi 80 druhů denních motýlů. Stezka se nachází na okraji Ždánického lesa, který je přírodním parkem.
- Na Prackém kopci v letech 1910 - 1912 vznikl památník Mohyla míru, který je 1. mírovým památníkem v Evropě.
- Památné místo Krchůvek je místem jednoho z masových hrobů vojáků bitvy u Slavkova a místních obětí cholery v letech 1836 a 1866 (turistika.cz, 2013).
- Kaple sv. Urbana byla postavena v roce 1712 a před bitvou u Slavkova sloužila kaple jako strážní místo pro francouzské vojáky. Kaple nabízí nádherný výhled na město a podhůří Ždánického lesa.
- Papouščí zoologická zahrada v obci Bošovice byla založena v roce 2008 a je jedinečná papouščí zoo v Evropě. Zoo má více než 50 druhů papoušků z Ameriky, Afriky a Austrálie.
- Naučná stezka Šibeniční a popravčí vrch v Křenovicích je věnována událostem souvisejícím s výkonem trestu smrti ve středověku a počátkem novověku v českých zemích (od 13. do 18. století) a paměti nevinných obětí (gofrombrno.cz, 2021).

Region **Kounicko a Ivanicko** nabízí pro návštěvníky rozmanité aktivity a zajímavosti:

- Ivančická chřestovna a chřest. Letos 21. - 22. 5. 2021 se uskutečnily slavnosti chřestu a vína s různými akcemi a online programem (slavnostichrestu.cz, 2021).

- V 17. století v Dolních Kounicích byla postavena synagoga a je jednou z nejstarších synagog na Moravě (m.dolnikounice.cz, 2021).
- Stříbský mlýn u Ivančic, jehož první záznamy pocházejí z roku 1586. Řeka kolem mlýna nabízí výborné podmínky pro koupání a vodní hry na malých ostrovech.
- Klášter Rosa coeli byl založen v roce 1181 jako ženský klášter a dnes představuje zříceninou, ale ruiny chrámu jsou velmi působivé a navíc má klášter velkou architektonickou hodnotu.
- Hrad a zámek Dolní Kounice byl původně postaven na ochranu kláštera. Dnes je zámek v soukromých rukou a provádí svatební obřady, oslavy narozenin, speciální programy pro školy a děti, rodinné dny, výstavy a degustace vín a jiné akce.
- Most Železnák, vedoucí přes údolí řeky Jihlavy, je technickou památkou. Jednalo se o první plně železný most v Rakousku-Uhersku a fungoval v letech 1870 až 1979.
- V bezprostřední blízkosti parku Réna, na kopci Réna se nachází Ivančická rozhledna, která má výšku pouhých 4 metry a je jednou z nejmenších tuzemských rozhleden (gofrombrno.cz, 2021).
- Vyhlídka s audioprůvodcem v Ivančicích a seznámení s příběhem Alfonse Muchy.
- Vinařství Jan Plaček má rodinnou tradici vinařství již od roku 2001 a ve svém sklepě nabízí ochutnávky vín.

4.3.1.3 Znojensko a Podyjí

V turistickém regionu Znojmo a Podyjí je mnoho atrakcí, které uspokojí každý vkus. Návštěvníci všech věkových kategorií si mohou vybrat, co chtějí, z nejrůznějších témat:

- Hrady, zámky a tvrze, zříceniny
- Rozhledny, vyhlídkové věže a vyhlídková místa
- Alfons Mucha
- Přírodní památky a chráněná území
- Vojenské památky (Areál československého opevnění a železné opony v Šatově, pěchotní srub MJ-S 15 „Závora“ Dyjákovice, Muzeum československého opevnění 1938 v obci Slup apod.).

Region se skládá z 5 podoblastí - Znojensko, Vranovsko, Jevišovicko, Moravskokrumlovsko a Hrušovansko. Po celém území probíhají školní výlety, školy v přírodě nebo adaptační pobyty a kurzy. V nabídce jsou další typy těchto výletů (znojmoregion.cz, 2021):

- Znojenské podzemí, které představuje labyrint o délce skoro 27 km a počátek jeho stavby sahá do přelomu 14. a 15. století. Prohlídka nabízí klasický trasu a 3 adrenalinové okruhy pro děti od 12 let s průvodcem.
- Hradební okruh města Znojma od dubnu 2018 v nabídce má nový prohlídkový okruh s průvodcem. Trasa také zahrnuje návštěvu 6 středověkých věží.
- Jihomoravské muzeum ve Znojmě, který spravuje 6 objektů ve Znojmě a jeho okolí, mezi kterých jsou zřícenina Cornštejn, Znojemský hrad (Deblínský zámek), Rotunda sv. Kateřiny Dům umění aj.
- Expozice pivovarnictví pro děti v areálu bývalého znojemského hradu.
- Velkomoravské hradiště s muzeem nabízí prohlídku s ukázkou nálezů z lokality hradiště a archeologickou expozicí.
- Naučná stezka s mlokem Hugem je téměř 2,5 km dlouhá, je nenáročná a je primárně zaměřena na děti.
- Vodácké centrum Stará vodárna a splavná řeka Dyje, která je ideální pro školní kurzy pro začínající veslaře. Je tu také vodárna, kde se konají kurzy první pomoci a adaptační kurzy pro školy.
- Loucký klášter ležící jižně předměstí Znojmo – Louka, od 12. století byl přestavován a od 17. století postaven v barokním slohu.
- Ve regionu jsou různá místa se sportovním zaměřením - městská plovárna se systémem bazénů a rekreační oblasti, Cyklo klub Znojmo, Laser Game aréna Infinity Znojmo, koupaliště Vrbovec s bazénem hřištěm na plážový volejbal a tenisový kurt, sportovní areál v obci Chvalovice, Koupaliště Hluboké Mašůvky a Jevišovická přehrada v regionu Jevišovicko.
- Renesanční vodní mlýn ve Slupí se 4 funkčními vodními koly, je technickou památkou ze 16. století. Pro veřejnost je tu otevřena expozice Vývoj mlynářství.
- Nákupní a zábavní centrum Excalibur City ležící blízko česko-rakouských hranic, kde je také zábavní park pro děti Merlinův dětský svět.
- Vranovská přehrada je z hlediska kvality vody jednou z nejteplejších a nejčistších vodních ploch v České republice. Proto je nejlepší volbou pro rodinnou dovolenou s dětmi, školní výlety, opalování a sport na vranovské pláži, sportovní kurzy atd.

Ve Znojmě a Podyji je mnoho hradů a pevností, které lákají místní i zahraniční turisty. Mnoho z nich je zpřístupněny pro veřejnost (znojmoregion.cz, 2021):

- Hrad Bítov, jehož historie sahá až do 11. století, nachází se v okrese Znojmo. Dnes hrad patří mezi nejromantičtější hrady České republiky.

- Zámek Bohutice byl postaven na přelomu 16. a 17. století. Pro veřejnost je tu jedinečná expozice Bohutické křížové cesty.
- Zámek (tvrz) Boskovštejn vznikl v 1. polovině 16. století a původně plnil obrannou funkci, nyní v ní sídlí největší muzeum jízdních kol na světě.
- Starý zámek Jevišovice (Druhý hrad) byl postaven na místě hradu v 1. polovině 15. století.
- Hrádek Lampelberg byl postaven v roce 1860 v oblasti Ječmeniště. Dnes zámek slouží jako turistická destinace s krásným výhledem na vinice. V sezóně je k dispozici vinárna s občerstvením a ochutnávkami vín a v sezóně také stánek s ochutnávkou vína.
- Zámek Miroslav, postavený kněžnou Miroslavou kolem roku 912, sloužil jako vodní tvrz na malé skále. Jednou ze zajímavostí je tu největší sbírka velkoformátových puzzle s motivy Slovanské epeje Alfonse Muchy.
- Hrad Moravský Krumlov má historii sahající až do 13. století, poté v 16. století byl přestavěn na renesanční zámek. Dnes je to čtyřkřídlá budova s arkádovým nádvořím a jedinečným arkádovým schodištěm. Interiéry zámku zatím nejsou k dispozici kvůli rekonstrukci, která probíhá od roku 2019.
- Zámek Uherčice byl postaven v 15. století na místě gotické tvrze, nachází se cca 40 km západně od Znojma. V současné době je část komplexu v rekonstrukci, proto je zámek pro veřejnost částečně uzavřen. K areálu zámku také patří zahrady a anglický park.
- Zámek Vranov nad Dyjí, národní kulturní památka, se nachází na západním okraji Národního parku Podyjí. Pro návštěvníky zámek nabízí 3 prohlídkové okruhy - reprezentační interiéry, soukromé pokoje, individuální prohlídka středověké strážní věže (zamek-vranov.cz, 2021).

Nedílnou součástí krajiny Znojmo a Podyja je jedinečný národní park na břehu řeky Dyje a řada maloplošných chráněných území - Národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepence, Národní přírodní památka Miroslavské kopce, chráněné území, přírodní park Jevišovka, přírodní rezervaci Karlov na Hrušovansku.

4.3.1.4 Pálava a Lednicko-valtický areál

Lednicko-valtický region se nachází jižně od Brna a skládá se z několika lokalit, které jsou plné různých zajímavostí. Od roku 1996 je celý areál zapsán na seznam světového dědictví UNESCO. Mezi nejoblíbenější formy CR v této oblasti patří poznávací turistika, vinařská turistika, venkovská turistika, wellness a rekreace, vodní rekreace a cykloturistika. Nesporně skutečným klenotem oblasti jsou Lednický a Valtický zámky.

První historická zmínka o Lednici pochází ze 13. století, kdy představovala gotickou tvrz a byla sídlem rodu Lichtenštejnů. V současnosti je státním zámekem a pro návštěvníky jsou několik prohlídkových okruhů (zamek-lednice.com, 2021).

Zámek Valtice, založený v 12. století na místě hradu, který na konci 14. století také byl sídlem rodu Lichtenštejnů. Zámek několikrát byl přestavěn a postupně se měnil jeho sloh. Pro veřejnost jsou k dispozici různé poznávací okruhy, které zahrnují nejen prohlídku interiérů zámku, ale i dalších budov v okolí - barokní divadlo, zámeček Belveder, tajuplný svět, Dianin chrám Rendez-vous, Bylinková zahrada, filmová zbrojnice, zámecká barokní kaple, Kolonáda na Rajstně, expozice vín s degustací, zámecký sklep a vinné sklepy Valtice aj. Na území zámku se nachází zámecký park o rozloze asi 25 hektarů, ve kterém roste 40 druhů jehličnanů a více než 75 druhů listnatých stromů (zamek-valtice.cz, 2021).

Kousek od města Břeclav se nachází archeologická rezervace Pohansko, památka raného středověku 8. a 9. století. Také v oblasti Pohanska se nachází stejnojmenný zámeček v empírovém stylu postavený v letech 1810 – 1812. V současné době je na zámku archeologická expozice, která reprezentuje výsledky rozsáhlého archeologického výzkumu.

Kromě výše uvedeného existují v Lednicko-Valtickém regionu ještě další zajímavosti:

- Cyklostezky a naučné stezky, trasy zaměřené na přírodu - stezka Břeclav - Janohrad (7 km), stezka Břeclav – Pohansko – Lány, stezka Lužní les (6 km), stezka Věstonická nádrž (11 km).
- Církevní památky - např. kostel sv. Jana Křtitele (obec Bulhary), kostel sv. Jana Nepomuckého (Brod nad Dyjí), Kostel sv. Jiljí (Bulhary), kostel sv. Kunhuty (Jevišovka), Synagoga v Břeclavi, kostel sv. Václava (Břeclav) apod.
- Muzea a galerie - muzeum lehkého opevnění na Pohansku, Galerie Mikulovské rudolfínium, galerie Antonína Vojtky, městské muzeum a galerie Břeclav, klub vojenské historie - pevnost Mikulov aj.
- Aqualand Moravia v Pasohlávkách je nejmodernější aquapark v republice, nachází se na břehu Novomlýnských nádrží.

Palava a Lednicko-valtický region jsou navíc proslulé vinařskými tradicemi a v různých částech regionu se konají některé související akce - Pálavské vinobraní v Mikulově, Valtické vinné trhy, mistrovství světa ve sbírání hroznů ve Valticích a návštěva sklepů s degustací vín a další.

4.3.1.5 Slovácko

Slovácko je oblast na jihovýchodě jižní Moravy, je známá svými tradicemi a folklorem. Kromě toho je Slovácko místem kulturních památek, muzeí, rozsáhlých lesů, cyklostezek a tradiční kuchyně.

Jednou z hlavních přírodních zajímavostí jsou Bílé Karpaty, které jsou zároveň hranicí se Slovenskou republikou. Odpočinek v Bílých Karpatech nabízí procházky, naučné stezky, cyklistiku a různé výlety. Také je možnost se seznámit s historií a folklorem v obci Strání, navštívit historickou Sklárnu Květa, odpočinout si na koupališti Května a vystoupat na rozhlednu s výhledem do okolí.

K dalším nejznámějším kulturním památkám Slovácka patří (slovacko.cz, 2021):

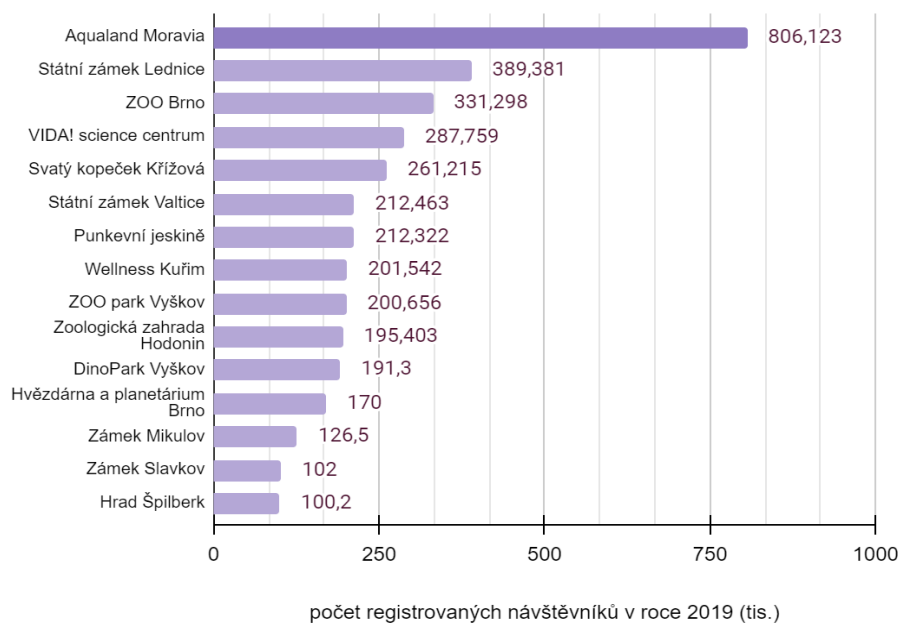
- Zámek Strážnice v novorenesančním slohu s velkým parkem a zámeckou kaplí.
- Slovanské hradiště v Mikulčicích je známé archeologickými nálezy.
- Zámek Milotice v barokním stylu, který původně představoval vodní tvrz. K zámku přiléhá francouzský park a bažantnice.
- Zoologická zahrada Hodonín se zaujímá plochu cca 6 ha a má 250 druhů zvířat. Nejzajímavějším místem je pavilon kočkovitých šelem, kde jsou bílé lvi z Afriky, ussurijští tygři, jaguáři aj.
- Aquapark Uherské hradiště, v jehož areálu jsou zábavné a plavecké bazény, tobogány, restaurace a odpočinkové zóny.
- Státní hrad Buchlov založený v 13. století, který nabízí k prohlídce základní i individuální okruhy.
- Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje ve Velehradu je národní kulturní památkou.

4.3.2 Návštěvnost turistických cílů v roce 2019

V roce 2020 CzechTourism ve spolupráci s destinačními společnostmi a krajskými úřady sestavil přehled návštěvnosti turistických cílů v Jihomoravském kraji v roce 2019. Z průzkumu návštěvnosti je patrné, že nejnavštěvovanějším místem v roce 2019 byl aquapark Aqualand Moravia a počet hostů přesáhl 800 tisíc. V seznamu jsou také zámky, přírodní památky a areály, zoologické zahrady a další objekty (viz graf číslo 8).

Nejméně navštěvovanými cíli byly Hasičský pivovar Bítov (2,5 tisíc), Vlková věž - Znojmo (2,431 tisíc), Židovský obecní dům - Boskovice (2,23 tisíc), Kovárna v Těšanech (2,067 tisíc), Lichtenštejnský dům - Břeclav (1,252 tisíc).

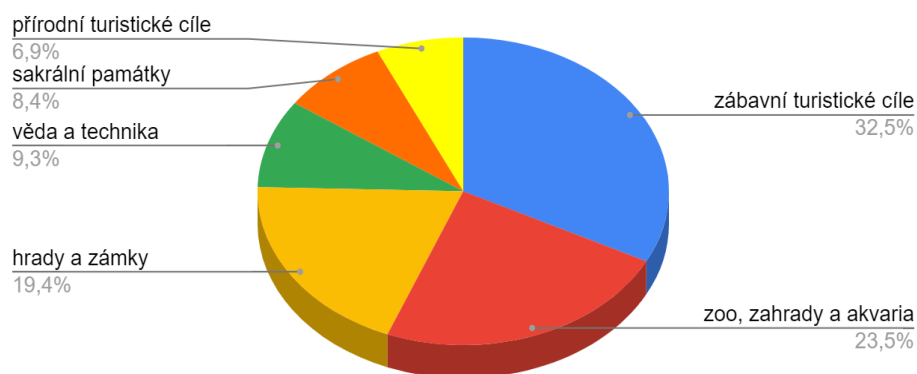
Graf 8 TOP destinací podle počtu návštěvníků v roce 2019 (v tis.)

Zdroj: vlastní zpracování dle přehledu CzechTourism, 2020

Můžeme také sledovat návštěvnost podle typu turistického cíle, kde největší podíl mají zábavní turistické cíle (32,5 %), kam lze zařadit aquaparky, následují zoologické zahrady (23,5 %), hrady a zámky (19,4 %).

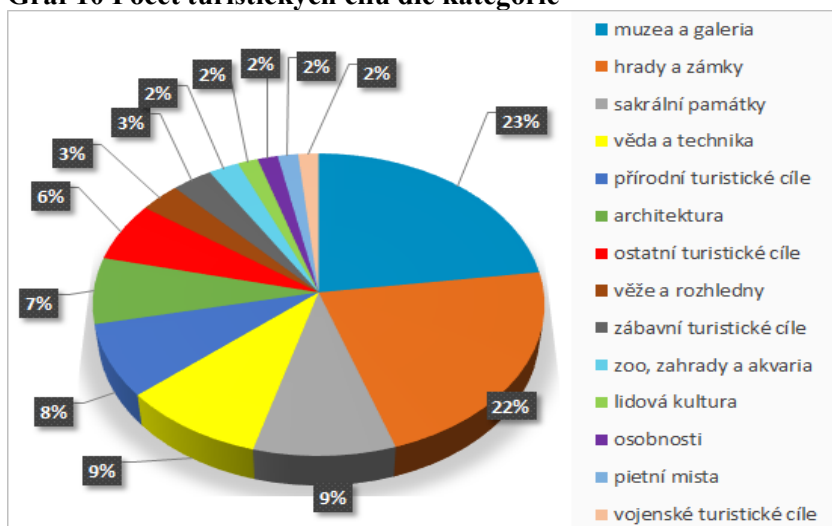
Graf 9 Návštěvnost podle typu turistického cíle v roce 2019 (v tis.)

Zdroj: vlastní zpracování dle přehledu CzechTourism, 2020

Dle přehledu agentury CzechTourism v Jihomoravském kraji je 127 turistických cílů, kde jsou největšími kategoriemi muzea a galerie (23 %), hrady a zámky (22 %).

Graf 10 Počet turistických cílů dle kategorie

Zdroj: vlastní zpracování dle přehledu CzechTourism, 2020

V přehledu návštěvnosti regionu je podle regionů na prvním místě Brno a okolí (41,6%), následuje Pálava a Lednicko-valtický region (36,1%) (viz graf číslo 11 v příloze).

Přehled nejnavštěvovanějších turistických cílů v rámci jednotlivých kategorií je následující:

Tab. 9 Přehled nejnavštěvovanějších turistických cílů 2019

Muzea a galerie:
Archeopark Pavlov v obci Pavlov - 84,5 tisíc návštěvníků
Muzeum vinařství, zahradnictví a krajiny - Valtice - 71,68 tisíc návštěvníků
Slovanské hradiště v Mikulčicích - 64,8 71,68 tisíc návštěvníků
Zábavní turistické cíle:
Aqualand Moravia v Pasohlávkách - 806,1 tisíc návštěvníků
Wellness Kuřim - 201,5 tisíc návštěvníků
DinoPark Vyškov - 191,3 tisíc návštěvníků
Zoologické zahrady:
Zoo Brno - 331,3 tisíc návštěvníků
ZOO Park Vyškov - 200,7 tisíc návštěvníků
Zoologická zahrada Hodonín - 195,4 tisíc návštěvníků
Hrady a zámky:
Státní zámek Lednice - 389,4 tisíc návštěvníků
Státní zámek Valtice - 212,5 tisíc návštěvníků
Zámek Mikulov - 126,5 tisíc návštěvníků
Zámek Slavkov - 102,0 tisíc návštěvníků
Přírodní turistické cíle:
Punkevní jeskyně a Macocha - 212,3 tisíc návštěvníků
Děvín (Pavlovské vrchy) - 51,3 tisíc návštěvníků
Kateřinská jeskyně - 47,3 tisíc návštěvníků

Zdroj: vlastní zpracování dle CzechTourism, 2020

Co se týče návštěvnosti turistických cílů v jednotlivých regionech s průzkumu vychází, že v Brně a okolí největší podíly zaujímají zoo, zahrady a akvária (21,55 %), Věda a technika (21,06 %), zábavní turistické cíle (17,52 %), hrady a zámky (15,56 %). V regionu Znojensko a Podyjí kategorie hrady a zámky činí 48,2 %, ostatní turistické cíle 14,32 %, přírodní turistické cíle 13,85 %, další kategorie věda a technika a muzea činí méně než 10 %. Pálava a Lednicko-valtický areál láká turisty především díky zábavním turistickým cílům (37,6 %), na druhém místě jsou hrady a zámky (34,07 %), následují sakrální památky (12,84 %). Není divu, že Moravský kras láká turisty svými přírodními turistickými cíli (67,26 %), hrady a zámky se umístili na druhém místě s podílem 20,08 %, třetí místo obsadily muzea a galerie 10,51 %. Slovácko je pro své hosty zajímavé zoo, zahradami a akváriemi (55,88 %), na druhém místě jsou muzea a galerie (21,74 %), následují hrady a zámky (13,45 %) (Tourdata.cz, 2020).

4.3.3 Vývoj návštěvnosti turistických cílů 2019-2020

V říjnu 2020 Centrála cestovního ruchu jižní Morava zveřejnila údaje o návštěvnosti objektů v létě 2019 a 2020 (viz tab. 7 a 8). Nejvyšší propad se projevil v červnu 2020, což bylo spojeno s omezením pohybu v celé ČR v rámci kovidových opatření na jaře 2020 a zrušením hromadných akcí a návštěv.

Je patrné, že většina turistických lokalit zaznamenala nárůst návštěvnosti v srpnu 2020 ve srovnání s loňským rokem (podrobně viz tab. 7 v příloze). Nejvyšší růst byl pozorován u Muzea regionu Boskovicka (cca 177 %), Hradební opevnění Znojmo (cca 188 %), vinice Šobes (cca 119%), klášter Minoritů (cca 135 %), Synagoga Dolní kounice (cca 717 %), hvězdárna a planetárium Brno (cca 395%) a další dle uvedené tabulky (ccrjm.cz, 2021).

V některých turistických objektech však došlo koncem léta oproti předchozímu období k poklesu (podrobně viz tab. 8 v příloze):

- Židovský obecní dům v Boskovicích
- Památník prokopa Diviše v Příměticích
- Káznice Cejl v Brně
- Klášter Porta coeli aj.

Centrála CR - Jižní Morava uvádí v některých případech následující komentáře (ccrjm.cz, 2021):

- Mendelovo muzeum - snížení počtu návštěvníků na festivalu Mendel v červenci 2020 oproti loňskému roku z 3 000 lidí na 953.

- Muzeum Vyškovska - zrušení Dne otevřených dveří.
- Permonium v Brně a státní zámek Uherčice - chyběly školní výlety v letních měsících.
- Klášter Porta coeli - v rekonstrukci.

4.4 Nabídka zájezdů cestovních kancelářů

Podle MMR (Ministerstvo pro místní rozvoj) k 31.1.2021 v ČR působilo 670 CK. Některé z nich nabízejí zájezdy jak do zahraničí, tak v ČR. Pro porovnání nabídky byly vybrány největší CK, které na českém trhu dlouhodobě působí a to nejen na jižní Moravě, ale i v dalších regionech, které také nabízejí širokou škálu možností ubytování na jižní Moravě. Byly vybrány zejména zájezdy dostupné ve 2. a 4. čtvrtletí 2021. Pro porovnání nabídky byla využita informace z oficiálních webových stránek CK.

CK Atis byla založena v roce 1990 jako agentura na fyzickou osobu a dnes je akciovou společností. CK se specializuje na následující zájezdy (Atis.cz, 2021):

- Pobyty s vlastní dopravou v ČR, Slovensku a Maďarsku, kde pro každou zemi se zpracovává katalog produktů na každou sezonu a má v nabídce více než 500 pobytových míst. Pro tento tržní segment jsou v nabídce 4 projekty: “Dovolená s dětmi”, “Dovolená pro zralý věk”, “Dovolená s vozíkem - bezbariérové pobyty pro každého” a “Rekreace ROH - dovolená v Tatrách jako tenkrát, kterého se každoročně účastní několik stovek rekreatantů”. V současné době je Atis na prvním místě v tomto segmentu mezi CK v České republice.
- Projekt pro skupinové příjezdy zemí EU - Německo, Rakousko, Slovensko, Maďarsko a Chorvatsko. Klíčovou zemí je Německo a ATIS ročně organizuje pobyty pro cca 400 autobusových skupin z této země.

V regionu jižní Morava ATIS nabízí pobyty více než v 20 hotelech. V následující tabulce uvedeny některé z těchto ubytovacích zařízení nabízející různé pobyty:

Tab. 10 Nabídka pobytů CK ATIS

název ubytovacího zařízení	typ stravování	cena (nezahrnuje rekreační poplatek)	akce, benefit	další podmínky
Wellness hotel ALEXANDRIA **** - Luhačovice	polopenze	od 2 535 Kč/noc. Pobytové balíčky od 2	sleva za včasný nákup až 7 % Vstup do Wellness a Fitness centra s bazénovým a saunovým systémem je zdarma.	Nepovolen pobyt s dětmi do 12 let. Nepovolen pobyt se zvířetem. Parkování za poplatek. Wi-Fi zdarma.

		nocí za 6010 Kč		
Hotel AMBRA**** - Luhačovice	polopen ze	od 1 641 Kč/ noc	Parkování na parkovišti je zdarma. Wi-Fi v hotelu je zdarma	Umožněn pobyt se zvířetem za poplatek. Vhodný pro rodiny s dětmi. K dispozici je největší dětské hřiště v Luhačovicích.
Hotel APOLLON - Valtice	snídaně / polopen ze	od 790 Kč /noc	Akce - bydlíte 7 nocí - platíte 6. Pobyt 4 dny/3 noci s neomezenou konzumací vín za 3150 Kč. Parkování a úschova kol je zdarma. Wi-Fi zdarma	Vhodný pro rodiny s dětmi. Nepovolen pobyt se zvířetem. Půjčení kol, návštěva vinného sklepa s ochutnávkou. Rekreační pobyty, Senior pobyt pro osoby 50 od let. V obci Pasohlávky (cca 25 km) je aquapark AQUALAND MORAVIA.
Hotel BARCELÓ PALACE BRNO ***** - Brno	snídaně / bufetová snídaně	od 1 450 Kč / noc	Široká nabídka thajských masáží, finská sauna s relaxační zónou, posilovna, Wi-Fi. Nabízí různé výlety a aktivity. Akce -speciální nabídky BRNOPAS (prohlídka městem, slevy a vstupy zdarma do TOP 5 cílů)v hodnotě 1 Kč při ubytování na 1 noc.	Je vhodný pro rodiny s dětmi. V obci Pasohlávky (cca 35 km) je aquapark Aqualand Moravia a Bazén za Lužánkami (3 km). Parkování za poplatek. V blízkosti jsou turistické zajímavosti.
Hotel BAŤOV*** - Otrokovice	snídaně / polopen ze	od 690 Kč / noc	Parkování, úschova kol a Wi-Fi zdarma. Akce -SENIOR POBYT (od 55 let - 5 nocí s polopenzí za 3 990 Kč) V nabídce jsou různé typy na výlet a aktivity.	Umožněn pobyt se zvířetem za poplatek. Rekreační poplatek -0 Kč. Hotel nemá dětské postýlky. Možnost koupání - vyhřívané venkovní koupaliště (700 m), Velké přírodní koupaliště „Štěrковиště“ (1,3 km).
Hotel Best Western Premier Hotel International Brno**** -Brno	snídaně	od 1 117 Kč / noc	Hotel je pod hradem Špilberkem. Má v nabídce různé typy na výlet a aktivity. Wi-Fi zdarma.	Wellness zóna s bazénem, vířivkou, saunou a fitness. hodný pro rodiny s dětmi. Dítě zdarma povoleno v doprovodu 2 dospělých osob. Parkování a pobyt se zvířetem za poplatek.
Lázeňský hotel DŮM B. Smetany**** - Luhačovice	polopen ze	od 1 187 Kč / noc	Zaměřen na léčbu i dovolenou. Nabízí bohatý kulturní program. Slevy na včasný nákup. Bezlepková strava. Různé pobyty pro léčbu včetně rehabilitace po COVID-19. Wi-Fi zdarma.	Možnost koupání ve městské plovárně (cca 900 m) a koupališti DUHA Pozlovice (cca 2,1 km). V den příjezdu strava jednotná bez možnosti výběru. V hotelu platí zákaz kouření. Nepovolen pobyt se zvířetem. Parkování za poplatek.
Hotel GALANT - Lednice	snídaně / bufetová snídaně	od 1 290 Kč / noc	Venkovní bazén je zdarma. Úschova kol, parkování a Wi-Fi zdarma. Má několik tipů na výlet. K dispozici je Moravský salonek, zahradní restaurace s grilem, vinný sklep a vinotéka, masáže a infra sauna, tenisový kurt aj.	V blízkosti je zámek lednice. Umožněn pobyt se zvířetem za poplatek. Možnost koupání - aquapark Aqualand Moravia (28 km), krytý relaxační bazén v LÁZNÍCH Lednice (1,5 km), krytý bazén Tereza Břeclav (10 km)

Hotel SKANZEN - Modrá - Velehrad	polopenze	od 1 296 Kč / noc	K dispozici je wellness, finská sauna, parní a bylinková sauna, turbo sprchy s ochlazovacím vodopádem. Tipy na výlet se zaměřením na historii a tradice. Wi-Fi a parkování před hotelem je zdarma.	Vhodné pro rodiny s dětmi, pro páry, ale i skupiny osob (firemní akce, teambuilding). Možnost degustace ve vinné a pálenkové stezce. Možnost koupání - Aquapark Uherské Hradiště (cca 8,3 km). V hotelu nepovolen pobyt se zvířetem.
----------------------------------	-----------	-------------------	--	--

Zdroj: vlastní zpracování dle webové stránky CK ATIS

CK Invia.cz, a.s. působí v ČR od listopadu 2000, původně jako internetový projekt *MojeDovolená.cz*. V současné době firma sídlí v Praze a má přes 160 poboček v ČR, z nich 5 má v Jihomoravském kraji. CK Invia je na prvním místě na online trhu prodeje zájezdů v ČR (invia.cz, 2021).

CK má nabízet širokou škálu zájezdů do více než 45 hotelech s různou délkou pobytu a typem stravování. V [tab. 8](#) jsou uvedeny hotely, které byly vybrány z kategorie *Nejlépe hodnocené hotely* dle oficiální internetové stránky CK Invia.cz, kde je také základní informace o hotelech a podmínky ubytování.

Tab. 11 Nabídka pobytů CK Invia.cz

název ubytovacího zařízení	typ stravování	cena (nezahrnuje rekreační poplatek)	akce, benefit	další podmínky a informace
Hotel Miramare*** *_ Luhačovice	polopenze / plná penze	balík od 3 080 Kč 3 dny	V ceně jsou 2 wellness procedury, volný vstup do bazénu a infrasauny. Wi-Fi zdarma	Parkování za poplatek. Zaměření na léčebné a relaxační procedury. Hotel má 2 vlastní léčebné prameny. K dispozici jsou solárium, kadeřnictví, masážní salon, kosmetické služby aj.
Hotel Atlantis*** - Rozdrojovice	polopenze	balík od 3 560 Kč 3 dny	Parkování zdarma. Vstup do venkovního bazénu zdarma. Dětská postýlka zdarma. Akce - zdarma nové hotelové wellness, nová dětská herna, relax kousek od Brněnské přehrady.	Nepovolen pobyt se zvířetem. Nabízí různé tipy na výlet - pěší, cyklovýlet, autem. Možnost koupání - venkovní bazén, Brněnská přehrada (cca 1,5 km od hotelu).
Hotel Boutique Hotel Radun****_ Luhačovice	polopenze	balík od 3 820 Kč 3 dny	Dítě do 4 let bez nároku na lůžko a stravu zdarma. Volný vstup do systému bazénů, Wi-Fi zdarma. Bonus - romantický večer s klavírem každou sobotu a úterý, prohlídka funkcionalistické vily.	Je v přírodním lázeňském parku. vaření z lokálních a bio surovin. nabízí lázeňské procedury, bohatý kulturní program, masáže a terapie. Možnost plavání v hotelových bazénech. V okolí je sportovní centrum. Parkování v garáži za poplatek.
Lázeňský dům Perla - Lázně Lednice	polopenze / plná penze	balík od 9 280 Kč 5 dní	Wi-Fi zdarma. Parkování v areálu zdarma. Na vyžádání - speciální diety. Koupání v krytém bazénu zdarma.	Rehabilitační i relaxační služby, využívá přírodní léčivý zdroj. Pobyt nejsou určeny dětem. K dispozici je lázeňská jídelna, kavárna, sauna, solární louka,

				tělocvična, fitness, kosmetika aj.
Hotel Jurkovičův dům**** - Luhačovice	polopenze, za příplatek plná penze	balík od 9 840 Kč 5 dní	Wi-Fi zdarma. V ceně - volný vstup do bazénu a whirlpoolu, denně pitná kúra luhačovických minerálních vod.	Hotel má léčebné zaměření - masáže, koupelna. Parkování za poplatek. V okolí jsou trasy pro pěší a cykloturistiku. Bohatý kulturní program a různé aktivity.
Hotel Spa Resort Lednice**** - Lednice	polopenze	balík od 2 110 Kč 2 dny, 6 570 Kč 4 dny	Wi-Fi a parkoviště zdarma.	K dispozici je restaurace, kavárna, zimní zahrada, vnitřní bazén, infrasauna. Nabízí mnoho léčebných procedur. Hotel je v blízkosti Lednicko-Valtického areálu.
Hotel Vila Antoaneta** ** - Luhačovice	polopenze	Balík od 3 080 Kč 3 dny	Wi-Fi zdarma. Cena zahrnuje 2 wellness procedury. Volný vstup do vodního relax centra. Možnost zajistit degustace vína.	Vhodný pro rodiny s dětmi, má venkovní hřiště. Parkování za poplatek. Zákaz kouření v hotelu. Má více než 60 wellness, relaxačních, lázeňských a kosmetických procedur. Parkování za poplatek.
Hotel Galant****- Mikulov	Snídaně formou bufetu	Balík od 2 590 Kč 3 dny	Wi-Fi a parkování v areálu zdarma. ZDARMA - u všech pobytů je v ceně jednorázový vstup na 2 hod. do wellness v rámci otevírací doby.	K dispozici je vinárna a vinný sklep, pivovarská restaurace. Vhodný pro rodiny s dětmi. Povolen pobyt se psem. Možnost koupání.
Hotel Dům B. Smetany**** -Luhačovice	polopenze	Balík 8 310 Kč 8 dny	Wi-Fi zdarma. Poskytuje slevy za včasný nákup. Různé programové pobyty, které zahrnují lázeňské procedury. Možnost objednat bezlepkovou stravu.	Není určen pro pobyt s dětmi. Možnost koupání - městská plovárna (cca 900 m), koupaliště DUHA Pozlovice (cca 2,1 km). Parkování za poplatek. Nepovolen pobyt se zvířetem. K dispozici restaurace, vinárna, kavárna, cukrárna, bohatý kulturní program.
Zámecký penzion Rotunda-Břeclav	Snídaně	Balík 1 430 Kč 2 dny, 2 860 Kč 5 dny	Wi-Fi a parkování zdarma.	K dispozici wellness centrum s bazény a tenisovým kurtem, vinárna. V blízkosti (cca 5 km) je Lednicko-valtický areál.

Zdroj: vlastní zpracování dle webové stránky CK Invia.cz, 2021

CK TIPATOUR byla založena v roce 1990 a dnes ohledně objemu prodaných zájezdů patří mezi středně velké CK v ČR. Přes síť poboček v Praze, Třebíči, Jihlavě, Znojmě a prostřednictvím svých smluvních partnerů nabízí pobyty v Chorvatsku, Maďarsku, ČR a na Slovensku (tipatour.cz, 2021).

CK TIPATOUR má rozsáhlou nabídku pobytů na Jižní Moravě, kde jsou prezentovány různé typy ubytování, délka pobytu a typ stravování. Pro ubytování nabízí 1, 2, 3, 4 a 5-lůžkové pokoje.

Tab. 12 Nabídka pobytů CK TIPATOUR

název ubytovacího zařízení	typ stravování	cena (nezahrnuje rekreační poplatek) a délka pobytu	další podmínky a informace
Penzion v Aleji - Valtice	bez jídla	od 900 Kč. 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 3 noci. K dispozici je společná kuchyně, restaurace, zahrada, terasa, gril, WiFi internet, úschova kol a parkoviště. Možnost koupání - koupaliště Břeclav 10 km. Koupaliště Mikulov 15 km.
Hotel La Port - Dyjávovičky	snídaně	od 1 260 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Parkování a Wi Fi zdarma. K dispozici restaurace, lobby bar, terasa, salónek, vířivka, kulečnick, dětský koutek. Za poplatek povolen pobyt se psem. Možnost koupání - Koupaliště Louka - Znojmo (8 km). Koupaliště Vrbovec (3 km). V blízkosti jsou hrady, zámky a památky ve Znojmě.
Penzion ONYX-Lednice na Moravě	bufetová snídaně	od 1 770 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Nepovolen pobyt se psem. K dispozici snídařna, salonek, vinný sklep, venkovní terasa. Parkoviště. Možnost koupání - koupaliště Mikulov (cca 13 km), koupaliště Břeclav (cca 8 km).
Hotel Panon***-Hodonín	polopenze, snídaně	od 1 310 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Povolen pobyt se psem. Wi Fi zdarma. Možnost cyklistických výletů v okolí, návštěvy hradů a zámků. V blízkosti je sportovní areál s 3 bazény. K dispozici restaurace, snack bar, letní terasa, parkoviště nebo garáže.
Orea Resort Santon****-Brno	snídaně/polopenze	od 1 780 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Za poplatek povolen pobyt se psem. Wi Fi a parkovišti zdarma. V okolí jsou historické a kulturní památky, hrady a zámky. K dispozici restaurace, denní bar, terasa s výhledem na přehradní jezero, mělký venkovní bazén, wellness centrum, tenisový kurt, parkoviště. Jednorázový vstup do hotelového wellness 2 hodiny zdarma. Brněnská přehrada - 100 m od hotelu.
Hotel Harmonie***-Luhačovice	polopenze	od 1 870 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Za poplatek povolen pobyt se psem. Wi Fi, parkování, vstup do fitness zdarma. K dispozici restaurace, denní bar, letní terasa, krytý bazén, sauna, fitness, wellness centrum a lázeňské procedury. Možnost koupání - letní aquapark Duha (cca 600 m), Luhačovická přehrada.
Hotel Vinum Coeli****-Dolní Kounice	snídaně	od 2 260 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Minimální délka pobytu 2 noci. Povolen pobyt se psem za poplatek. V okolí jsou architektonické památky. K dispozici jsou restaurace, salónek, společenský sál, bar, sklepní vinárna, vířivka, fitness, bowling, venkovní zahrádka, půjčovna horských kol. Wi Fi a parkování zdarma. Možnost koupání - Beach Resort Žabčice (cca 20 km). Aqualand Moravia (cca 27 km).
Hotel Lázně Kostelec***-Zlín Kostelec	Polopenze	od 2 300 Kč. 3, 4, 5, 6, 7, 8 dnů	Povolen pobyt se psem za poplatek. K dispozici jsou rehabilitační programy, lázeňské procedury, relaxační centrum, léčebné prameny lázní Kostelec, půjčovna kol, sportovní areál, kavárnu apod. Nabízí různé typy pobytů.
Lázeňské penziony Luhačovice-Luhačovice	Polopenze	od 7 100 Kč. Délka pobytů 8 dnů.	Nabízí různé typy pobytů, které také vhodné pro seniory. Akce - denní pitná kúra luhačovických léčivých pramenů v ceně pobytu. V nabídce jsou lázeňské procedury.

Zdroj: vlastní zpracování dle webové stránky CK Tipatour.cz, 2021

CK TEPTOUR působí na českém trhu od roku 1996, sídlí v Teplicích a jehož služby využívá ročně přibližně 5 tisíc klientů. V nabídce jsou různé zájezdy - relaxační, poznávací a zimní. CK uspořádá pobyty jak pro individuální hosty, tak pro firmy - organizuje návštěvy seminářů, výstav, veletrhů apod. Činnost CK TEPTOUR je zaměřena především na pobyty v Chorvatsku a Itálii, ale poskytuje také pobyty na jižní Moravě, které jsou uvedeny v následující tabulce (teptour.cz, 2021).

Tab. 13 Nabídka pobytů CK TEPTOUR

název ubytovacího zařízení	typ stravování	cena (nezahrnuje rekreační poplatek) a délka pobytu	další podmínky a informace
Penzion Nova** - Chvalatice	polopenze/ snídaně formou bufetu	od 2 920 Kč dvoulůžkový pokoj. 3 dní/2 noci	Parkování zdarma. K dispozici je restaurace s venkovní terasou a krbem, bazén a Wi Fi. V okolí jsou historické památky - hrad Bítov (cca 4 km), zámek Vranov nad Dyjí (cca 12 km), historické město Znojmo (cca 30 km) atd.
Penzion mlýn Bořetice - Bořetice	bez stravy	od 2 210 Kč jednolůžkový pokoj. 4 dní/3 noci	K dispozici jsou vlastní kuchyňka, restaurace, Wi Fi. Možnost dokoupit stravování na místě. Povolen pobyt s domácím mazlíčkem za poplatek. V okolí je mnoho krásných přírodních úkazů a vinný sklípek poblíž Kraví Hory.
Penzion u Tesařů*** - Bítov	snídaně	od 2 150 Kč jednolůžkový pokoj. 4 dní/3 noci	Možnost koupání - Vranovská přehrada. Také je možnost rybolovu, sportu a cyklistice. K dispozici je restaurace, jejíž součástí je pivovar. Uschovna kol, parkoviště, zahrada a dětské hřiště. Nabídka výletů - Veteran muzeum Bítov (cca 200 m), hrad Bítov (cca 3 km), Zřícenina hradu Cornštejn (cca 3 km), národní park Podyjí (cca 16 km) atd.
Amande Wine Wellness Hotel-Hustopeče. Na výběr různé pobytové balíčky	snídaně	Balíček Jsem na wellness. od 2 630 Kč. 3 dní/2 noci. Dvoulůžkový pokoj.	K dispozici jsou zahrádka, vinný sklípek a wellness centrum. Parkování a Wi Fi zdarma. Balíček také zahrnuje: 30 minutová masáž šíje a zad, neomezený vstup do Saunového světa (osobám nad 12 let).
Amande Wine Wellness Hotel-Hustopeče.	polopenze	Balíček Jsem gurmán pro 2 osoby. od 2 940 Kč. 3 dní/2 noci. Dvoulůžkový pokoj.	Balíček zahrnuje: pětichodovou večeři snoubenou s víny, podávána v den příjezdu, třichodovou večeři druhý den pobytu, 90 minut návštěvy saunového světa každý den vašeho pobytu, 10 % sleva na wellness procedury.
Amande Wine Wellness Hotel-Hustopeče.	polopenze/rautová snídaně	Balíček Jsme rodina. od 3 470 Kč. 4 dní/3 noci. Dvoulůžkový pokoj.	Balíček zahrnuje: třichodovou večeři každý den, 90 minut návštěvy saunového světa každý den vašeho pobytu, 10 % sleva na wellness procedury, možnost zapůjčení kol nebo zapůjčení holí na nordic walking za poplatek, uschovna kol zdarma.
Amande Wine Wellness Hotel-Hustopeče.	polopenze	Balíček Jsem vinař. od 3 680 Kč. 3 dní/2 noci. Dvoulůžkový	V balíčku: rautovou snídaně, pětichodovou večeři snoubenou s víny (v den příjezdu), degustace vín u místního vinaře, 90 minut

		pokoj.	návštěvy saunového světa každý den vašeho pobytu, 10 % sleva na wellness procedury.
Amande Wine Wellness Hotel-Hustopeče.	polopenze	Balíček Jsem romantik. od 3 990 Kč. 3 dní/2 nocí. Dvoulůžkový pokoj.	Balíček zahrnuje: rautovou snídaně, láhev vína na pokoji, pětichodovou večeři snoubenou s víny, podávána v den příjezdu, partnerskou proceduru Láskyplné láskování, 90 minut návštěvy saunového světa každý den vašeho pobytu, prodloužený odjezd z hotelu.

Zdroj: vlastní zpracování dle webové stránky CK Teptour.cz, 2021

CK Teptour, kromě výše uvedených pobytů, nabízí skupinový zájezd BUS zájezd **Svatováclavský víkend na Znojensku a Podyjí**. Podmínkou zájezdu je skupina minimálně 38 lidí. Cena je na vyžádání a zahrnuje ubytování, autobusovou dopravu, průvodce CK, základní program, plavbu lodí, projížďku Znojenskem s ochutnávkou vín, pojištění CK. Cena nezahrnuje kulturní a zábavný program, muzea. Zájezd trvá 4 dny a ubytování se zajišťuje v hotelu Bítov a má na výběr několik variant stravování - polopenze, snídaně formou bufetu, večeře o 3 chodech (teptour.cz, 2021).

Nástupní místa jsou Teplice, Ústí nad Labem, Most, Litoměřice, Praha nebo po dohodě s CK.

Podrobný program je v příloze v tab. číslo 14

CK GEOPS vede svou činnost od roku 1991 a specializuje se na výlety související se životem lidí v Evropě, Středomoří, severní Africe a na Blízkém Východě (geops.cz, 2021).

“Zajímají nás místa neporušené přírody, národních parků, kulturních tradic a památek UNESCO, starých civilizací a východní filosofie” (geops.cz, 2021).

Pro Jižní Moravu jsou připraveny 2 zájezdy (geops.cz, 2021):

1. **Znojmo, Podyjí, příroda, zámky a víno s výletem do Rakouska 2021.** Zájezd je vhodný pro malou skupinu mikrobusem. Délka zájezdu je 5 dnů/ 4 nocí, základní cena 7 990 Kč, termín zájezdu v první polovině října. Cena zahrnuje dopravu autobusem, ubytování v hotelu/penzionu *** ve Znojmě, polopenze, průvodce. Cena nezahrnuje vstupné do zámků, komplexní pojištění. Program zájezdu je v příloze v tab. číslo 15.
2. **Mikulov a Lednice, kraj zámků a víno Moravy 2021.** Délka zájezdu je 4 dny/ 3 nocí, základní cena 6 990 Kč, termín zájezdu na konci srpna. Cena zahrnuje dopravu autobusem, ubytování v hotelu *** v Mikulově, polopenze, průvodce. Cena nezahrnuje vstupné do zámků a loď, ochutnávkou vín ve sklípku, komplexní pojištění. Program zájezdu je v příloze v tab. číslo 16.

CK Redok Travel nabízí poznávací zájezdy již od roku 1996, své služby prodává prostřednictvím poboček v Praze, Brně a Svitavách. Na jižní Moravu jsou 2 následující poznávací zájezdy (redok.cz, 2021):

- **Lednicko-valtický areál + Pálava.** Délka zájezdu je 7 dní / 6 nocí. Základní cena 7 990 Kč, termín od 01.08.2021 do 07.08.2021. Cena zahrnuje autobusovou dopravu, ubytování a stravování (polopenze), průvodce, pojištění léčebných výloh při výletech do Rakouska a na Slovensko. Cena nezahrnuje vstupné, fakultativní služby. Program zájezdu - **Brno - Neziderské jezero - Eisenstadt - Rust - Lednicko-Valtický areál – Mikulčice – Mikulov – Pálava - Pavlov - Bratislava – Strážnice.** Podrobný program zájezdu je v příloze v tab. číslo 17
- **Lednice, Valtice, Mikulov + ušlechtilé moravské víno.** Délka zájezdu je 3 dny / 2 nocí. Základní cena 3 190 Kč, termín od 17.09.2021 do 19.09.2021. Cena zahrnuje autobusovou dopravu, ubytování a stravování (snídaně formou bufetu), průvodce. Cena nezahrnuje vstupné, fakultativní služby, degustace vín, rekreační poplatky. Program zájezdu - **Lednice – Valtice – Mikulov – Kroměříž.** Podrobný program zájezdu je v příloze v tab. číslo 18.

4.5 Zhodnocení nabídky zájezdů cestovních kanceláří

Podle informací získaných z webových stránek CK můžeme říct, že nabídka zájezdů CK na jižní Moravu je velmi rozmanitá a dokáže uspokojit i tu nejvybíravější chuť. Jak je vidět CK působící v současné době na českém trhu mají dlouholeté zkušenosti a některé z nich mají rozsáhlou síť poboček. CK se snaží nejen uspokojit zákazníka ale podporují návštěvnost regionu prostřednictvím nabídky různých aktivit během pobytu návštěvníků na jižní Moravě.

CK využívají nejatraktivnější lokality, které lákají domácí turisty a návštěvníky ze zahraničí - nádherné zámky Lednice a Valtice, přírodní parky, tradiční festivaly vinobraní ale navíc nabízí možnost aktivního pobytu s nabídkou sportovních aktivit, kterými například cyklistika a pěší stezky. Velmi populární jsou pobyty v lázních s možností léčebných procedur a tradiční relaxační pobyty. Co se týče délky pobytu, každý může zvolit buď jednodenní návštěvu regionu, nebo delší dobu pobytu. Totéž se dá říct ohledně ceny, kdy návštěvník může vybrat levnější variantu ubytování v penzionu a dokonce je možnost ušetřit na stravování a zvolit pobyt bez stravy ale s možností něco připravit z vlastních potravin.

Výhodou je nabídka balíčků, které zahrnují již připravený základní program pobytu. V současnosti jsou velmi oblíbené balíčky ubytování s relaxačními procedurami a wellness

programy, které nabízejí především hotely s bazénovým systémem, v lázeňském nebo wellness centru. Téměř v každém balíčku je možnost si objednat ochutnávku moravských vín, která již patří do historie regionu. Vzhledem k jedinečné přírodní poloze a přítomnosti v kraji několika vodních nádrží a aquaparku Moravia většina CK nabízí možnost koupání poblíž ubytovacího zařízení nebo má k dispozici vlastní bazény.

Velmi populární jsou Vinařské pobyty v Mikulově a okolí, které nabízejí kombinace wellness, jídla a vína. Délka takového pobytu je obvykle 3-4 dny, ale je možné si ji prodloužit až na 15 dní.

Z charakteristiky jednotlivých podoblasti jižní Moravy je zřejmé, že region má vysoký potenciál pro poznávací turistiku, což je také vidět z výzkumu agentury CzechTourism v roce 2019. Nabídka zájezdu v této oblasti ale není tak rozmanitá jako klasické pobyty v hotelu či penzionu. Tyto zájezdy můžeme navíc zařadit do sezónní nabídky, která na rozdíl od pobytových zájezdů není celoročně dostupná. Program jednotlivých poznávacích zájezdů je velmi bohatý, ale volného času je někdy málo. Dá se předpokládat, že dlouhodobé poznávací zájezdy preferují zahraniční návštěvníci, domácí turisté využívají především jednodenní výlety, které si mohou zajistit bez asistence CK.

4.6 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření probíhalo od 22.9.2021 do 26.10.2021 formou elektronického dotazníku vytvořeného na My.Survio.com. Dotazník byl zveřejněn na sociální síť Facebook a v některých případech byl zaslán emailem. Dotazování nemělo žádné omezení ohledně věkové kategorie a celkem se zúčastnilo 175 lidí, průměrná doba vyplňování cca 5 minut.

Výzkum byl zaměřen na zjištění názoru zákazníků na cestování v regionu jižní Morava a na to, jak zákazníci hodnotí různé služby v oblasti CR v regionu. Dalším cílem dotazníkového šetření bylo zjistit obecné preference zákazníků v oblasti cestování, vymezit ty nejdůležitější faktory, které ovlivňují výběr zákazníka.

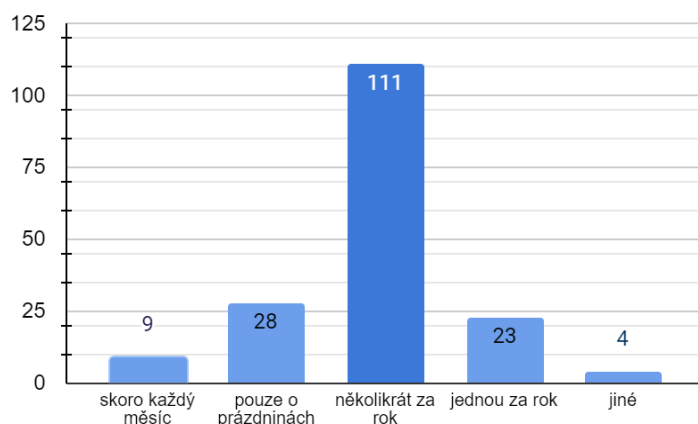
Dotazník se skládal z 22 otázek, ze kterých pouze 1 otázka byla otevřeného typu. V některých otázkách je možnost pro respondenty zvolit více odpovědí a také napsat svůj komentář ve variantě **jiná odpověď**. Dotazník obsahoval několik tematických částí. První část je především o preferencích zákazníků, druhá část se zaměřuje na jižní Moravu a poslední část sociodemografická (6 otázek).

Výsledky dotazníkového šetření.

Otázka 1 - Kolikrát za rok pravidelně cestujete?

Otázka byla zaměřena na zjištění zájmu respondenty o cestování. Největší skupinu zastupují respondenty cestující několikrát za rok - v relativním vyjádření 63,4 % (111 lidí), nejčastěji cestují pouze 9 lidí (5,1 %), pouze o prázdninách 28 lidí (16 %).

Graf 12 Výsledky otázky číslo 1

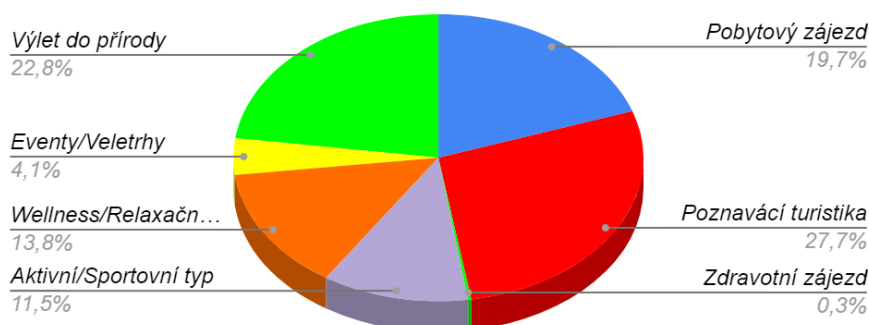

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 2 - Jaký typ cestování preferujete nejvíc?

Při zodpovězení této otázky bylo možné vybrat několik odpovědí, abychom zjistili, jaký typ cestování je mezi respondenty nejoblíbenější. Dle grafu číslo 13 na prvním místě je poznávací zájezdy (27,7 %), následují výlety do přírody (22,8 %) a pobytové zájezdy (19,7 %). Sportovním aktivitám se věnují 11,5 % respondentů. Na posledním místě je zdravotní zájezdy s méně než 1 %.

Graf 13 Výsledky otázky číslo 2

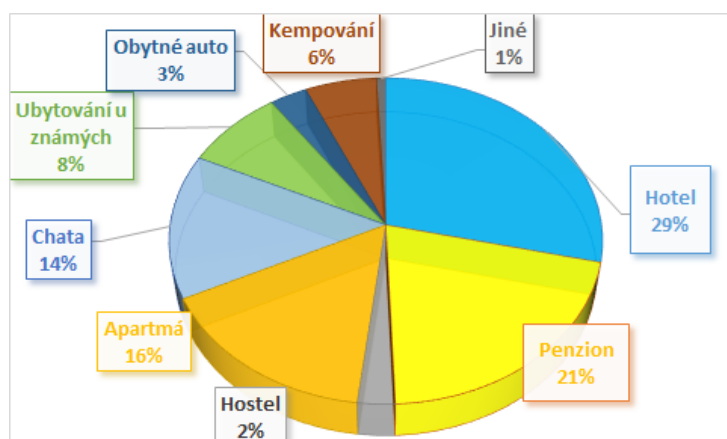

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 3 - Jaký typ ubytování preferujete nejvíc?

Podle výsledků jsou respondenti nejčastěji ubytováni v hotelech (29 %), penzionech (21 %), apartmá (16 %) a chaty (14 %). Nejméně populární jsou obytná auta (3 %) a hostely (2 %).

Graf 14 Výsledky otázky číslo 3

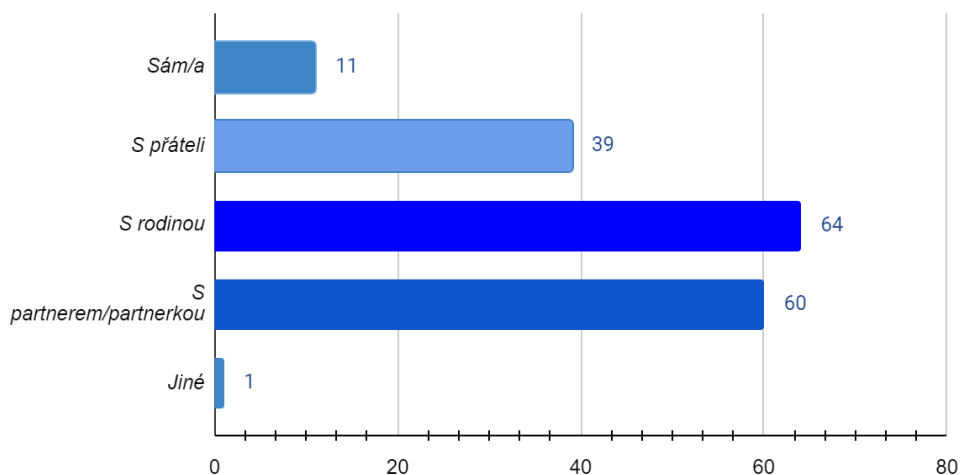

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 4 - S kým nejčastěji cestujete?

Při odpovědi na tuto otázku respondenti měli možnost vybrat pouze 1 variantu. Z grafu číslo 15 je vidět, že nejčastěji lidé cestují s rodinou - 64 (36,6 %), s partnerem/partnerkou - 60 (34,3 %) a s přáteli - 39 (22,3 %). Sám cestuje 11 (6,3 %) respondentů.

Graf 15 Výsledky otázky číslo 4

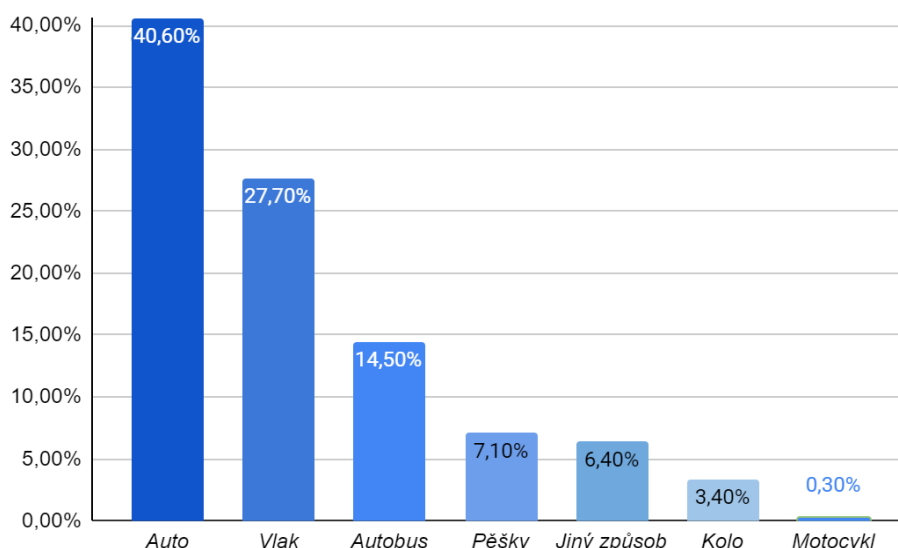
Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 5 - Jaký dopravní prostředek preferujete pro cestování?

U otázky číslo 5 respondenti měli možnost zvolit více než jednu variantu. Výsledky ukazují, že nejpoblárnější dopravní prostředek při cestování je auto - v relativním vyjádření 40,6 %, následuje vlak - 27,7 %, autobus - 14,5 %, rádi cestují pěšky 7,1 %, na kole cestují 3,4 %

respondentů. Motocykl je nejméně populární dopravní prostředek mezi respondenty a ma pouze 0,3 %. Malá část vybrala jinou variantu 6,4% s uvedením písemného komentáře **letadlo**.

Graf 16 Výsledky otázky číslo 5

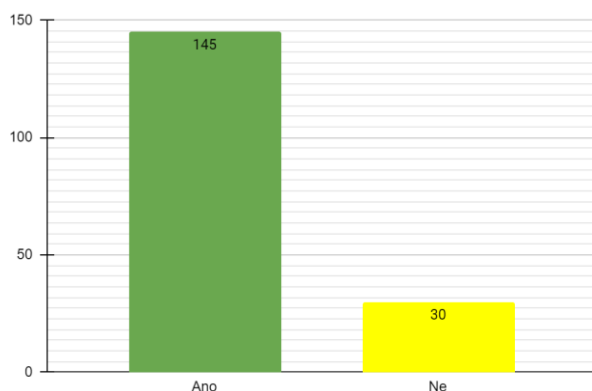
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázky se týkaly Jihomoravského kraje, zejména toho, jak respondenti vnímají CR v tomto regionu.

Otázka 6 - Navštívil/a jste někdy region jižní Morava?

Výsledky ukazují, že 145 lidí (82,9 %) navštívili jižní Moravu, 30 lidí (17,1 %) nikdy nebyli v tomto kraji.

Graf 17 Výsledky otázky číslo 6

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 7 - Kterou z podoblastí Jižní Moravy jste navštívil/a?

V absolutním vyjádření výsledky jsou následující:

Tab. 19 Výsledky otázky číslo 7 v absolutním vyjádření

podoblast	počet respondentů
Brno a okolí	45
Moravský kras a okolí	17
Znojensko a Podyjí	9
Pálava a Lednicko-valtický areál	69
Slovácko	2
Nenavštívil/a jsem region	30
Jiná/více než jednu oblast	3

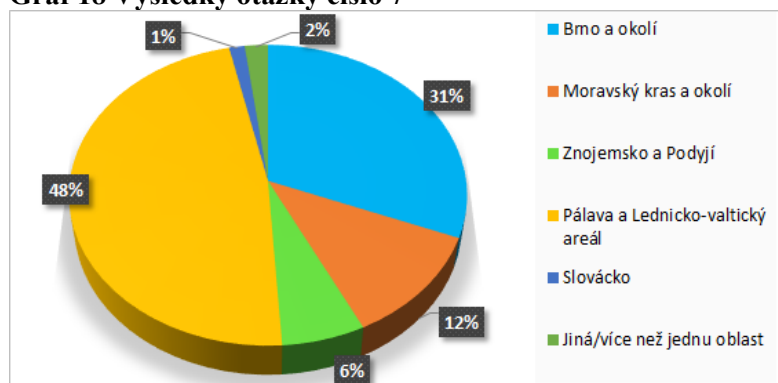
Zdroj: vlastní zpracování

V relativním vyjádření jsou výsledky zobrazeny v grafu číslo 18, kde je patrně, že nejnavštěvovanější podoblast je Pálava a Lednicko-valtický areál - 48 %, na druhém místě je Brno a okolí - 31 %, na třetím místě je Moravský kras a okolí - 12 %. Slovácko navštívilo pouze 1 % respondentů.

U zvolené varianty **Jiná/více než jednu oblast** jsou následující komentáře:

- Palava, Znojensko a Moravský kras
- Znojensko, Pálava, Brno, Lednice
- Všechny, kromě Slovácka

Graf 18 Výsledky otázky číslo 7

Zdroj: vlastní zpracování

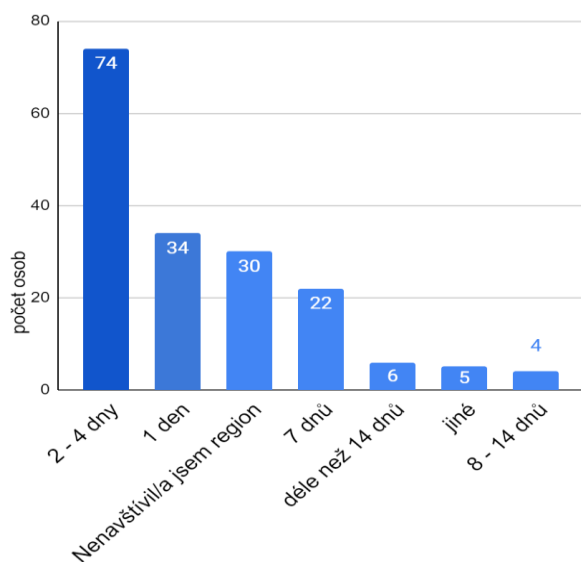
Při zpracování grafu číslo 18 pro procentuální znázornění byla vyloučena varianta **Nenavštívil/a jsem region**, aby bylo vidět, která podoblastí jižní Moravy je nejpopulárnější mezi respondenty.

Otázka 8 - Jaká byla naposled délka pobytu na jižní Moravě?

Z celkového počtu respondentů 74 pobývali na jižní Moravě 2-4 dny (51,0 %). Jednodenní návštěvu uskutečnilo 34 (23,4 %) osob. 7denní pobyt měli v regionu 22 osoby (15,2 %). Delší pobyty (nad 8 dní) měli míň než 10 lidí. Variantu odpovědi **Jiné** zvolili 5 lidí:

- 5 dní - výlety
- 5 dní - prohlídka památek
- 6 dní - pobytový zájezd
- nepamatuji si
- pravidelně za studiem

Graf 19 Výsledky otázky číslo 8

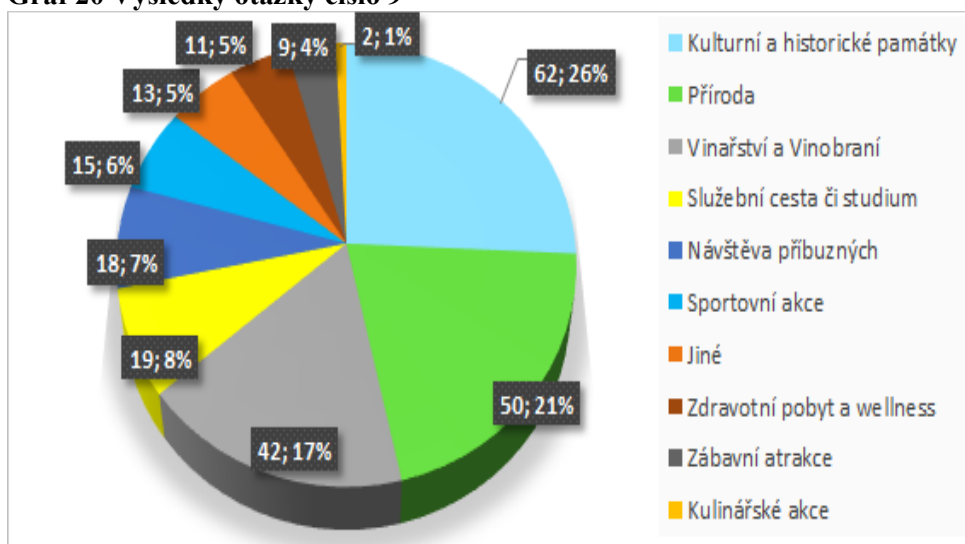

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 9 - Co bylo účelem vaší poslední návštěvy tohoto regionu?

U otázky číslo 9 bylo možné vybrat více odpovědí, protože lidé často plánují během stejné cesty navštívit různé akce nebo místa. Největší skupinu mezi respondenty zastupují ti, kteří měli za cíl prohlídku kulturních a historických památek 26 %. Dále následují přírodní objekty 21 % a vinařské akce 17 %.

Graf 20 Výsledky otázky číslo 9

Zdroj: vlastní zpracování

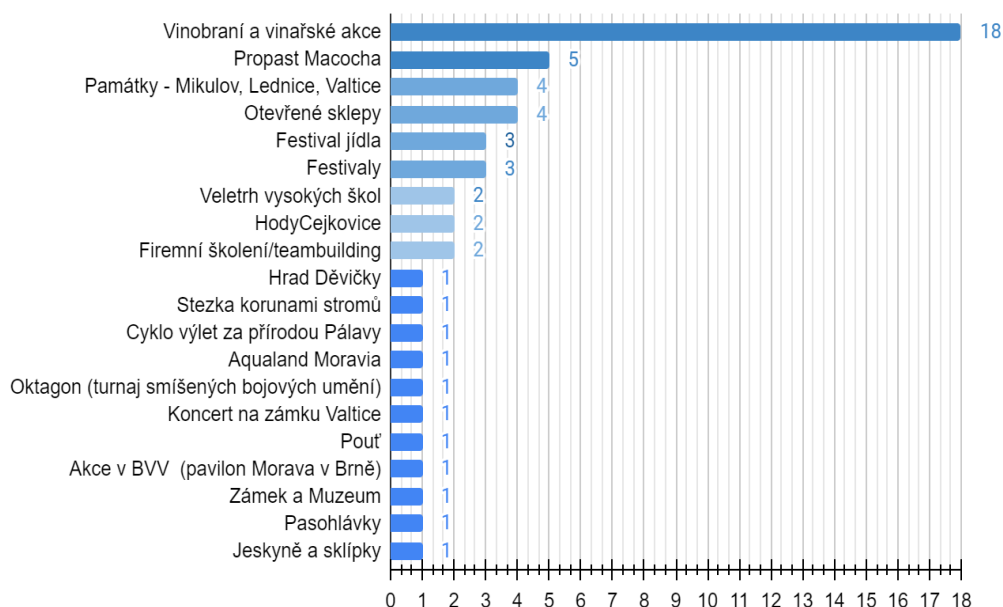
Respondenti také uvedli vlastní komentáře u varianty **Jiné**:

- Vzdělání
- Teambuilding
- Vidět se s přáteli
- Návštěva TV
- Rodinná dovolená
- Firemní akce
- Rekreace mimo město
- Průjezd přes oblast
- Zpracování bakalářské práce
- Bydlím na Moravě a děláme s manželem pravidelné výlety
- Svatba
- Projížděla jsem městem
- Kulturní akce

Otázka 10 - Jakou akcí jste navštívil/a naposled na Jižní Moravě? (v případě odpovědi ANO na otázku č. 6)

Otázka číslo 10 je otevřená pro možnost zachytit odpověď respondenta, která by mohla chybět při omezení variantami odpovědí. Respondent mohl uvést nejen akci, ale i místo návštěvy. Odpovědi byly následně rozříděny do samostatných kategorií.

Graf 21 Výsledky otázky číslo 10

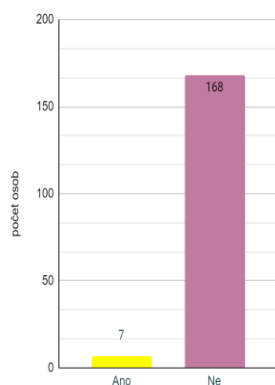
Zdroj: vlastní zpracování

Po shrnutí všech odpovědí byl zpracován graf číslo 21, dle kterého vychází, že nejpoblárnější akce jsou vinobraní. Někteří respondenti zminili konkrétní akce - Svatomartinské vinobraní, Vinobraní Znojmo, Pálavské vinobraní, Vinobraní Valtice, putování za burčákem. Na druhém místě je Moravský kras a jeho jeskyně, následují Lednicko-valtický areál a Mikulov. Stejný počet respondentů zminil návštěvu vinných sklepů. Do festivalů jídla byly zařazeny Gulášobraní a Sýrařské dny v Mikulově. V kategorii festivaly jsou festival JazzFest a festival v Brně.

Otázka 11 - Využil/a jste při návštěvě jižní Moravy služeb cestovní kanceláře?

Většina respondentů při plánování zájezdu nevyužila služby CK. Může to být způsobeno tím, že téměř všichni účastníci průzkumu jsou v ČR a na jižní Moravě nestráví déle než týden a pobyt si mohou zajistit samostatně prostřednictvím online rezervace v ubytovacím zařízení.

Graf 22 Výsledky otázky číslo 11

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 12 - Plánujete někdy navštívit jižní Moravu?

Výsledky v absolutním vyjádření jsou zobrazeny v tab. číslo 20.

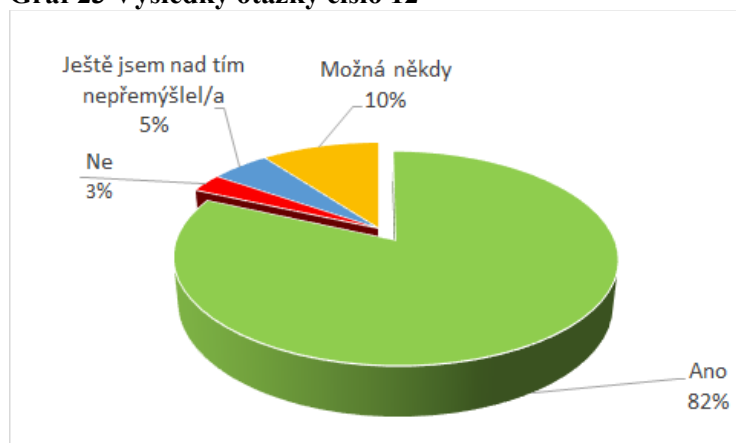
Tab. 20 Výsledky otázky číslo 12 v absolutním vyjádření

odpověď	počet osob
Ano	143
Ne	5
Ještě jsem nad tím nepřemýšlel/a	9
Možná někdy	18

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 23, který poskytuje relativní vyjádření, naznačuje, že 82 % zamýšlí region navštívit. Pouze 3 % neplánují cestovat do jižní Moravy.

Graf 23 Výsledky otázky číslo 12

Zdroj: vlastní zpracování

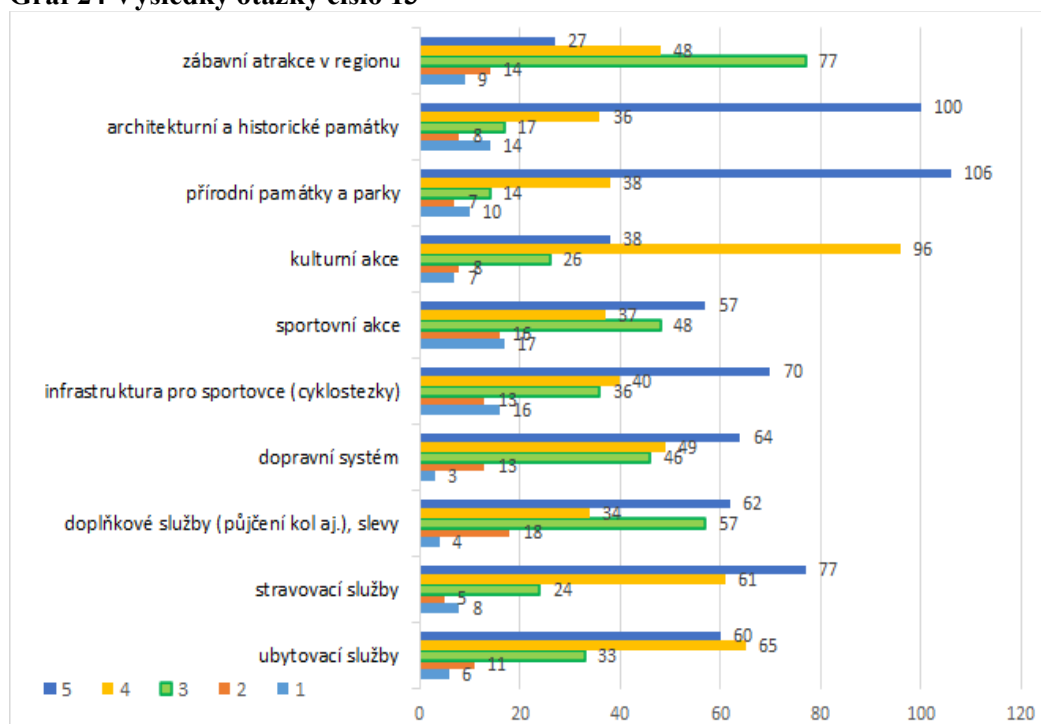
Otázka 13 - Ohodnoťte prosím uvedené služby a atraktivitu v Jihomoravském kraji.

Cílem této otázky bylo zjistit názor respondentů na poskytované služby a atraktivitu na Jižní Moravě. Z výsledků je patrné, že nejlepší hodnocení získaly architektura a historické památky, kde 100 respondentů dalo nejvyšší známku, a kategorie přírodní památky a parky s nejvyšší známkou od 106 respondentů. Vysoké ocenění také dostala kategorie kulturní akce, stravovací služby a infrastruktura pro sportovce.

Kategorie zábavní atrakce zatím získala nejvyšší ocenění pouze od 27 dotazovaných, 77 s celkového počtu dali této položce střední známku.

Výsledky k této otázce ve formě tabulky jsou v příloze v tab. číslo 21.

Graf 24 Výsledky otázky číslo 13

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 14 - Ohodnoťte prosím uvedené faktory, které ovlivňují vaši volbu při výběru destinaci (od 1 do 5 bodů, kde 5 je nejdůležitější faktor).

Tato otázka měla za úkol zjistit, jak respondenty vnímají různé faktory při výběru cílové destinace. Dle výsledků jsou za nejdůležitější faktor považovány přírodní památky v regionu, s nejvyšším hodnocením od 75 respondentů. Pouze 11 respondentů tento faktor označilo za nejméně důležitý.

Dalším faktorem s vysokým hodnocením je kvalita ubytovacích služeb - 72 dotazovaných dali vysoké hodnocení, přičemž pouze 6 osob hodnotilo tuto položku jako nejméně důležitou.

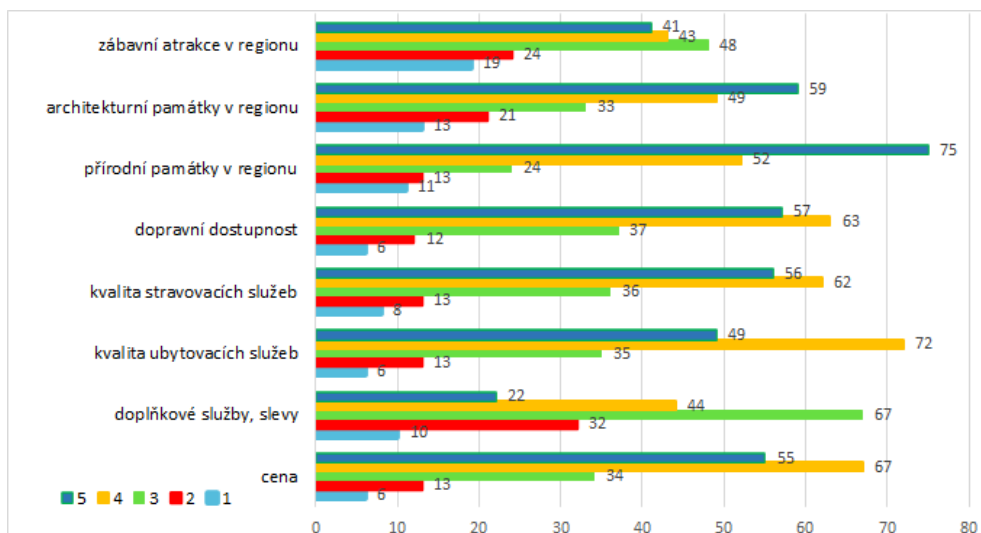
Je nutné také vymezit následující důležité položky:

- Dopravní dostupnost - 64 lidí dalo vysokou známku (4)
- Kvalita stravovacích služeb - 62 lidí dalo vysokou známku (4)
- Cena - 67 lidí dalo vysokou známku (4)
- Architekturní památky - 59 lidí dalo nejvyšší známku (5)

V kategorii doplňkové služby, slevy jenom 22 lidí dalo nejvyšší hodnocení. Nejvíce respondentů uvedlo tento faktor za středně důležitý. Položku zábavní atrakce považovalo za velmi důležitý faktor pouze 41 respondentů a 48 lidí dalo střední známku.

Výsledky k této otázce ve formě tabulky jsou v příloze v tab. číslo 22.

Graf 25 Výsledky otázky číslo 14

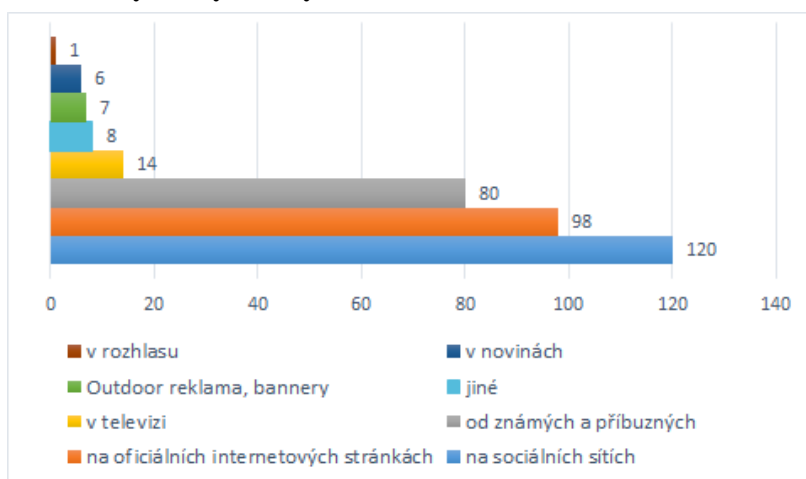

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 15 - Kde hledáte informace o zajímavostech a akcích na jižní Moravě?

Někdy lidé používají různé zdroje k nalezení informací současně, takže u této otázky byla možnost zvolit více odpovědí. Dle výsledku nejčastěji lidé hledají informace na sociálních sítích - 120 respondentů. Následuje vyhledávání na oficiálních internetových stránkách - 98 lidí a informace získané od známých a příbuzných - 80 lidí. Rozhlas označil pouze 1 člověk.

Graf 26 Výsledky otázky číslo 15

Zdroj: vlastní zpracování

V komentářích k možnosti **Jiné** respondenti uvedli další informace:

- Na internetu - 3 lidí
- Blog - 1 člověk
- Google - 2 lidí
- KudyZnudy - 1
- Nehledám - 1

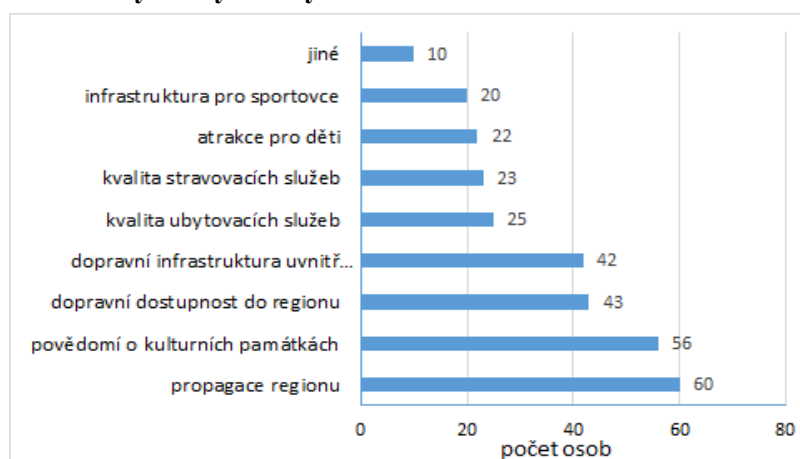
Otázka 16 - Jaké služby podle vašeho názoru je nutné zlepšit v regionu?

Cílem otázky bylo získat od respondentů informace o tom, co je podle jejich názoru potřeba v kraji zlepšit. Respondenti mohli vybrat více možností a také přidat svůj komentář. Propagace regionu a povědomí o památkách je podle výsledků nedostatečné. Téměř stejný počet respondentů uvedlo dopravní dostupnost do regionu a uvnitř regionu.

U varianty **Jiné** byly následující komentáře:

- Byl jsem na Moravě velmi spokojený
- Nevím
- Nic
- Nedá se platit kartou

Graf 27 Výsledky otázky číslo 16

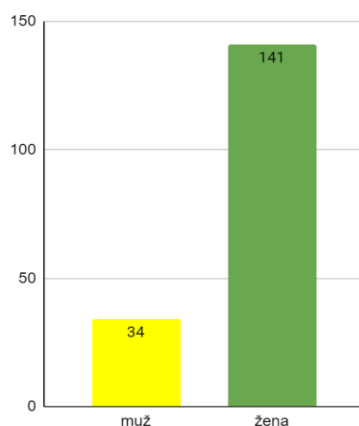
Zdroj: vlastní zpracování

Další otázky byly zaměřeny na sociodemografické charakteristiky respondentů.

Otázka 17 - Jaké je vaše pohlaví?

Dotazování se zúčastnilo 141 (80,6 %) žen a 34 mužů (19,4 %).

Graf 28 Výsledky otázky číslo 17

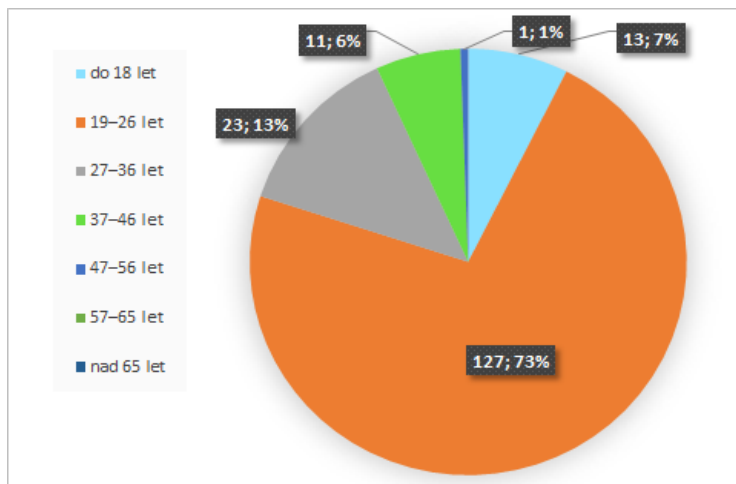

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 18 - Do jaké věkové kategorie patřííte?

Největší skupinu respondentů představuje věková kategorie od 19 - 26 let (73 %) a můžeme předpokládat, že většina zúčastněných jsou studenti. Na druhém místě je věková kategorie od 27 - 36 let. 1 osoba je ve věku od 47- 56 let. Lidé ve věku nad 57 let se dotazování zúčastnili.

Graf 29 Výsledky otázky číslo 18

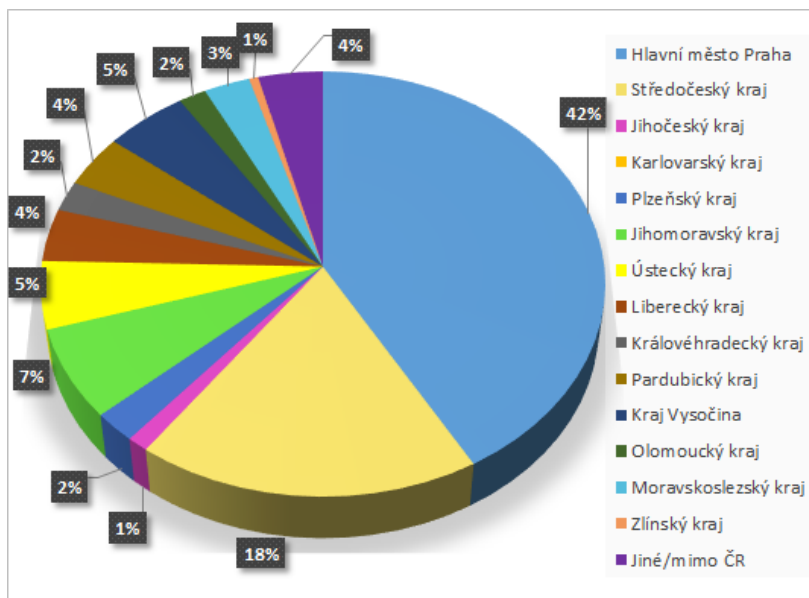

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 19 - Místo vašeho pobytu v ČR?

Nejvíce respondentů bydlí v Praze (42 %), následuje Středočeský kraj (18 %), v Jihomoravském kraji žije 7 % dotázaných.

Graf 30 Výsledky otázky číslo 19

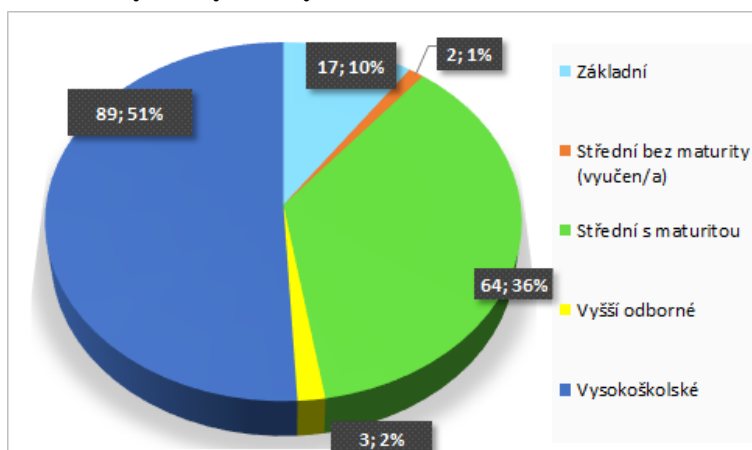

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 20 - Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

89 z celkového počtu respondentů má vysokoškolské vzdělání (51 %), 64 respondentů - střední s maturitou (36 %).

Graf 31 Výsledky otázky číslo 20

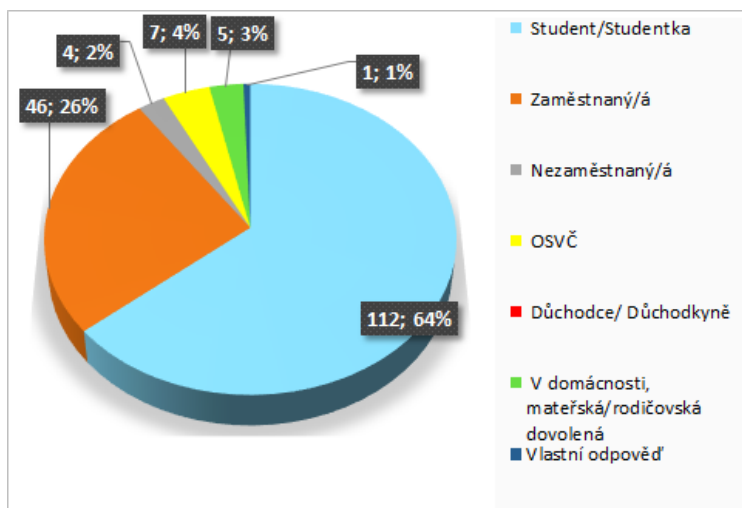

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 21 - Jaké je Vaše sociální postavení?

Dle výsledků 112 respondentů jsou studenti - 112 osob (64 %), následuje zaměstnaní lidé - 46 osob (26 %). V kategorii Důchodce počet odpovědí je 0. U varianty **Vlastní odpověď** 1 člověk přidal - pracující student.

Graf 32 Výsledky otázky číslo 21

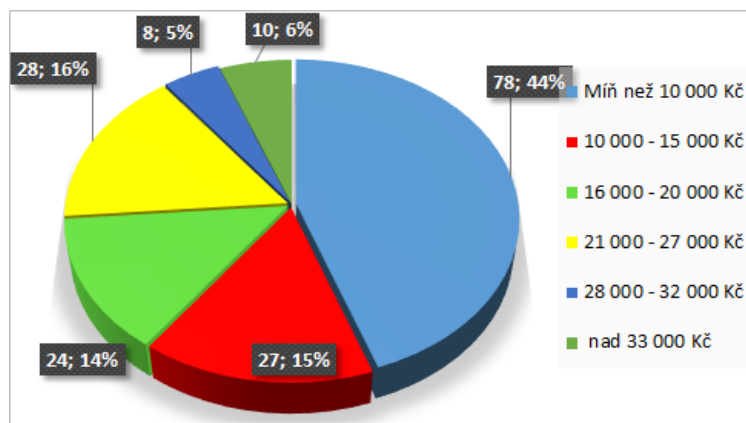

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka 22 - Zvolte prosím úroveň vašeho příjmu.

Výsledky z této otázky ukazují, že více než třetina má příjem méně než 10 000 Kč. Respondenti s příjmem od 10 000 - 15 000, 16 000 - 20 000, 21 000 - 27 000 Kč mají téměř stejné podíly (cca 16 %). Vyšší příjem od 28 000 Kč má méně než 10 % respondentů.

Graf 33 Výsledky otázky číslo 22

Zdroj: vlastní zpracování

4.7 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 175 lidí, z toho 141 žen a 34 mužů. Převládá věková kategorie od 19 - 26 let, kam většinou patří studenti. Z výsledků vyplývá, že 63,4 % cestuje několikrát za rok a preferují poznávací zájezdy (27,7 %), výlety do přírody (22,8 %) a pobytové zájezdy (19,7 %). Co se týče výběru ubytovacího zařízení, nejčastěji se ubytují v hotelech a penzionech.

Více než třetina respondentů preferuje cestovat s rodinou (36,6 %) a s partnerem (34,3 %). Nejčastěji zvolený dopravní prostředek je auto, které poskytuje větší flexibilitu a eliminuje závislost na jízdním řádu. Následuje cestování vlakem a autobusem.

Další otázka se týkala návštěvnosti jižní Moravy a dle výsledků 82,9 % (145 lidí) navštívilo region, což svědčí o oblíbenosti Jihomoravského kraje. Někteří respondenti uvedli, že pobývali ve více než 1 podoblasti kraje. Nejnavštěvovanější oblastí je Pálava a Lednicko-valtický areál (48 %), následuje Brno a okolí (31 %). Podle výsledků průzkumu CzechTourism v roce 2019 obsadily tyto podoblasti také první a druhá místa.

26 % respondentů uvedli za cíl návštěvy jižní Moravy prohlídku kulturních a historických památek, na druhém místě lidí, kteří uskutečnili výlet za přírodou (21 %), následují vinařské akce (17 %). 54 respondentů odpovědělo na otevřenou otázku, aby získali informace o akcích, kterých se zúčastnili (s vyloučením odpovědí Nepamatuji si/Nevím). Nejpopulárnější odpověď byla **Vinobraní a vinařské akce**, což vzhledem k dlouhé vinařské tradici jižní Moravy není překvapivé. Také byly uvedeny dominanty Lednicko-valtického areálu zámky Lednice a Valtice. Nejvyhledávanější přírodní oblastí je Moravský kras a jeho jeskyně.

Z odpovědí na otázku ohledně plánování návštěvy kraje v budoucnu vyplývá, že Jihomoravský kraj je velmi atraktivní, 82 % by region rádo navštívilo. Kvalitu stravovacích a ubytovacích služeb v kraji hodnotí respondenti velmi kladně, ale uvádějí, že kraj by se měl zaměřit na dopravní systém a dopravní dostupnost Jihomoravského kraje. Lze předpokládat, že nízká návštěvnost některých turistických míst je spojena s dopravní dostupností, převážně MHD.

Kromě toho, podle respondentů je nutné zlepšit propagace kraje a povědomí o historických a kulturních památkách. V současnosti region propaguje a prezentuje Centrála cestovního ruchu jižní Moravy, která také spojuje pět destinačních oblastí.

5 Vlastní doporučení a návrh zájezdů

Po zkoumání informací o turistických atraktivitách Jihomoravského kraje může autorka konstatovat, že je mimořádně atraktivní pro domácí i zahraniční turisty. Tento region je plný historických architektonických památek, přírodních oblastí, muzeí a nabízí také infrastrukturu pro sportovce (cyklostezky) a trasy pro pěší turisty.

Jak již bylo zmíněno výše, region se skládá z několika podoblastí a téměř každá má co nabídnout všem věkovým kategoriím návštěvníků. Z výsledků dotazníkového šetření i výzkumu agentury CzechTourism však vyplývá, že návštěvnost je mnohem vyšší na Pálavě a v Moravskolednickém areálu a také v Brně a okolí. Z ohledem na tyto výsledky jsou navrženy zájezdy a doporučení.

Prvním doporučením autorka by uvedla zaměření na **propagaci kraje** za cílem zvýšit atraktivitu nejméně navštěvovaných podoblastí a přilákat nové návštěvníky z ČR i ze zahraničí. V podstatě se jedná o propagaci na internetu, který je dnes součástí našeho života a nejpohodlnějším způsobem získávání informací, na což také ukazují výsledky dotazníkového šetření. Nejlepším způsobem šíření informací jsou sociální sítě, např. Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, TikTok aj. Některé sociální sítě jako Instagram a TikTok využívají převážně mladí lidé, ale střední a starší generace už má své vlastní facebookové profily.

Další možností propagace je umístění reklamních spotů na YouTube, což umožní oslovení širší cílové skupiny. Pro lepší dosah reklamy je možné zajistit natáčení celebrity ve spotu. Autorka by se hlavně zaměřila na sportovní turistiku a zábavní atrakce v regionu.

Po zkoumání nabídky CK na webových stránkách autorka by navrhla změny v některých bodech pro lepší vzhled a pohodlnější vyhledávání informací o zájezdech.

Následujícím doporučením je **vlastní zájezdy**.

Zájezd číslo 1

Poznávací zájezd - Výlet za kouzlem Moravského krasu

Moravský kras - Blansko - Brno - Jihlava

- délka 2 dny
- skupinový zájezd (cca 8 lidí)
- doporučené období - jaro, léto, podzim
- zájezd je určen pro všechny věkové kategorie a především pro rodiny

1. **den** - příjezd cca v 10.00 v Moravský kras, prohlídka jeskyně s průvodcem, propast Macocha a plavba na lodi po řece Punkvě, odpoledne ubytování poblíž jeskyně v ubytovacím zařízení Chata Macocha, oběd v místní restauraci. Po obědě je na výběr procházka naučnou stezkou Macocha (cca 6 km), jízda do lomu Rudice (Seč) nebo volný čas.
2. **den** - ranní odjezd z hotelu cca 9.00. Návštěva Blanska, prohlídka města, muzeum Blanenska. V létě je možnost návštěvy aquaparku. Cesta do Brna (cca 35 min.) Příjezd do Brna, prohlídka hlavních památek města (cca 2,5 hod.) - Vila Tugendhat, Katedrála svatých Petra a Pavla, věž Staré radnice, hrad Špilberk, Brněnské podzemí. Oběd v Brně. Volný čas nebo prohlídka bývalé Káznice na Cejlu. Odjezd z Brna, zastávka v Jihlavě (cca v 17.30). Prohlídka města (cca 1,5 hod.) Večeře a cesta zpět do Prahy (cca 1,5 hod.).

Průměrné náklady:

- Doprava cca 900 Kč z Prahy (zpáteční)
- Ubytování od 400 Kč za noc (bez stravování)
- Prohlídka jeskyně 250 Kč
- Muzeum Blanenska 80 Kč (rodinné 160 Kč)
- Hrad Špilberk vstupné - kasematy 120 Kč, Lapidárium 120 Kč.
- Káznice na Cejlu 150 Kč
- Navíc - náklady na oběd a večeře

Zájezd číslo 2

Mikulov + ArcheoPark Pavlov

Jednodenní výlet z Brna. Při prodloužení je možnost ubytování poblíž zámku Mikulov.
Doporučený program:

- Komentovaná prohlídka zámku Mikulov - prohlídka horní synagogy - archeopark Pavlov - zřícenina hradu Děvičky, Kozího hrádku nebo Zřícenina Sirotčí hrádek, kam vedou turistické stezky.

Návrh zájezdu určen především pro děti. Pro dospělé jsou v okolí Mikulova vinařství nebo vinného sklepa (Vinařství pod Pálavou, vinařství Plener). Navíc návštěva židovského hřbitovu u Kozího hrádku. Navíc je zde možnost výletu na zámky Lednice a Valtice.

Program zájezdu je vhodný pro malé skupiny i jednotlivce. Doporučený dopravní prostředek je auto.

Průměrné náklady:

- Zámek Lednice (cca 16 min. autem)
- Vstupné do zámku 180 Kč (rodinné 400 Kč)
- Horní synagoga 50 Kč (rodinné 120 Kč)
- Vstupné archeopark Pavlov 100 Kč (rodinné 250 Kč)
- Židovský hřbitov
- Návštěva vinařství s degustací cca 500 Kč
- Zřícenina hradu Děvičky 50 Kč (dobrovolné vstupné)

Zájezd číslo 3

Poznávací zájezd Brno - Břeclav - Valtice

Výchozím bodem je Brno, cesta autobusem do Břeclavi trvá cca 40 min. K návštěvě doporučeny následující objekty:

Lichtenštejnský dům, židovský hřbitov a synagoga, kostel sv. Václava (volný vstup), zámek Břeclav, muzeum pod Vodárnou. Hrad Pohansko a slovanské hradiště cca 16 minut autem od Břeclavi.

Nedaleko Břeclavi jsou hlavní dominanty Lednicko-valtického areálu zámek Lednice (cca 15 min. autem) a Valtice (cca 16 min. autem).

Ze zámku Lednice dojdete za půl hodiny na Janův hrad, který je součástí Lednicko-valtického areálu. 9 minut pěšky od Janova hradu se nachází Lovecký zámeček Lednice (vstup zdarma).

Průměrné náklady:

- Vstupné do hradiště a zámečku Pohansko 50 Kč
- Lichtenštejnský dům 50 Kč
- Synagoga 50 Kč
- Janův hrad 80 Kč
- Zámek Valtice 160 Kč (rodinné 430 Kč)
- Návštěva vinného sklepu v zámku od 100 Kč
- Zámek Lednice 210 Kč
- Muzeum pod Vodárnou 50 Kč

Zájezd je jednodenní a určen pro všechny věkové kategorie. Doprava autobusem nebo autem, doporučeno pěšky při návštěvě jednotlivých objektů. Tento výlet je vhodný pro rodiny a malé skupiny.

Zájezd číslo 4

Tento zájezd je zaměřen na turistickou oblast Slovacko, kterou dle výsledků dotazníkového šetření zvolil 1 respondent. Doporučený dopravní prostředek je auto. Zájezd je vhodný pro všechny věkové kategorie.

Program zájezdu - **Brno - Hustopeče - Hodonín - 3 varianty výletů z Hodonína.**

1. varianta - Slovanské hradiště v Mikulčicích (cca 18 min. autem od Hodonína)
2. varianta - zámek Milotice (cca 15 min. autem, autobusem cca 48 min.)
3. varianta - zámek Strážnice (autem cca 25 min., autobusem cca 50 min.)

Cesta Brno - Hustopeče trvá cca 30 min. Prohlídka hlavních zajímavostí města Hustopeče - hlavního náměstí s kostelem sv. Václava a sv. Anežky České, městská radnice, kaple sv. Rocha, městské muzeum a galerie. Navíc je vyhlídka z Mandlové rozhledny cca 1,8 km od centra města (vstup zdarma). Následuje oběd ve městě a odjezd do Hodonína.

Hlavní zajímavosti Hodonína - Hodonín ZOO, Masarykovo muzeum, městská radnice, renesanční zámeček, mariánský sloup, kaple sv. Kříže (vstup zdarma), cocha T. G. Masaryka a další.

Průměrné náklady:

- Slovanské hradiště vstupné archeologická prohlídka 100 Kč (rodinné 200 Kč), vyhlídková 40 Kč
- Zámek Milotice 150 Kč, kostýmová prohlídka 300 Kč
- Zámek Strážnice 70 Kč
- Městské muzeum a galerie 10 Kč
- Hodonín ZOO 140 Kč (rodinné 340 Kč)
- Masarykovo muzeum 50 Kč

Dalším návrhem je propojit návštěvu kulturních a historických památek s akcemi v Jihomoravském kraji. Příkladem jsou sportovní akce MamaGYM workout outdoor (Brno, listopad 2021), bioenergetická cvičení pro obnovu vitality (Brno, listopad 2021), Innogy Winter Run Brno (Brno, listopad 2021). Následují vzdělávací veletrhy burza škol ve Znojmě (listopad 2021), Festival vzdělávání (Brno, prosinec 2021). Každoroční vinařské akce Svatomartinská vína na zámku Čejkovice (listopad 2021, podoblast Slovacko), Čejkovická vinná stezka (květen 2022, podoblast Slovacko).

Při zpracování zájezdů autorka se snažila zohlednit nejen nejznámější dominanty regionu, ale také turistické lokality, jejichž návštěvnost podle studie CzechTourism v roce 2020 klesla.

6 Závěr

V současné době je CR nedílnou součástí života moderní společnosti i osobnosti. Z pohledu státu jde o významné exportní odvětví, které přitahuje miliony pracovníků různých profesí a kvalifikací, a významný globální sektor přispívající k tvorbě HDP.

Rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií a procesy globalizace otevírají nové možnosti pro rozvoj CR. Postupně se rozvíjejí nové formy CR a nové destinační oblasti, objevují se nové trendy v životním stylu a mění se motivace účastníků CR.

V roce 2020 byl CR v ČR, ale i mezinárodní CR byl tvrdě zasažen pandemií Covid-19 a restriktivními opatřeními v podobě zákazů cestování a uzavření hranic. Však letos se postupně začíná zotavovat a lidé už jezdí na výlety.

ČR je stále jednou z turisticky nejvyhledávanějších zemí v Evropě a Jihomoravský kraj je jedním z turisticky nejatraktivnějších regionů v ČR pro domácí hosty i zahraniční návštěvníky.

Teoretická část práce byla zaměřena na základní pojmy související s CR a historii vývoje mezinárodního CR. Dále byla uvedena klasifikace CR - jeho formy a druhy a současné trendy v CR.

Praktická část se skládá z několika částí. První část obsahuje charakteristiku Jihomoravského kraje - krátká historie, ekonomická a demografická charakteristika. Dále byly zaznamenány informace o vývoji CR v regionu v letech 2019 - 2021. Dalším krokem byla analýza regionu z hlediska turistické atraktivity. Jižní Morava je regionem s bohatou vinařskou historií, velkým množstvím kulturních a historických památek, je plná architektonických památek, muzeí a galerií. Region má navíc co nabídnout cyklistům a milovníkům přírody. Ze získaných informací vyplývá, že Jihomoravský kraj má obrovský turistický potenciál.

Práce navíc využívá výsledky studie agentury CzechTourism o návštěvnosti turistických cílů v Jihomoravském kraji v letech 2019 - 2020.

Pro dosažení stanoveného cíle diplomové práce byla také provedena analýza a posouzení nabídky turistických zájezdů na jižní Moravu. Nejoblíbenější nabídkou mezi CK jsou klasické pobyty a pobytové balíčky s základním programem. V současnosti jsou velmi populární wellness programy a pobyty v lázeňských střediscích. CK nabízejí široké možnosti ubytování, a to jak z hlediska lokality, tak typu. Co se týče poznávacích zájezdů, těch není v nabídce CK tolik. Program zájezdu je velmi pestrý, některé trvá až 7 dní. V nabídce jsou programy pro malé i velké skupiny, v programech jednotlivých zájezdů jsou i návštěvy míst mimo jižní Moravu.

Pro získání informace o preferencích zákazníků ohledně cestování bylo realizováno dotazníkové šetření. Výsledky ukazují vysokou atraktivitu jižní Moravy a mezi respondenty jsou nejoblíbenější typy zájezdů poznávací a pobytové zájezdy. Podle respondentů byly také získány informace o nejméně navštěvovaných dílčích oblastech a slabých stránkách kraje, kam především patří dopravní dostupnost.

Na základě výsledků dotazníkového šetření, informací o zajímavostech kraje a výzkumu CzechTourism byly zpracovány jednotlivé poznávací zájezdy.

První zájezd byl zaměřen na přírodní areál Moravský kras a určen pro všechny věkové kategorie a rodinné výlety. Délka zájezdu je 2 dny, program zahrnuje i návštěvu města Jihlavy.

Program druhého výletu předpokládá využití pro děti i dospělé. Lokalita - město Mikulov, typ zájezdu - poznávací, trvání 1 den (s možností prodloužení).

Třetí zájezd představuje jednodenní výlet z Brna. Hlavní zastávka je v Břeclavi a k návštěvě doporučen široký okruh objektů.

Poslední zájezd je určen pro lokalitu podoblasti Slovácko a je vhodný pro všechny věkové kategorie. Program zájezdu je poměrně pestrý a doporučuje se navštívit Slovanské hradiště, hrady a muzea.

Realizace navržených prohlídek přispěje ke zvýšení návštěvnosti jednotlivých turistických míst, která se v roce 2020 snížila. Zpracované programy jsou určeny pro jednotlivce a CK, což by pomohlo zvýšit klientelu při poskytování nabídky poznávacích zájezdů.

7 Seznam použitých zdrojů

- [1] BERÁNEK, Jaromír a kolektiv. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting, 2013. 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
- [2] ČAPEK, Richard a kolektiv. *Geografická kartografie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 373 s. ISBN 80-04-25153-6
- [3] HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 223 s. ISBN 80-716-8948-3
- [4] IVANOVA, Maria a kolektiv. *Geografie cestovního ruchu. Západní a severní Evropa. Japonsko*. Moskva: Urait, 2020. 574 s. ISBN 978-5-534-13837-5
- [5] KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*, Praha: Grada Publishing, 2013. 208 s. ISBN 978-80-247-4603-6
- [6] KOUDELKOVÁ, Petra. *Obraz katolické církve v českých a slovenských médiích v letech 2015-2018*, Praha: Nakladatelství Karolinum, 2021. 116 s. ISBN 978-80-246-4753-1
- [7] *Metodika práce průvodce cestovního ruchu*. Jihlava, 2015. RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, Csc. Skripta. Vysoká škola Polytechnická Jihlava. ISBN 978-80-88064-16-9
- [8] PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus 2., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2014. 256 s. ISBN 978-80-247-4862-7
- [9] PALATKOVÁ, Monika a Jitka Zichová. *Ekonomika turismu. Turismus České republiky*. Praha: Grada Publishing, 2011. 208 s. ISBN 978-80-247-3748-5
- [10] PALATKOVÁ, Monika a Jitka Zichová. *Ekonomika turismu Turismus České republiky. 2., aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Grada Publishing, 2014. 264 s. ISBN 978-80-247-3643-3
- [11] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Cestovní ruch - výkladový slovník*. Ministerstvo pro místní rozvoj. Praha: 2002. 768 s. ISBN 80-239-0152-4
- [12] RYGLOVÁ, Kateřina, *Cestovní ruch. Soubor studijních materiálů*. Praha: Key publishing, 2009. 210 s. ISBN 978-80-74180-28-6
- [13] RYGLOVÁ, Kateřina, Burian Michal, Vajčnerová Ida, *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011. 216 s. ISBN 978-80-247-4039-3
- [14] SEIFERTOVÁ Věra a kolektiv. *Průvodcovské činnosti*. Praha: Grada Publishing, 2013. 208 s. ISBN 978-80-247-4807-8
- [15] SMITH, Melanie a László Puczkó. *Zdravotní a Wellness turismus*. Oxford: Elsevier LTD, 2009. 399 s. ISBN 978-0-7506-8343-2

- [16] ŠTEMBERK Jan, Cestovní ruch a česká společnost na přelomu 19. a 20. století, časopis HISTORICKÁ SOCIOLOGIE 1/2013. Nakladatelství Karolinum Univerzita Karlova. 2013. 75–88 s. ISSN: 1804-0616 E-ISSN: 2336-3525
- [17] TOPOL, Eric. *The future of medicine: Your health is in your hands*. Moscow: Alpina non-fiction, 2016. 492 s. ISBN 978-5-91671-592-7
- [18] VYSTOUPIL, Jiří a Martin Šauer. *Základy cestovního ruchu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2006. 163 s. ISBN 80-210-4205-2
- [19] WEARING, Stephen. *Volunteer Tourism. Experiences that Make a Difference*. Wallingford: CABI Publishing, 2001. 240 s. ISBN 0-85199-533-0
- [20] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. 2.vyd. Praha: Linde, 2012. 448 s. ISBN 978-80-72018-80-2

Internetové zdroje:

- [1] Sociologická encyklopedie. *Sociologická encyklopedie*. [online]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sociologická_encyklopedie:Sociologická_encyklopedie
- [2] Department of Economic and Social Affairs. *International Recommendations for Tourism Statistics 2008*. [online]. Dostupné z: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf
- [3] GYR, Ueli, 2010. The History of Tourism: Structures on the Path to Modernity. Institut für Europäische Geschichte, Online (EGO) Dostupné z: <http://ieg-ego.eu/en/threads/europe-on-the-road/the-history-of-tourism>
- [4] Britská cestovka Thomas Cook zkrachovala | E15.cz. *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události* [online]. Copyright © 2001 [cit. 23.09.2019]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/jedna-z-nejstarsich-cestovnich-kancelari-na-svete-zkrachovala-1362589>
- [5] Co je Schengen - Schengen. *Euroskop.cz. Věcně o Evropě* [online]. Copyright © 2005 [cit. 01.01.2021]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen>
- [6] Cestovní ruch se stal globálním odvětvím / ČSÚ. *Český statistický úřad. Cestovní ruch se stal globálním odvětvím* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/a50040f05b>
- [7] Barometer | UNWTO. *Home / UNWTO* [online]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/taxonomy/term/347>
- [8] Analýza UNWTO NA WEB-def [online]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/getattachment/0e0a65a6-27e7-4381-bfb4-4f93edbd34d9/Analyza-vyvoje-svetoveho-CR-2018-2019-UNWTO.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf>

- [9] Лечебный туризм в Европе - обзор лучших курортов. *ТурВопрос - советы, обзоры и путеводители для ярких, незабываемых путешествий* [online]. Copyright © Copyright 2021, [cit. 23.07.2019]. Dostupné z: <https://turvopros.com/lecebnyiy-turizm-v-evrope/>
- [10] Suezský průplav otevřel Evropě Asii - ČT24 - Česká televize. *ČT24 - Nej důvěryhodnější zpravodajský web v ČR - Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 25.04.2009]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1410694-suezsky-pruplav-otevrel-evrope-asii>
- [11] Религиозный туризм - HiSoUR История культуры. *Религиозный туризм - главная страница* [online]. Dostupné z <https://www.hisour.com/ru/religious-tourism-39188/#>
- [12] Деловой туризм - Profconf. *Конференции. Профконференции. Организация конференций. Проведение конференций. Бизнес мероприятия под ключ - Profconf* [online]. Copyright © [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <http://www.proconf.ru/turism.html>
- [13] О терминологии и типологии мрачного туризма. *Все о туризме. Туристическая библиотека* [online]. Dostupné z: https://tourlib.net/statti_tourism/bugrij.htm
- [14] KOTÍKOVÁ, Halina a Eva SCHWARTZHOFFOVÁ. *Nové trendy v pořádání akcí a událostí (events) v cestovním ruchu* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. ISBN 978-80-87147-05-4. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/5730ec1b-6510-4d64-ad81-86f39f23813a/GetFile5_4.pdf
- [15] Exotická láska aneb Nejlepší destinace pro líbánky v roce 2021 | Blog Invia.cz. *Invia.cz - Vaše dovolená 2021, Nejširší výběr zájezdů od 300 CK* [online]. Copyright © 2000 [cit. 17.12.2020]. Dostupné z: <https://www.invia.cz/blog/exoticka-laska-aneb-nejlepsi-destinace-pro-libanky-v-roce-2021/>
- [16] PETERKA, Roman. Vesmírnou raketou. *Revue objevů, vědy, techniky a lidí. 21 století. Vesmír - kosmonautika* [online]. RF HOBBY s.r.o., 2003 [cit. 21.11.2003]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20101224001650/http://21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2003112103>
- [17] Первый космический турист выйдет в открытый космос в 2023 году - Новости – Страна – Коммерсантъ. *Коммерсантъ: последние новости России и мира* [online]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4391570>
- [18] Trendy cestovního ruchu v roce 2021: co očekávat? | .TR. *Zpravodajství z celého světa pro odborníky cestovního ruchu | .TR* [online]. Copyright © Tourism Review Media 2021 [cit. 11.01.2021]. Dostupné z: <https://www.tourism-review.cz/trendy-cestovniho-ruchu-2021-news11834>
- [19] Trendy v cestování v době pandemie, které formovaly posledních šest měsíců | Click. Magazine. *Redirecting to https://partner.booking.com/en-gb* [online]. Copyright © 1996 [cit. 16.09.2020]. Dostupné z: <https://partner.booking.com/cs/click-magazine/nov%C3%A9-trendy->

[v-cestov%C3%A1n%C3%AD-chov%C3%A1n%C3%AD-z%C3%A1kazn%C3%ADk%C5%AF](#)

[20] Země V4 přijaly společný marketingový plán podpory cestovního ruchu na rok 2021 - TTG – vše o cestovním ruchu. *TTG - vše o cestovním ruchu - Vše o cestovním ruchu* [online]. Copyright © 2021 [cit. 29.04.2021]. Dostupné z: <https://www.ttg.cz/zeme-v4-prijaly-spolecny-marketingovy-plan-podpory-cestovniho-ruchu-na-rok-2021/>

[21] Jižní Morava. *Jižní Morava, ubytování na Moravě* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05.10.2021]. Dostupné z: <https://www.visitjiznimorava.cz/cz/jizni-morava/18/>

[22] Magni. *Magni. Cesty s příběhem* [online]. Copyright © 2013 [cit. 31.07.2021]. Dostupné z: <http://www.magni.cz/history/region-history/3-jizni-morava.html>

[23] Charakteristika Jihomoravského kraje / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_jihomoravskeho_kraje

[24] Charakteristika Jihomoravského kraje / ČSÚ v Brně. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje*. [online]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11280/17987574/rocenka_char.pdf/f5fcf39d-1890-4a6c-8612-585908658fe6?version=1.14

[25] Demografický vývoj v Jihomoravském kraji v 1. čtvrtletí 2020 / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xb/demograficky-vyvoj-v-jihomoravskem-kraji-v-1-ctvrtletí-2020>

[26] Cestovní ruch v Jihomoravském kraji ve 2. čtvrtletí 2021 / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/cestovni-ruch-v-jihomoravskem-kraji-ve-2-ctvrtletí-2021>

[27] Zemědělství a průmysl – Regiony České republiky. *Regiony České republiky – Kraje České republiky pro školáky* [online]. Dostupné z: <http://regiony.lusa.cz/jihomoravsky-kraj/zemedelstvi-a-prumysl/>

[28] průmysl,doprava,zemědělství :: Jihomoravský kraj. *Jihomoravský kraj* [online]. Copyright © 2010 Všechna práva vyhrazena. [cit. 01.10.2021]. Dostupné z: <https://10jihomoravsky.webnode.cz/jihomoravsky-kraj/prumysl-doprava-zemedelstvi/>

[29] Historie - Mendelova univerzita v Brně. *Mendelova univerzita v Brně* [online]. Copyright © 2021 Mendelova univerzita v Brně [cit. 01.10.2021]. Dostupné z: <https://mendelu.cz/30354-historie>

[30] Školství v Jihomoravském kraji ve školním roce 2020/2021 / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/skolstvi-v-jihomoravskem-kraji-ve-skolnim-roce-20202021>

- [31] Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2020 a strategie APZ pro rok 2021. *Úřad práce ČR* [online]. Copyright ©w [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: https://www.uradprace.cz/documents/37855/925019/Rocni_JMK_2020.pdf/645426a3-0c23-5e53-ead8-76b63ebc9ffa
- [32] Cestovní ruch v roce 2019 / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/cestovni-ruch-v-roce-2019>
- [33] Cestovní ruch v Jihomoravském kraji v roce 2020 / ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Brně* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xb/cestovni-ruch-v-roce-2020>
- [34] Centrála cestovního ruchu jižní Moravy | Fandíme turismu a jižní Moravě. *Centrála cestovního ruchu jižní Moravy | Fandíme turismu a jižní Moravě* [online]. Copyright © Centrála cestovního ruchu [cit. 01.01.2021]. Dostupné z: <https://www.ccrjm.cz/o-centrale/obecne-informace/>
- [35] Amatérská jeskyně v Moravském krasu slaví 50 let od objevení. Je nejdelším jeskynním systémem v Česku — ČT24 — Česká televize. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 18.01.2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2708270-amaterska-jeskyne-v-moravskem-krasu-slavi-50-let-je-nejdelsim-jeskynnim-systemem-v>
- [36] O zámku | Zámek Rájec. *Rájec nad Svitavou. Oficiální webová prezentace státního zámku.* [online]. Dostupné z: <https://www.zamek-rajec.cz/cs/o-zamku>
- [37] Kudy z nudy - Kostel Jména Panny Marie Křtiny s poutním areálem a kostnicí. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2021 CzechTourism [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/poutni-kostel-jmena-panny-marie-s-arealem-ve-krtin>
- [38] Kudy z nudy - Zámek Blansko - Muzeum Blanenska: zámecké interiéry, stálé expozice i sezónní výstavy. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2021 CzechTourism [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/blansko-mestske-muzeum-na-zamku>
- [39] Výletní cíle | Go From Brno. *Jednodenní výlety z Brna tam, kde nejsou davy | Gofrombrno.cz* [online]. Copyright © 2021 Brněnsko. Vytvořeno v [cit. 01.10.2021]. Dostupné z: https://www.gofrombrno.cz/vyletni-cile?subregion=25&field_tr_poi_type_target_id=All&page=1&next=1
- [40] Tipy na výlet | Hrad-Pernštejn. *Pernštejn. Oficiální webová prezentace státního zámku.* [online]. Dostupné z: <https://www.hrad-pernstejn.cz/cs/tipy-na-vylet>

- [41] Cisterciácké opatství Porta coeli | Go From Brno. *Jednodenní výlety z Brna tam, kde nejsou davy* | *Gofrombrno.cz* [online]. Copyright © 2021 Brněnsko. Vytvořeno v [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://www.gofrombrno.cz/cisterciacke-opatstvi-porta-coeli>
- [42] Z historie - Zámek Rosice. *Zámek Rosice* [online]. Copyright © 2021, Správa zámku Rosice. Všechna práva vyhrazena. [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://zamek-rosice.cz/o-zamku/z-historie/>
- [43] Kaple nejsvětější trojice | Go From Brno. *Jednodenní výlety z Brna tam, kde nejsou davy* | *Gofrombrno.cz* [online]. Copyright © 2021 Brněnsko. Vytvořeno v [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://www.gofrombrno.cz/kaple-nejsvetejsi-trojice>
- [44] O parku | Permonium. *Permonium* [online]. Copyright © 2021 Permonium [cit. 01.09.2021]. Dostupné z: <https://www.permonium.cz/o-parku-2/>
- [45] Reuz.cz - Regionální uzkorozchodná železnice - Pro navstevniky. *Vše pro návštěvníky - termíny jízd, cesta k nám, naše služby, ceník...*[online]. Copyright © 2011 [cit. 01.01.2021]. Dostupné z: <http://www.reuz.cz/pro-navstevniky/>
- [46] Historie kláštera. *Benediktinské opatství Rajhrad. Historie rajhradského benediktinského kláštera* [online]. Dostupné z:<http://www.rajhrad.benediktini.cz/historie.html>
- [47] Rozhledna Akátová věž Výhon - Město Židlochovice. *Město Židlochovice* [online]. Copyright © 2000 [cit. 01.08.2021]. Dostupné z: <https://www.zidlochovice.cz/cs/kultura-a-volny-cas/rozhledna-akatova-vez-vyhon.html>
- [48] Prohlídkové okruhy - Zámek Bučovice. *Bučovice. Oficiální webová prezentace státního zámku* [online]. Dostupné z: <https://www.zamek-bucovice.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy>
- [49] Socha generála Kutuzova v Křenovicích | Go From Brno. *Jednodenní výlety z Brna tam, kde nejsou davy* | *Gofrombrno.cz* [online]. Copyright © 2021 Brněnsko. Vytvořeno v [cit. 05.10.2021]. Dostupné z: <https://www.gofrombrno.cz/socha-general-a-kutuzova-v-krenovicich>
- [40] O hvězdárně - Hvězdárna a planetárium Oldřicha Kotíka. *O Hvězdárně* [online]. Copyright © 1995 [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <https://www.hvezdarnazdanice.cz/o-hvezdarne.html>
<https://www.hvezdarnazdanice.cz/o-hvezdarne.html>
- [51] Krchůvek u Křenovic - Pomník | Turistika.cz. *Pro větší zážitek z cest a výletů* | *Turistika.cz* [online]. Copyright © 2007 [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/krchuvek-u-krenovic/detail>
- [52] Novinky | Slavnosti chřestu a vína 2021. *Novinky | Slavnosti chřestu a vína 2021* [online]. Dostupné z: <https://slavnostichrestu.cz/>
- [53] Synagoga: Dolní Kounice. *Dolní Kounice: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://m.dolnikounice.cz/synagoga/d-78785>

- [54] Rozhledna Réna | Go From Brno. *Jednodenní výlety z Brna tam, kde nejsou davy* | *Gofrombrno.cz* [online]. Copyright © 2021 Brněnsko. Vytvořeno v [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <https://www.gofrombrno.cz/rozhledna-rena>
- [55] Turistické cíle - ZnojmoRegion. *Úvod - ZnojmoRegion* [online]. Copyright © 2019 [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <https://znojmoregion.cz/turisticke-cile>
- [56] Státní zámek Vranov nad Dyjí | Zámek Vranov. *Vranov nad Dyjí. Oficiální webová prezentace státního zámku.* [online]. Dostupné z: <https://www.zamek-vranov.cz/cs>
- [57] Státní zámek Lednice – oficiální webové stránky. *Lednice. Oficiální webová prezentace státního zámku.* [online]. Dostupné z: <https://www.zamek-lednice.com/cs>
- [58] Státní zámek Valtice | Zámek Valtice. *Valtice. Oficiální webová prezentace státního zámku.* [online]. Dostupné z: <https://www.zamek-valtice.cz/cs>
- [59] Slovácko. *Slovácko* [online]. Dostupné z: <https://www.slovacko.cz/>
- [60] Centrála cestovního ruchu - Jižní Morava | Gourmet Jižní Morava. *Centrála cestovního ruchu jižní Moravy | Fandíme turismu a jižní Moravě* [online]. Copyright © Centrála cestovního ruchu [cit. 25.10.2021]. Dostupné z: <https://www.ccrjm.cz/statistiky/>
- [61] CK Atis - Cestovní kancelář ATIS a.s.. *Dovolená Česko - Dovolená Maďarsko - Dovolená Slovensko - Dovolená Polsko* | *CK ATIS a.s.* [online]. Copyright © 2021 V [cit. 21.09.2021]. Dostupné z: <https://www.atis.cz/informace/ck-atis/>
- [62] Jižní Morava dovolená 2021, Česká republika - zájezdy od 300 CK - Invia. *Invia.cz - Vaše dovolená 2021, Nejširší výběr zájezdů od 300 CK* [online]. Copyright © 2000 [cit. 05.10.2021]. Dostupné z: <https://www.invia.cz/dovolena/ceska-republika/jizni-morava/>
- [63] TIPATOURL cestovní kancelář - O firmě. *Cestujete s námi již 32 let* [online]. Copyright © 2013 Tipatour Vytvořil ESONet, s.r.o. [cit. 01.08.2021]. Dostupné z: https://www.tipatour.cz/cz/o_firme.html
- [64] Zájezdy - Česká republika - Jihomoravský kraj | Cestovní kancelář TepTour Teplice. *Cestovní kancelář TepTour Teplice - Váš partner na cestách* [online]. Dostupné z: https://www.teptour.cz/cs/zajezdy?filters%5Bdestination%5D=248&filters%5Bprice_min%5D=0+K%C4%8D&filters%5Bprice_max%5D=50000+K%C4%8D&filters%5Bnight_count_max%5D=30
- [65] GEOPS CK - O nás, informace o cestovní kanceláři. *Poznávací zájezdy Francie, Itálie, Maďarsko, Španělsko GEOPS-CK* [online]. Copyright © GEOPS [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://geops.cz/informace/>
- [66] Poznávací zájezd Jižní Morava | dovolená v Česku 2021 | CK Redok. *Poznávací zájezdy - Redok.cz* [online]. Copyright © REDOK TRAVEL s.r.o. [cit. 17.10.2021]. Dostupné z: <https://www.redok.cz/jizni-morava-s-vylety-cz709-21/>

8 Přílohy

Příloha 1

Dotazníkové šetření

Dobrý den,

Jmenuji se Anna Samsonova a jsem studentkou Provozně Ekonomické fakulty na ČZU v Praze. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí méj diplomové práci zaměřenou na cestovní ruch na jižní Moravě.

Dotazník je anonymní a slouží pouze pro zpracování méj diplomové práce.

Předem chtěla bych Vám poděkovat za Vaši čas a ochotu!

1 Kolikrát za rok pravidelně cestujete?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Jednou za rok
- B. Několikrát
- C. Pouze o prázdninách
- D. Skoro každý měsíc
- E. Jiné

2 Jaký typ cestování preferujete nejvíc?

Můžete zvolit 3 odpovědi

- A. Pobytový zájezd
- B. Poznavací turistika
- C. Zdravotní zájezd
- D. Aktivní/Sportovní typ
- E. Wellness/Relaxační zájezd
- F. Eventy/Veletrhy
- G. Výlet do přírody

3 Jaký typ ubytování preferujete nejvíc?

Můžete zvolit až 3 odpovědi

- A. Hotel
- B. Penzion
- C. Hostel
- D. Apartmá
- E. Chata
- F. Ubytování u známých
- G. Obytné auto
- H. Kempování
- I. Jiné

4 S kým nejčastěji cestujete?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Sám/a
- B. S přáteli
- C. S rodinou
- D. S partnerem/partnerkou
- E. Jiné

5 Jaký dopravní prostředek preferujete?

Můžete zvolit až 3 odpovědi

- A. Auto
- B. Autobus
- C. Kolo
- D. Vlák
- E. Pěšky
- F. Motocykl
- G. Jiný způsob

6 Navštívil/a jste někdy region jižní Morava?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Ano
- B. Ne

7 Kterou z podoblastí jižní Moravy jste navštívil/a?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Brno a okolí
- B. Moravský kras a okolí
- C. Znojensko a Podyjí
- D. Pálava a Lednicko-valtický areál
- E. Slovácko
- F. Nenavštívil/a jsem region
- G. Jiná/více než jednu oblast

8 Jaká byla naposled délka pobytu na jižní Moravě?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. 1 den
- B. 2 - 4 dny
- C. 7 dnů
- D. 8 - 14 dnů
- E. déle než 14 dnů
- F. Nenavštívil/a jsem region
- G. jiné

9 Co bylo účelem vaší poslední návštěvy tohoto regionu?

Můžete zvolit až 3 odpovědi

- A. Služební cesta či studium
- B. Návštěva příbuzných
- C. Kulturní a historické památky
- D. Sportovní akce
- E. Vinařství a Vinobraní
- F. Zdravotní pobyt a wellness
- G. Příroda

- H. Kulinářské akce
- I. Zábavní atrakce
- J. Nenavštívil/a jsem region
- K. Jiné

10 Jakou akci jste navštívil/a naposled na jižní Moravě?

Otevřená otázka

.....

11 Využil/a jste při návštěvě jižní Moravy služeb cestovní kanceláře?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Ano
- B. Ne

12 Plánujete někdy navštívit jižní Moravu?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Ano
- B. Ne
- C. Ještě jsem nad tím nepřemýšlel/a
- D. Možná někdy

13 Ohodnoťte prosím uvedené služby a atraktivitu v Jihomoravském kraji.

od 1 do 5 bodů, kde 5 je nejlepší hodnocení faktoru

ubytovací služby	1	2	3	4	5
stravovací služby	1	2	3	4	5
doplňkové služby (půjčení kol aj.), slevy	1	2	3	4	5
dopravní systém	1	2	3	4	5
infrastruktura pro sportovce (cyklostezky)	1	2	3	4	5
sportovní akce	1	2	3	4	5
kulturní akce	1	2	3	4	5
přírodní památky a parky	1	2	3	4	5
architekturní a historické památky	1	2	3	4	5
zábavní atrakce v regionu	1	2	3	4	5

14 Ohodnot'te prosím uvedené faktory, které ovlivňují vaši volbu při výběru destinaci:*od 1 do 5 bodů, kde 5 je nejdůležitější faktor*

cena	1	2	3	4	5
doplňkové služby, slevy	1	2	3	4	5
kvalita ubytovacích služeb	1	2	3	4	5
kvalita stravovacích služeb	1	2	3	4	5
dopravní dostupnost	1	2	3	4	5
přírodní památky v regionu	1	2	3	4	5
architekturní památky v regionu	1	2	3	4	5
záabavní atrakce v regionu	1	2	3	4	5

15 Kde hledáte informace o zajímavostech a akcích na Jižní Moravě?*Můžete zvolit až 3 odpovědi*

- A. na sociálních sítích
- B. na oficiálních internetových stránkách
- C. v rozhlasu
- D. v televizi
- E. v novinách
- F. Outdoor reklama, bannery
- G. od známých a příbuzných
- H. jiné

16 Jaké služby podle vašeho názoru je nutné zlepšit v regionu?*Můžete zvolit až 4 odpovědi*

- A. kvalita stravovacích služeb
- B. kvalita ubytovacích služeb
- C. dopravní dostupnost do regionu
- D. dopravní infrastruktura uvnitř regionu
- E. povědomí o kulturních památkách
- F. atrakce pro děti
- G. infrastruktura pro sportovce
- H. propagace regionu
- I. jiné

17 Jaké je vaše pohlaví?*Vyberte jednu z nabízených odpovědi*

- A. muž

B. žena

18 Do jaké věkové kategorie patříte?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. do 18 let
- B. 19–26 let
- C. 27–36 let
- D. 37–46 let
- E. 47–56 let
- F. 57–65 let
- G. nad 65 let

19 Místo vašeho pobytu v ČR:

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Hlavní město Praha
- B. Středočeský kraj
- C. Jihočeský kraj
- D. Karlovarský kraj
- E. Plzeňský kraj
- F. Jihomoravský kraj
- G. Ústecký kraj
- H. Liberecký kraj
- I. Královéhradecký kraj
- J. Pardubický kraj
- K. Kraj Vysočina
- L. Olomoucký kraj
- M. Moravskoslezský kraj
- N. Zlínský kraj
- O. Jiné

20 Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Základní
- B. Střední bez maturity (vyučen/a)
- C. Střední s maturitou
- D. Vyšší odborné
- E. Vysokoškolské

21 Jaké je Vaše sociální postavení?

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

- A. Student/Studentka
- B. Zaměstnaný/á
- C. Nezaměstnaný/á
- D. OSVČ
- E. Důchodce/ Důchodkyně

- F. V domácnosti, mateřská/rodičovská dovolená
- G. Vlastní odpověď

22 Zvolte prosím úroveň vašeho příjmu:

Vyberte jednu z nabízených odpovědí

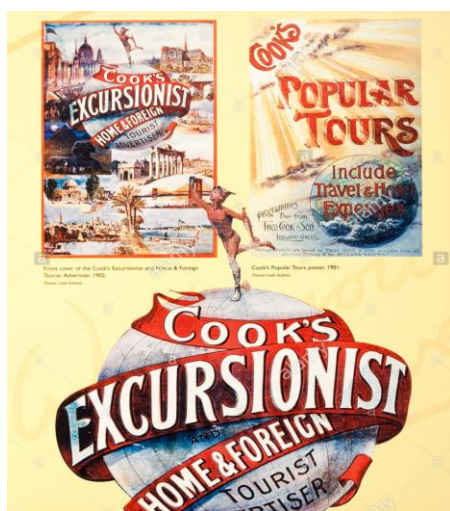
- A. Míň než 10 000 Kč
- B. 10 000 - 15 000 Kč
- C. 16 000 - 20 000 Kč
- D. 21 000 - 27 000 Kč
- E. 28 000 - 32 000 Kč
- F. nad 33 000 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování 2021

Příloha 2

Obrázky

Obrázek 2 - Barevný plakát společnosti Thomas Cook & Son

Zdroj: internetová stránka i2.wp.com, 2021

Obrázek 3 - Plakát nabízející zájezd po řece Nil

The Nile Voyage
THOS. COOK & SON OFFER YOU THE FINEST
RIVER STEAMERS IN THE WORLD
Luxurious State-Rooms : Spacious Decks : Private Bath-Rooms
Unrivalled Comfort : Hot and cold running water in every cabin

THREE WEEKS' VOYAGE to LUXOR & ASWAN ^{AND}
The S.S. "SUDAN," "ARABIA" & "EGYPT" leave Cairo ^{BACK} £70
weekly on Wednesdays from November 7th to March—FARE

TWO WEEKS' VOYAGE to LUXOR & ASWAN ^{AND}
The S.S. "ROSETTA" & "DAMIETTA" leave Asyut ^{BACK} £56
weekly on Saturdays from January 5th to March—FARE
(including railway fare from Cairo to Asyut and return).

ONE WEEK'S VOYAGE to ABU-SIMBEL & HALFA ^{AND}
The S.S. "THEBES" leaves Aswan (Shellal) weekly on ^{BACK} £30
Mondays in connection with both the above services—FARE

Apply to:—
THOS. COOK & SON LTD.
CHIEF OFFICE:—
BERKELEY ST., PICCADILLY, LONDON, W.1.
Branches at Cairo, Luxor, Aswan, Alexandria, Port Said, Khartoum and throughout the world.

Egypt 1922

Zdroj: internetová stránka independenttravelcats.com, 2021

Obrázek 4 - Skupina turistů v ruinách Pompejí v roce 1868

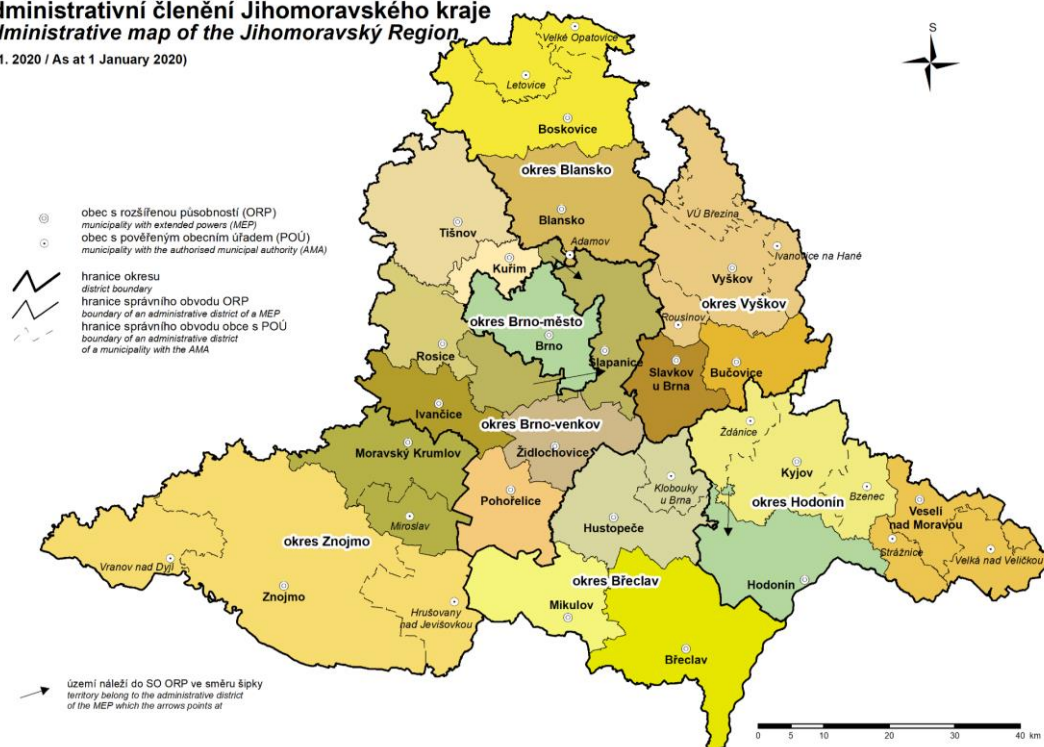

Zdroj: internetová stránka thescottishsun.co.uk, 2021

Obrázek 5 - Administrativní členění Jihomoravského kraje

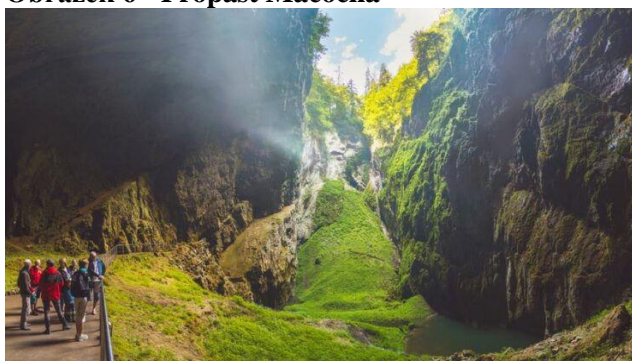
Administrativní členění Jihomoravského kraje Administrative map of the Jihomoravský Region

(1. 1. 2020 / As at 1 January 2020)

Zdroj: Český statistický úřad (Krajská správa ČSÚ v Brně), 2020

Obrázek 6 - Propast Macocha

Zdroj: Oficiální stránky turistické destinace Moravský kras a okolí, 2021

Obrázek 7 - Zámek Rájec nad Svitavou

Zdroj: internetová stránka www.moravskykras.eu, 2021

Obrázek 8 - Chrám Jména Panny Marie ve Křtinách

Zdroj: internetová stránka www.moravskykras.eu, 2021

Obrázek 9 - Hrad Pernštejn

Zdroj: fotogalerie Národní památkový ústav, 2021

Obrázek 10 - Kaple Nejsvětější Trojice

Zdroj: internetová stránka kudyznudy.cz, 2021

Obrázek 11 - Rozhledna Akátová věž

Zdroj: internetová stránka města Židlochovice

Obrázek 12 - Region Znojmo

Zdroj: internetová stránka znojmo region, 2021

Obrázek 13 - Pohled na hrad Bítov

Zdroj: internetová stránka Hrad Bítov, 2021

Obrázek 14 - Arkádové nádvoří zámku Moravský Krumlov

Zdroj: internetová stránka mkrumlov.cz, 2021

Obrázek 15 - Jižní fasáda zámku Lednice

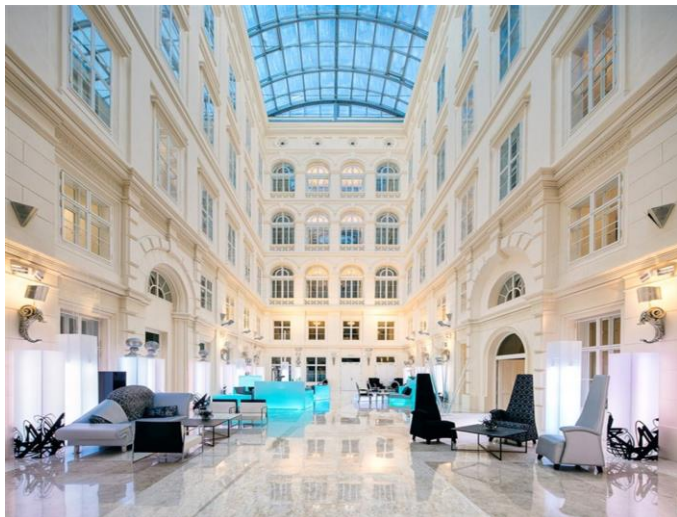
Zdroj: fotogalerie internetové stránky Zámek Lednice, 2021

Obrázek 16 - Hotel ALEXANDRIA exteriér

Zdroj: internetová stránka atis.cz, 2021

Obrázek 17 - Hotel Barceló Palace Brno

Zdroj: internetová stránka atis.cz, 2021

Obrázek 18 - Lázeňský Dům Perla

Zdroj: internetová stránka invia.cz, 2021

Obrázek 19 - Hotel Jurkovičův dům

Zdroj: internetová stránka invia.cz, 2021

Obrázek 20 - Penzion v Aleji

Zdroj: internetová stránka tipatour.cz, 2021

Obrázek 21 - Hotel La Port

Zdroj: internetová stránka tipatour.cz, 2021

Obrázek 22 - Hotel Vinum Coeli

Zdroj: internetová stránka tipatour.cz, 2021

Obrázek 23 - Hotel Lázně Kostelec

Zdroj: internetová stránka tipatour.cz, 2021

Příloha 3

Tabulky

Tab. 2 Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2020

	Stav k 1. lednu 2020			Stav k 31. březnu 2020			Rozdíl přírůstek (úbytek) obyvatel od počátku roku		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	1 191 989	585 254	606 735	1 192 698	585 700	606 998	709	446	263
v tom okresy:									
Blansko	109 136	53 800	55 336	109 162	53 809	55 353	26	9	17
Brno-město	381 346	184 925	196 421	381 569	185 097	196 472	223	172	51
Brno-venkov	224 642	111 140	113 502	225 076	111 392	113 684	434	252	182
Břeclav	116 291	57 245	59 046	116 302	57 258	59 044	11	13	-2
Hodonín	153 943	75 973	77 970	153 891	75 944	77 947	-52	-29	-23
Vyškov	92 280	45 696	46 584	92 328	45 727	46 601	48	31	17
Znojmo	114 351	56 475	57 876	114 370	56 473	57 897	19	-2	21

Zdroj: Český statistický úřad, 2020

Tab. 4 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2020

	4. čtvrtletí 2020			rok 2020		
	celkem	přírůstek (úbytek) proti 4. čtvrtletí 2019		celkem	přírůstek (úbytek) proti roku 2019	
		abs.	%		abs.	%
Hosté	70 188	-363 622	-83,8	1 162 315	-974 944	-45,6
rezidenti	58 665	-218 711	-78,9	957 207	-422 652	-30,6
nerezidenti	11 523	-144 911	-92,6	205 108	-552 292	-72,9
Přenocování	159 703	-604 736	-79,1	2 705 822	-1 522 264	-36,0
rezidenti	137 527	-356 587	-72,2	2 325 994	-584 118	-20,1
nerezidenti	22 176	-248 149	-91,8	379 828	-938 146	-71,2
Průměrný počet přenocování	2,3	0,5	29,1	.	x	x
rezidenti	2,3	0,6	31,6	2,4	0,3	15,2
nerezidenti	1,9	0,2	11,4	1,9	0,1	6,4

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2021

Tab. 7 Vývoj návštěvnosti turistických cílů v létě 2019-2020, pozitivní vývoj

název objektu	červen 2019	červenec 2019	srpen 2019	červen 2020	červenec 2020	srpen 2020	červen rozdíl %	červenec rozdíl %	srpen rozdíl %	kategorie
Státní zámek Lednice	43 325	80 632	89 072	21 902	91 870	91 293	-49%	14%	2%	hrady a zámky
Státní zámek Valtice	14 685	36 808	38 801	9 877	30 795	53 647	-33%	-16%	38%	hrady a zámky
Hrad Špilberk	8 849	11 338	13 258	4 514	14 510	15 089	-49%	28%	14%	hrady a zámky
Státní zámek Lysice	4 143	6 877	7 379	2 632	11 488	9 572	-36%	67%	30%	hrady a zámky
Státní zámek Milotice	7 648	9 213	10 057	3 208	11 856	13 516	-58%	29%	34%	hrady a zámky
Znojemský hrad	953	2 692	3 203	1 190	4 604	5 431	25%	71%	70%	hrady a zámky
Muzeum Bučovice	15	150	189	64	478	303	327%	219%	60%	muzea a galerie
Muzeum regionu Boskovicka	882	681	165	160	360	457	-82%	-47%	177%	muzea a galerie
Muzeum v Ivančicích	0	190	215	214	384	405		102%	88%	muzea a galerie
Hradební opevnění Znojmo (okruh s průvodcem)	117	211	220	170	600	634	45%	184%	188%	ostatní turistické cíle
Vinice Šobes (degustační stánek Znovínu)	7 560	9 000	7 090	5 000	10 420	15 520	-34%	16%	119%	přírodní turistické cíle
Klášter Minoritů	810	1 083	846	343	1 354	1 992	-58%	25%	135%	sakrální památky
Synagoga	408	321	213	613	1 312	1 741	50%	309%	717%	sakrální památky
Klášter Rosa coeli	1 987	3 700	4 450	3 015	8 161	9 537	52%	121%	114%	sakrální památky
VIDA! science centrum	16 541	17 045	18 022	6 746	18 078	20 877	-59%	6%	16%	věda a technika
Hvězdárna a planetárium Brno	8 882	18 896	6 903	4 948	32 205	34 158	-44%	70%	395%	věda a technika
Vodní mlýn ve Slupi	1 098	1 506	1 480	358	1 631	2 107	-67%	8%	42%	věda a technika
Radniční věž Znojmo	1 994	5 642	6 038	2 982	12 612	13 465	50%	124%	123%	věže a rozhledny
Vlkova věž	369	1 002	1 134	549	1 786	1 820	49%	78%	60%	věže a rozhledny
Wellness Kuřim	18 908	18 608	19 929	11 914	18 959	21 511	-37%	2%	8%	zábavní turistické cíle
Zoo Brno	32 809	48 887	54 777	33 003	71 075	60 988	1%	45%	11%	zoo, zahrady a akvária
Zoologická zahrada Hodonín	21 219	40 014	40 106	18 401	48 461	42 448	-13%	21%	6%	zoo, zahrady a akvária

Zdroj: vlastní zpracování dle Centrály CR - Jižní Morava, 2021

Tab. 8 Vývoj návštěvnosti turistických cílů v létě 2019-2020, negativní vývoj

název objektu	červen 2019	červenec 2019	srpen 2019	červen 2020	červenec 2020	srpen 2020	červen rozdíl %	červenec rozdíl %	srpen rozdíl %	kategorie
Židovský obecní dům	194	502	525	218	153	247	12%	-70%	-53%	architektura
Míncmistrovský sklep, Brněnské podzemí	606	636	722	120	374	416	-80%	-41%	-42%	architektura
Zámek Mikulov	8 611	17 844	18 260	2 589	15 391	16 578	-70%	-14%	-9%	hrady a zámky
Zámek Slavkov	1 353	2 621	2 165	1 113	2 428	2 090	-18%	-7%	-3%	hrady a zámky
Státní zámek Uherčice	530	1 769	2 031	252	1 609	1 521	-52%	-9%	-25%	hrady a zámky
Mendelovo muzeum	1 371	1 204	759	220	897	276	-84%	-25%	-64%	muzea a galerie
Dům umění ("Slavíkovský palác")	1 007	2 380	1 545	397	1 489	912	-61%	-37%	-41%	muzea a galerie
Muzeum pod Vodámou (Břeclav)	325	447	923	413	490	410	27%	10%	-56%	muzea a galerie
Muzeum Vyškovska	989	668	870	318	773	695	-68%	16%	-20%	muzea a galerie
Slovanské hradiště v Mikulčicích	4 512	10 622	8 214	4 474	12 172	6 500	-1%	15%	-21%	muzea a galerie
Památník Leoše Janáčka	270	85	139	61	62	61	-77%	-27%	-56%	osobnosti
Památník prokopa Diviše v Příměticích	315	10	27	40	27	4	-87%	170%	-85%	osobnosti
Lichtenštejnský dům (Břeclav)	58	80	94	7	99	50	-88%	24%	-47%	ostatní turistické cíle
Káznice Cejl	43	24	62	29	65	30	-33%	171%	-52%	ostatní turistické cíle
Punkevní jeskyně a Macocha	32 317	35 797	36 619	13 395	35 941	36 580	-59%	0%	0%	přírodní turistické cíle
Židovský hřbitov v Mikulově	1 289	2 199	2 696	594	2 313		-54%	5%	-100%	sakrální památky
Katedrála sv. Petra a Pavla	2 385	2 686	3 257	185	1 459	2 571	-92%	-46%	-21%	sakrální památky
Klášter Porta coeli	690	1 029	1 049	350	203	185	-49%	-80%	-82%	sakrální památky
Permonium	8 752	8 418	12 575	1 527	8 493	10 148	-83%	1%	-19%	zábavní turistické cíle
ZOO PARK + DinoPark Vyškov	25 258	44 824	52 262	18 460	51 452	51 121	-27%	15%	-2%	zoo, zahrady a akvária

Zdroj: vlastní zpracování dle Centrály CR - Jižní Morava, 2021

Tab. 14 Program zájezdu Svatováclavský víkend na Znojemsku a Podyjí

den	akce
1. den	cesta začíná ráno z Teplic, pak kolem poledne prohlídka hradu Bítov. Po prohlídce bude zajištěno ubytování v hotelu Bítov a oběd v hotelu nebo v restauraci s pivovarem. Po večeři je možnost se zúčastnit degustace 10 vzorků vína, následovat bude hudební program a tanec.
2. den	po snídani prohlídka zámku Vranov nad Dyjí, procházka ke Vranovské přehradě, oběd v restauraci u přehrady, plavba lodí Vranovskou přehradou s hezkým výhledem na hrad Cornštejn a hrad Bítov. Odpoledne je volný čas, je možnost návštěvy muzea.
3. den	výlet do Znojma, prohlídka kláštera Louka a možnost koupit víno. Odjezd do Znojma a volný čas na oběd, individuální návštěva Znojemského podzemí. Pak následuje autobusová prohlídka města s ochutnávkou vín lokalit Znojemska. Odpoledne je cesta zpět do Bítova, večeře na hotelu.
4. den	cesta zpět, odjezd z hotelu v 11 hodin.

Zdroj: vlastní zpracování dle Teptour.cz, 2021

Tab. 15 Program zájezdu Znojmo, Podyjí, příroda, zámky a víno s výletem do Rakouska

den	akce
1. den	odjezd z Prahy v 7 hodin, zastávka v Jihlavě, cesta k zámku Vranov nad Dyjí a jeho prohlídka, procházka ke Vranovské přehradě, Znojmo, klášter v Louce, návštěva muzea s ochutnávkou vína Znovín. Ubytování je zajištěno ve Znojmě.
2. den	Znojemské podzemí a ochutnávka znojemských vín, rotunda Panny Marie a sv. Kateřiny, národní park Podyjí.
3. den	výlet do Rakouska, městečko Retz, historické centrum, vinný sklep s ochutnávkou vín, cesta k Dunaji, klášter Klosterneuburg.
4. den	Znojemské malované sklepy, návštěva vinice Šobes, Šatov, Nový Šaldorf, ochutnávka vín ve sklípku a večeře.
5. den	cesta zpět přes oblast rakouského Vitorazska, údolí řeky Kamp, údolí Gabrielenthal, rezervace Blockheide, solné lázně Sole Gmünd, svět koupání a svět saun, přírodní park Blockheide, posezení v restauraci. Návrat do Prahy do 23 hodin.

Zdroj: vlastní zpracování dle geops.cz, 2021

Tab. 16 Program zájezdu Mikulov a Lednice, kraj zámků a víno Moravy 2021

den	akce
1.den	odjezd z Prahy v 7 hodin, Mikulov a Pálava, vápencová skaliska, ráj orchidejí, rezervace Děvín, Sirotčí hrádek a Dívčí hrady, ubytování.
2. den	zámek v Mikulově, knihovna a vinný sklep, židovská čtvrť se synagogou a hřbitovem, zřícenina Kozí Hrádek, procházka na Svatý kopeček, seznámení s přírodní lokalitou, posezení ve sklípku s ochutnávkou vín.
3. den	výlet do Rakouska (Weinviertel), Laa an der Thaya, prohlídka historického města a pivovaru, ochutnávka piv nebo koupání v termálních lázních Therme Laa, vesnice Falkenstein, vinařská obec Poysdorf, výstava Svět vína a hroznu, ochutnávka vín.
4. den	seznámení s Lednicko-Valtickým areálem - barokní zámek ve Valticích, kostel, park; Lednice - prohlídka zámku, zahrad, následuje plavba lodí po řece Dyjí k minaretu. Návrat do Prahy do 23 hodin.

Zdroj: vlastní zpracování dle geops.cz, 2021

Tab. 17 Program zájezdu Lednicko-valtický areál + Pálava

den	akce
1. den	odjezd odpoledne, zastávka v Brně a prohlídka vily Stiassni. Ubytování v Hodoníně a večeře.
2. den	Neziderské jezero, město Eisenstadt, zámek Esterházy, prohlídka města Rust, možnost plavby.
3. den	Lednicko-valtický areál, zámky Lednice a Valtice, další zajímavosti krajiny - Minaret, Janův hrad, Lovecký zámeček.
4. den	Chrám Tří Grácií v Lednicko - valtickém areálu, Mikulčice, Slovanské hradiště.
5. den	Mikulov a Pálava, vápencová skaliska, přírodní park Děvín, zříceniny Sirotčí hrádek a Dívčí hrady, Archeopark Pavlov. Možnost zvolit jinou variantu než Palava - Novomlýnské nádrže, koupání, relaxace.
6. den	prohlídka Bratislavy - Michalská brána, Bratislavský hrad, katedrála sv. Martina a další zajímavosti.
7. den	snídaně ve Strážnici, návštěva areálů Moravské Kopanice, Hornácko, luhačovické Zálesí. Cesta zpět je kolem odpoledne.

Zdroj: vlastní zpracování dle redok.cz, 2021

Tab. 18 Program zájezdu Lednice, Valtice , Mikulov + ušlechtilé moravské víno

den	akce
1. den	ranní odjezd, zámek Valtice, Zámecký sklep Château Valtice s degustací vín (100 Kč). Odpoledne návštěva města Mikulov - sklepení s obřím sudem na víno, zámecká knihovna, interaktivní výstava Víno napříč staletími. Odpoledne je naplánována procházka ke Kozímu hrádku nebo na Svatý kopeček. Večere v restauraci, ubytování v hotelu.
2. den	Janohrad, ochutnávka vín, plavba po meandrech Staré Dyje, zastávka v Lednici, Minaret a Lednický zámek. Oběd v odpoledních hodinách a následuje prohlídka interiérů zámku Lednice. odpoledne je volný čas a možnost návštěvy grotty či skleníku. Cesta autobusem ke Kolonádě na Raisně, chrámu Rendez-vous a Apollónovu chrámu. Cesta zpět do hotelu.
3. den	ranní odjezd k zámku Kroměříž s historickou knihovnou. Arcibiskupský sklep s degustací vín (190 Kč), oběd v restauraci, návštěva Květné zahrady. Odpoledne je volný čas - možnost návštěvy obrazárny nebo odpočinek v Podzámecké zahradě. Ve večerních hodinách je cesta zpět.

Zdroj: vlastní zpracování dle redok.cz, 2021

Tab. 21 Výsledky otázky číslo 13

služba/atraktivita	1	2	3	4	5
ubytovací služby	6	11	33	65	60
stravovací služby	8	5	24	61	77
doplňkové služby (půjčení kol aj.), slevy	4	18	57	34	62
dopravní systém	3	13	46	49	64
infrastruktura pro sportovce (cyklostezky)	16	13	36	40	70
sportovní akce	17	16	48	37	57
kulturní akce	7	8	26	96	38
přírodní památky a parky	10	7	14	38	106
architekturní a historické památky	14	8	17	36	100
zábavní atrakce v regionu	9	14	77	48	27

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 22 Výsledky otázky číslo 14

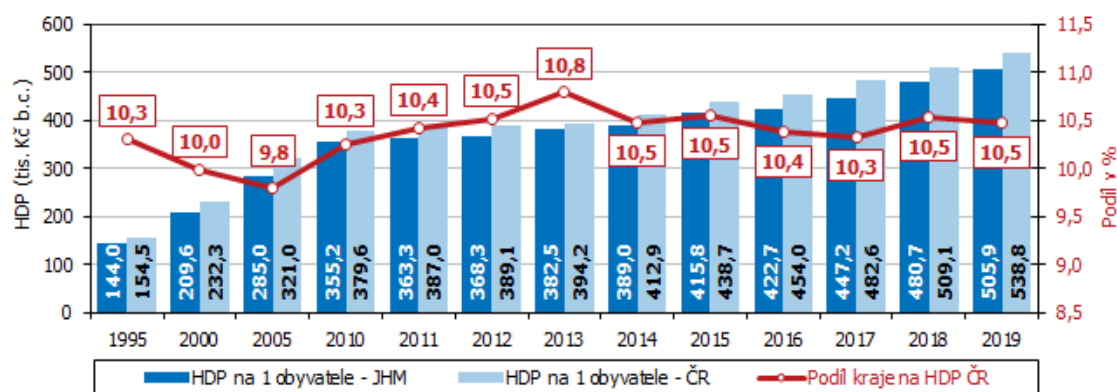
faktory	1	2	3	4	5
cena	6	13	34	67	55
doplňkové služby, slevy	10	32	67	44	22
kvalita ubytovacích služeb	6	13	35	72	49
kvalita stravovacích služeb	8	13	36	62	56
dopravní dostupnost	6	12	37	63	57
přírodní památky v regionu	11	13	24	52	75
architekturní památky v regionu	13	21	33	49	59
zábavní atrakce v regionu	19	24	48	43	41

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 4

Grafy

Graf 2 Vývoj hrubého domácího produktu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

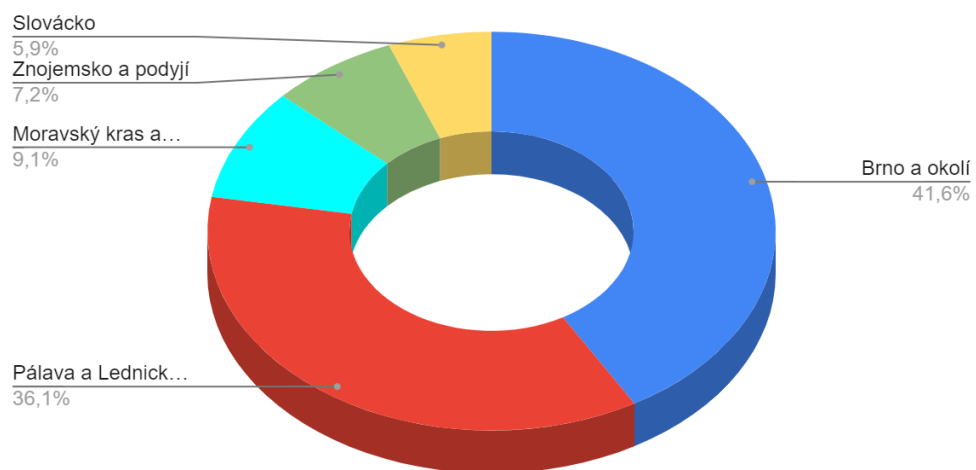
Zdroj: Český statistický úřad (Krajská správa ČSÚ v Brně), 2020

Graf 6 Nerezidenti ubytovaní v HUZ Jihomoravského kraje ve 4. čtvrtletí 2019 podle zemí

Zdroj: Krajská správa ČSÚ v Brně, 2020

Graf 11 Návštěvnost v Jihomoravském kraji dle regionu 2019

Zdroj: vlastní zpracování dle přehledu CzechTourism, 2020

Seznam obrázků:

Obrázek 1 - Waldseemüllerova nástěnná mapa z roku 1507.....	19
Obrázek 2 - Barevný plakát společnosti Thomas Cook & Son.....	109
Obrázek 3 - Plakát nabízející zájezd po řece Nil.....	110
Obrázek 4 - Skupina turistů v ruinách Pompejí v roce 1868.....	110
Obrázek 5 - Administrativní členění Jihomoravského kraje.....	111
Obrázek 6 - Propast Macocha	111
Obrázek 7 - Zámek Rájec nad Svitavou.....	111
Obrázek 8 - Chrám Jména Panny Marie ve Křtinách	112
Obrázek 9 - Hrad Pernštejn	112
Obrázek 10 - Kaple Nejsvětější Trojice	112
Obrázek 11 - Rozhledna Akátová věž	113
Obrázek 12 - Region Znojmo.....	113
Obrázek 13 - Pohled na hrad Bítov	114
Obrázek 14 - Arkádové nádvoří zámku Moravský Krumlov	114
Obrázek 15 - Jižní fasáda zámku Lednice	115
Obrázek 16 - Hotel ALEXANDRIA exteriér.....	115
Obrázek 17 - Hotel Barceló Palace Brno.....	115
Obrázek 18 - Lázeňský Dům Perla.....	116
Obrázek 19 - Hotel Jurkovičův dům.....	116
Obrázek 20 - Penzion v Aleji.....	116
Obrázek 21 - Hotel La Port.....	117
Obrázek 22- Hotel Vinum Coeli.....	117
Obrázek 23 - Hotel Lázně Kostelec.....	117

Seznam tabulek:

Tab.1 Počet mezinárodních příjezdů podle regionů.....	29
Tab. 2 Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v 1. čtvrtletí 2020.....	118
Tab. 3 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2019.....	51
Tab. 4 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2020.....	118
Tab. 5 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje v roce 2020 podle zemí.....	53
Tab. 6 Návštěvnost HUZ Jihomoravského kraje ve 2. čtvrtletí a v 1. až 2. čtvrtletí 2021 podle zemí.....	54
Tab. 7 Vývoj návštěvnosti turistických cílů v létě 2019-2020, pozitivní vývoj.....	119
Tab. 8 Vývoj návštěvnosti turistických cílů v létě 2019-2020, negativní vývoj.....	120
Tab. 9 Přehled nejnavštěvovanějších turistických cílů 2019.....	65
Tab. 10 Nabídka pobytů CK ATIS.....	67
Tab. 11 Nabídka pobytů CK Invia.cz.....	69
Tab. 12 Nabídka pobytů CK TIPATOUR.....	71
Tab. 13 Nabídka pobytů CK TEPTOUR.....	73
Tab. 14 Program zájezdu Svatováclavský víkend na Znojemsku a Podyjí.....	121
Tab. 15 Program zájezdu Znojmo, Podyjí, příroda, zámky a víno s výletem do Rakouska	121
Tab. 16 Program zájezdu Mikulov a Lednice, kraj zámků a víno Moravy 2021.....	122

Tab. 17 Program zájezdu Lednicko-valtický areál + Pálava.....	122
Tab. 18 Program zájezdu Lednice, Valtice , Mikulov + ušlechtilé moravské víno.....	123
Tab. 19 Výsledky otázky číslo 7 v absolutním vyjádření.....	79
Tab. 20 Výsledky otázky číslo 12 v absolutním vyjádření.....	83
Tab. 21 Výsledky otázky číslo 13	123
Tab. 22 Výsledky otázky číslo 14.....	124

Seznam grafů:

Graf 1 Top 10 destinací podle mezinárodních turistických příjezdů, 2019.....	30
Graf 2 Vývoj hrubého domácího produktu v Jihomoravském kraji (běžné ceny).....	125
Graf 3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR.....	46
Graf 4 - Sektorová skladba zaměstnanosti v ČR v roce 2019.....	47
Graf 5 Hosté v HUZ Jihomoravského kraje podle čtvrtletí.....	50
Graf 6 Nerezidenti ubytovaní v HUZ Jihomoravského kraje ve 4. čtvrtletí 2019 podle zemí....	125
Graf 7 Návštěvnost HUZ v roce 2019 podle krajů.....	52
Graf 8 TOP destinací podle počtu návštěvníků v roce 2019 (v tis.).....	64
Graf 9 Návštěvnost podle typu turistického cíle v roce 2019 (v tis.).....	64
Graf 10 Počet turistických cílů dle kategorie.....	65
Graf 11 Návštěvnost v Jihomoravském kraji dle regionu, 2019	126
Graf 12 Výsledky otázky číslo 1.....	76
Graf 13 Výsledky otázky číslo 2.....	76
Graf 14 Výsledky otázky číslo 3.....	77
Graf 15 Výsledky otázky číslo 4.....	77
Graf 16 Výsledky otázky číslo 5.....	78
Graf 17 Výsledky otázky číslo 6.....	78
Graf 18 Výsledky otázky číslo 7.....	79
Graf 19 Výsledky otázky číslo 8.....	80
Graf 20 Výsledky otázky číslo 9.....	81
Graf 21 Výsledky otázky číslo 10.....	82
Graf 22 Výsledky otázky číslo 11.....	82
Graf 23 Výsledky otázky číslo 12.....	83
Graf 24 Výsledky otázky číslo 13.....	84
Graf 25 Výsledky otázky číslo 14.....	85
Graf 26 Výsledky otázky číslo 15.....	85
Graf 27 Výsledky otázky číslo 16.....	86
Graf 28 Výsledky otázky číslo 17.....	86
Graf 29 Výsledky otázky číslo 18.....	87
Graf 30 Výsledky otázky číslo 19.....	87
Graf 31 Výsledky otázky číslo 20.....	88
Graf 32 Výsledky otázky číslo 21.....	88
Graf 33 Výsledky otázky číslo 22.....	89

Seznam schémat:

Schéma 1 Klasifikace eventů.....38

Seznam zkratk:

HUZ - hromadné ubytovací zařízení

CR - cestovní ruch

CK - cestovní kancelář

EU - Evropska unie